

Ino Nalawara Damaga Neturakki Mateo

Ino Mapeafu Sitawa Leburu

Ino Nalawara Damaga Neturakki Mateo, ipakaammuna si i Jesusino Kristo a piniliyi Dios a matturay anna mangisalak sino Judyuwera, e kunna kappay amminino tolaiyira a mangurug sikwana. Ino kaodduwanira a nanurakkani Mateo, Judyuwera, antu gafuna, ita'dangnganke si ino nekariyi Dios sino tolena a Judyu sino Dadana Tulag, neyakkuruwira gafu ki Jesus.

Ipaita yawa turak si i Jesusino kapatiyana mesturuwa dinunduni Dios, antu gafuna, aneno kalintiyanna a mituldu sino anggama sapitannino lintiyi Dios anna manuldu mapeafu sino patturayanna. Ino kaodduwana netulduna a neturak sitaw, naurnusira a metuntul sino angganda a sapitan. Kunnayawino limeru a naurnusanna: 1) ino netulduwi Jesus sin nagananna sino kulura mapeafu sino kabibiyag, tarabafu, kalintiyann, anna labu'nenno mesapatira sino patturayani Dios (kapitulu 5-7); 2) ino netuni Jesus sino karadwera a adalanna sin nanundunanna sikwara a umang mibanyag (kapitulu 10); 3) ino amparyira mapeafu sino patturayani Dios (kapitulu 13); 4) ino netulduwi Jesus sino adalannera mapeafu sino aggangwara andino kalintiyanda (kapitulu 18); anna 5) ino netulduwi Jesus mapeafu sino makwa sino maddagguna aw andino gumamwanganino patturayani Dios (kapitulu 24-25).

Odduweno tulduwa sito leburu pelangino neturakkanda, kunnangke ino nannodoyuwanino nalaingira a mituldu sino anggama sapitannino bitunira sey Betlehem, ino nallakarani Pedro sino utunna danum, ino nappabattunoyani Jesus sino adwera a lappat, ino nangappani Jesus sino pappagara sino buwit sino wangi'na lamis, andino amparyira mapeafu sino mattarabafuwera sino kaubasan, ino adwera a abbing, ino kasarneno abbingnga ari, andino tafuluwera a bafalatang.

Ino Bagga'na Yaw

Ino neturakkanino gagginafuwera i Jesus annino neyanakanna *1:1–2:23*

Ino nanulduwani Juan a Gumabawtisar *3:1-12*

Ino nappabawtisarani Jesus annino nanalodawani Ofagga nanutungung sikwana *3:13–4:11*

Ino nanulduwani Jesus sey Galilea *4:12–18:35*

Ino inangwa i Jesus nangiyafu sey Galilea kiyad sey Jerusalem 19:1–20:34
 Ino kauddiyana awira i Jesus annino natayanna 21:1–27:66
 Ino nangngangoliyani Jesus annino nappaddanna 28:1-20

Ino Gagginafuwera I Jesus

(*Luc. 3:23-38*)

1 ¹Antuyawino neturakkanneno gagginafuwera i Jesu Kristo a gaka i Ari David a gaka kappayi Abraham. ²I Abrahamino ama i Isaac a ama i Jacob a ama payi Juda andino kakkola'ngera. ³I Judeno amara Fares anni Zara, e i Tamarino inara. I Faresino ama i Esrom a ama i Aram. ⁴I Aramino ama i Aminadab a ama i Naason a ama i Salmon. ⁵I Salmonino ama i Boaz, e i Rahabino inana. I Boazino ama i Obed, e i Ruth ino inana. I Obedino ama i Jesse, ⁶e i Jesse ino ama i Ari David.

I David ino ama i Solomon, e ino inana, atawa i Urias a inatawa i David. ⁷I Solomonino ama i Roboam a ama i Abias a ama payi Asa. ⁸I Aseno ama i Josafat a ama i Joram a ama i Ozias. ⁹I Oziasino ama i Joatam a ama i Acaz a ama payi Ezekias. ¹⁰I Ezekiasino ama i Manases a ama i Amon a ama payi Josias. ¹¹I Josiasino ama i Jeconias andino kakkola'ngera sin neyangnganino Judyuwera sey Babilonia ta mearipannira.

¹²Wasin nasinduweno inanawanino Judyuwera sino lubbunda, neyanaki Salatiel a i Jeconiasino amana. I Salatielino ama i Zorobabel. ¹³I Zorobabelino ama i Abiud a ama i Eliakim a ama payi Azor. ¹⁴I Azorino ama i Sadoc a ama i Akim a ama payi Eliud. ¹⁵I Eliud ino ama i Eleazar a ama i Matan a ama payi Jacob. ¹⁶I Jacob ino ama i Jose, e i Jose ino atawa i Maria a ina i Jesus a maingnganan si Kristo.

¹⁷Kunnantu, kara'appatira a gagginafuwi Jesu Kristo mangiyafu ki Abraham makkiyad ki Ari David. Kara'appatira kappay mangiyafu ki Ari David makkiyad sino inanawanino Judyuwera sino lubbunda ta mearipannira sey Babilonia. Kara'appatira kappay mangiyafu sino inanawanda sino lubbunda makkiyad sino neyanakanino maingnganan si Kristo.

Ino Neyanakani Jesu Kristo

(*Luc. 2:1-7*)

¹⁸Antuyawino istoriyeno neyanakani Jesu Kristo. Neturatuwi Maria a inana a meatawa ki Jose, udde sin liyera a matawa, naammuwan si mabusstin gafu sino pannakadamenno Espirituwi Dios. ¹⁹I Jose a mangatawana sikwana, minakkurug sino lintiyi Moises, udde ammena

anggamma meyatatalli Maria. Antuweno dinandamma si ikatwena a awana makaammu.^a

²⁰Wasin aggadandammannenay, agyanino angheli Afu Dios a nappadda sikwana si tenap, e nassapit si, “Jose a gaka i David, ammeke mattalawa mangatawa ki Maria, se ino nabussitanna, naggabwat sino pannakadamenno Espirituwi Dios. ²¹Lalakineno iyana'nga, e ingnganannuna si Jesus, se antuneno misalak sino tolenera sino liwa'da.”

²²Nakwa ammin yaw takesi meyakkuruwino nepasapiti Afu Dios sino tata a gumalabbunna a kunna si, ²³“Mabussi'nenno tata a balatanga ammena kepay nasengged, e miyana'nga si lalakiya maingnganan si Emmanuel,”^b anggamma sapitan, ana i Dios sikwatam.

²⁴Wasin nafati Jose, kinurungngeno sinapitino anghel e inatawana i Maria, ²⁵udde ammena dinuruwi Maria kiyad si ammena neyanakino abbingnga. E wasin neyanak, nginani Jose si Jesus.

Ino Naddayawanino Nalalaingira Ki Jesus

2 ¹Neyanaki Jesus sey Betlehem a lubbunna Judea sin natturayani Ari Herodes. Wasinoy, agyanino inangngira sey Jerusalem a naggabwat sino lattakanna sinag a nalalaingira a mituldu nu sanneno anggamma sapitannino bitunira. ²Wasin ginamwangira sinay, nabbebutira a nassapit si, “Sintawino agyananino bawuwa neyanaka ariyeno Judyuwera? Se initamiyeno nappaddanino bituna senyalneno neyanakanna, e antuweno inangkami sitawa maddayaw sikwana.”

³Wasin diningngaggi Herodes inay, nappelalotino dararanna, kunna kappayino korwanira a tolay sey Jerusalem. ⁴Antu gafuna, nepaayangngeno pangafuwanihana padi andino mamnesturuwerana lintig, e nebebu'na sikwara nu sintawino keyanakanino Kristo.

⁵“Sey Betlehem sito probinsiya a Judea,” nesomba'da. “Se antuweno nepeturakki Dios sino gumalabbunna si'ina kunna si,

⁶‘Ino Betlehem a sako'ma Judea, antuweno kapapatiyan sino madayawira a lubbunna Judea, se antuneno paggabwatanino matturaya mifuyut anna mimut sino tolekira a gakagaka i Israel.’”^c

⁷Wasinoy, nepaayi Herodes inayira a nalalainga mituldu sino anggamma sapitannino bitunira takesi tatabbannera a ira pelang, e naammuwanna sikwareno fustuwa tiyemponeno nappaddanino bitun.

⁸Wasin naammuwannan, dinundunna sey Betlehem e sinapi'na si, “Umangkayu sinay, e tufukandaw si nalawad inaya kalu'bit.

^a 1:19 Ino gagangena Judyu, nu wara netulaga mangatawa si balatang, nebilangin si atawana. Nu wara nakwa e dinandamma si ammena ituluy, maawag si a'danneno balatang si papela mangipakaammu si ikatwena. Maawaggappay si wara adwa a tistigu.

^b 1:23 Isaias 7:14 ^c 2:6 Mikias 5:2

Nu sumpalandaw, mulikayuna sitaw ta itulduyu sikwak takesi umangngappaya maddayaw sikwana.”

⁹⁻¹⁰Wasin nabalina nattunino ari sikwara, ginikkatira, e nappelalotino aangganda, se initaro kappayino bituna initaro si'in. Nefuyu'nera makkiyad sino batunggenyo balaya agyananino kalu'bit, kasena nittud. ¹¹Sinallungira sino balay, e initareno kalu'bit anni Maria a inana. Namaliturira a naddayaw sino kalu'bit, kasera nelawanino nakkakangina a neyangkalinda, e neya'dara sikwaneno rigalura a bulawan, bambanguwa insensuwa ngananda si frankinsens, anna mirra.

¹²Wasin manawiran, nepatenappi Dios sikwara si ammerana muli ki Herodes, antu gafuna, tangananino nallakaranda a nuli sino lubbunda.

Ino Nabbukalanda Jose A Umang Sey Egipto

¹³Wasin inanawinnino nalalaingira, nappadda ki Jose ino tata a angheli Afu Dios si tenap, e sinapi'na sikwana si, “Gumabwakka, e ibukalnuweno kalu'bit annino inana ta umangkayu sey Egipto. Agyangkayu sinay kiyad si itulduk si mulikayu, se ino gakkaddi Herodes, paintufu'ngeno kalu'bit ta ipapatena.”

¹⁴Wasinoy, ginabwati Jose e neikka'nenyo kalu'bit annino inana si tangngana gafi ta umangngira sey Egipto. ¹⁵Antuweno nagyananda kiyad sino natayani Herodes. Nakwenay takesi meyakkuruwino nepasapiti Afu Dios sino gumalabbunna a kunna si, “Inayangkuweno Abbingku a manaw sey Egipto.”^d

Ino Nappapatayani Herodes Sino Kalu'bitira

¹⁶Wasin nalasini Herodes a binalabaliyampelangino nalalaingira, nappelalotino bungu'na. E sinapi'na sino sindalunera ta umangngira mamapatay sino amminira a kalu'bita lalakiya maddawun kiyad si adwarun sey Betlehem anda sino wewe'nginna a lulubbun. Se ammuna si antuweno fustuwa kabayangngeno tiyempowa nappaddanino bitun se ammena kinalyawanino sinapitino nalalaingira sikwana. ¹⁷Gafu sinaya nakwa, neyakkuruwino nepasapiti Dios sino gumalabbunna a i Jeremias a kunna si,

¹⁸“Madingngag sey Rameno nappelalota tangi'da gafu sino loneno nakanda. Tangitani Raquelino abbingngera. Ammena anggama mabambayan, nu ammena lud aggetangatangit, se awaninnino abbingngera.”^e

^d 2:15 Oseas 11:1 e 2:18 Jeremias 31:15 Sino nakammi Jeremias, i Raquelino mebilang si ineno ammina Judyu, e ino abbingngera ino gagagakeno abbingira i Israel a naaffut anna nearipan sey Babilonia. I Mateo pay, usaranna i Raquel si amparyino bafabbayira sey Betlehem a natayino abbintera.

Ino Inangnganda Jose Sey Nazaret A Naggabwat Sey Egipto

¹⁹Wasin natayinni Herodes, nappaddeno tata a angheli Afu Dios ki Jose si tenap sin nagyananda sey Egipto, ²⁰e sinapi'na si, “Gumabwakka ta iyanomino kalu'bit annino inana ta mulikayu sey lubbundawa Israel, se natayinnino nassapit si mapapatayino kalu'bit.” ²¹Antu gafuna, ginikkatira e nuliya sey Israel.

²²Udde wasin diningngaggi Jose si nepataliyi Arkelao a abbingi Herodes a matturay sey Judea, mattalawa muli sinay. Nepatenakkappayi Afu Dios ki Jose ta umangngira magyan sey probinsiya a Galilea.

²³Inangngira nagyan sey Nazaret. Nakwenay takesi meyakkuruwino nepasapiti Dios sino gumalabbunna mappeafu ki Kristo a kunna si, “Mainngananna si taga-Nazaret.”^f

Ino Nanulduwani Juan A Gumabawtisar

(*Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-18; Jn. 1:19-28*)

3 ¹Wasin tiyempowa nagyanangkepera Jesus sey Nazaret, inangngi Juan a Gumabawtisar sino kalolowata sako'ma Judea, e nanuldu sino tolayira a inang naningngag sikwana. ²Sinapi'na si, “Iboboliyuweno liwa'daw, se ara'niyennino patturayani Dios.” ³I Juanino sinapiti Isaias a gumalabbun sin nassapitanna si,

“Antuneno mikulakulawu sey kalolowata massapit si, ‘Idadandawino lakarannino Afuyu a gumamwang takesi nalawanneno dalana pallakaranna.’”^g

⁴Ino barawasiyi Juan, naangwa si du'du'na kamelyu anna gaddangino sintaronna. Ino a'akkananna, durun anna diyuna ayokan. ⁵Inang sikwaneno tolayira a naggabwat sey Jerusalem anda sino ammina lulubbunna Judea anda sino lulubbuna nassalidadamang sino wawwanga Jordan. ⁶Nepunnureno liwa'da, kaseyira binawtisarani Juan sino wawwanga Jordan.

⁷Udde wasin naita i Juanino odduwera a Fariseo anda Saduceo a umang mappabawtisar sikwana, sinapi'na sikwara si, “Mayan umangkayuwa massalasangkun sitaw? Inyeno nassapit sikwayu si meli'wakayu sino kastiguwi Dios nu mabawtisarangkayu? ⁸Ammena dama, nu ammeyu abbu ipaita sino aggangwayu si gakkuruwa neboboliyuweno liwa'daw. ⁹Ammeyu kappay nganan si meli'wakayu sino kastiguna se i Abrahamino gagginafuyu, se massiki iyawira a

^f **2:23** Ino sapi'na Nazaret, awan sino Dadana Tulag, udde sino tiyempowi Jesus, bibissangngino lubbuna Nazaret anna pappoporayanino tolayira (itannu sino Juan 1:46), antu gafuna, ino anggammi Mateo a sapitan, odduwera a gumalabbunna nassapit si pappoporayanino tolayira i Jesus. ^g **3:3** Isaias 40:3

batu, dama i Dios a pabbalin si gakagaka i Abraham. ¹⁰Inona kastiguwi Dios sikwayu, meyamparig si wataya nedadana paggabba si kayu, e kadda kayuwa ammena mammunga si nalawad, mefungalla magabba e masikkulan.”

¹¹Wasinoy, netuluyna a nassapit si, “Aneno metufara gumamwanga napatig amma sikwak. Gafu sinaya kinapatingnga, ammek meannunga mattammit sino sapatu'na.^h Bawtisarantakayu pelang si danum ta mepaita si iboboliyuweno liwa'daw, udde sikwana, bawtisarannakayuna sino Espirituwi Dios anna si afuy. ¹²Antuneno mangukum sino tolayira. Meyamparig si tolaya aneno miyawa pitta'ma sino apaya naaggik. E ino nabbagat, iyalangnga, udde ino pittapanna, itakkumma sino afuya ammena maaddap.”

Ino Nappabawtisarani Jesus

(*Mar. 1:9-11; Luc. 3:21-22*)

¹³Sinoya tiyempowa namawtisarani Juan sino tolayira, ginamwangi Jesus a naggabwat sey Galilea e inang sino wawwanga Jordan ta mappabawtisar ki Juan. ¹⁴Udde amme anggammi Juan, e sinapi'na si, “Ikkana'ngaddino mappabawtisar sikwam. Mayan ikkammangke ino umang mappabawtisar sikwak?”

¹⁵Udde sinombati Jesus si, “Kadde, massiki akwanna, se antuweno meannunga akwanta takesi tuntulanta amminino anggammi Dios a makwa.” Wasinoy, binawtisarani Juan.

¹⁶Wasin nasinduwa nabawtisarani Jesus, gina'dangin sino dappit, e kaka'meng kelanga nabukkatanino langit. E naitaneno Espirituwi Dios a naddassa kunnangke kalapatiya naffun sikwana. ¹⁷E agyanino naddamit sey langita nassapit si, “Antuyawino iiddukangukuwa Abbingku, e maangammakungke gafu sikwana.”

Ino Nanalodawani Ofagga Nanutungung Ki Jesus

(*Mar. 1:12-13; Luc. 4:1-13*)

4 ¹Wasinoy, nefuyutino Espirituwi Diosi Jesus sino kalolowat takesi tutunggunani Ofag. ²Nagyan sinay si appatafuluwa aw anna gafiya awana nangapangan, kasena gini'nenno bisinna. ³Wasinoy, i Ofagga gumatutungung, inang sino agyananna e sinapi'na si, “Nu gakkuruwa ikkeno Abbingi Dios, sapitannu sitawira a batu ta mabbaliyera si maakkan.”

^h 3:11 Ino tata a tarabafuweno kaabbafawana aripan si'in, iyangngeno sapatu'nenno amungnga nu wara umangnganna e ariyanna kappay nu muli anna sumallung sino balay. Antu gafuna, ino anggammi Juan a sapitan, ammena nebilangino baggina si meannunga masserbi si massiki aripanni Jesus.

⁴Udde sinombati Jesus si, “Ino neturakka sapiti Dios, kunna si, ‘Bakkampelanga maakkanino ikabiyangnga tolay, nu ammena kappelud ammina sapitanni Dios.’”ⁱ

⁵Wasinoy, nefuyuti Ofag sino nadosana lubbuna Jerusalem, e nepata'dangnga sino kata'ngana partineno Templo. ⁶E sinapi'na si, “Nu gakkuruwa ikkeno Abbingi Dios, mallattuka, se ino neturakka sapiti Dios, kunna si, “Tunanni Diosino anghelnera ta imutandaka. Tampayandaka takesi ammeke makalowan, massiki ino takkim, ammena mabiyaran si batu.’”^j

⁷Sinombati Jesus si, “On, udde kungkappayino neturakka sapiti Dios si, ‘Ammemmad dalodawanni Dios a Afum.’”^k

⁸Waso kunnenoy, nefuyuti Ofag sino ata'nangingke a kulud, e nepaitana sikwaneno ammina patturayan sito lubag andino kinaba'nanda. ⁹Sinapiti Ofag sikwana si, “Iya'dak ammin yaw sikwam, nu mamalitugga a maddayaw sikwak.”

¹⁰Udde sinombati Jesus si, “Manokan, Ofag! Se kunnino neturakka sapiti Dios si, ‘Dayawandonaddi Dios a Afuyu, e antu nabbelangino passerbiyandaw.’”^l

¹¹Wasinoy, inanawi Ofag, e agyanino anghelira a ginamwanga nanuffun sikwana.

Ino Nangiyafuwani Jesus A Nanuldu

(*Mar. 1:14-15; Luc. 4:14-15*)

¹²Wasin diningngaggi Jesus si nabaluri Juan, nuli sey Galilea. ¹³Udde ammena nagan sey Nazaret, nu ammena lud nagan sey Capernaum, tata a lubbun sino dappi'na bebaya Galilea a sako'meno Zabulon anni Neftali si'in. ¹⁴Nakwenay takesi meyakkuruwino nepasapiti Dios ki Isaias a gumalabbunna a kunna si,

¹⁵“Ino Galilea a sakopanneno lubagga neya'da sino gakagakara Zabulon andino gakagakara Neftali, a agyan sino dappi'na bebay anna sino dammangngeno wawwanga Jordan, antuweno agyananino bakkannira a Judyu. ¹⁶Ino tolayira sinay, kunnangke naganira si lammuk, e kunnangke ireno iturayanino katayan se awana innanamanda. Udde sitoya, aneno itanda a natuyagga sirwat, se nappadda sikwareno mappabaggaw sino nakanda.”^m

¹⁷Mangiyafu sinoya tiyempo, neyafuwi Jesus a nanulduwa nassapiti si, “Iboboliyuweno liwa'daw, se ara'niyennino patturayani Dios.”

Ino Nayani Jesus Sino Palunguwa Adalannera

(*Mar. 1:16-20; Luc. 5:1-11*)

¹⁸Wasin tata si awa malallakari Jesus sino dappi'na bebaya Galilea, initaneno adwera a makkolaka gumattafukul, da Simon a isamura

ⁱ 4:4 Deuteronomio 8:3 ^j 4:6 Salmo 91:11-12 ^k 4:7 Deuteronomio 6:16

^l 4:10 Deuteronomio 6:13 ^m 4:16 Isaias 9:1-2

si Pedro anni Andres. Iyattureno tafukulda sino bebay. ¹⁹Sinapi'na sikwara si, “Mebulungkayu sikwak takesi pabbalintakayu si kunnangke gumattafukul si tolay.” ²⁰Inanawandanino tafukulda e nebulunira sikwana.

²¹Sin aggelakalakarira sino dappi'na bebay, inita kappayi Jesusino adwera a makkolaka da Santiago anni Juan a abbingira i Zebedeo. Aggatakayira andino amara sino abanda a mamiyangay sino tafukulda. Inayanira i Jesus, ²²e inanawandanino abanda annino amara, e nebulunira pay ki Jesus.

**Ino Nanulduwan, Nangibanyan, Anna Nappabattunoyani
Jesus Sino Matakitera
(Luc. 6:17-19)**

²³Nannodoyuwi Jesus sino ammina probinsiya a Galilea. Nanuldu sino sinagogera a nangibanyag sino nalawara damag mapeafu sino patturayani Dios, anna nepabbattunoynero naddadaruma a takitino tolayira annino dya'na baggira. ²⁴Naddinnamino inangangwa i Jesus kiyad sino ammina sakopanna Siria, antuweno inang sikwaneno ammina matakitera anna madyatanira a kakunneno naunagganira si narakkatta espiritu, ino makkoldatira, andino paralitikuwera, e nepabbattunoynera ammin. ²⁵Antu gafuna, odduweno tolayira a dinandan sikwana a naggabwat sey Galilea, sino Tafuluwera a Lubun, sey Jerusalem anda sino korwana lubunna Judea, anna sino dammanggenno wawwanga Jordan.

Ino Netulduwi Jesus Sin Nagyananna Sino Kulud

5 ¹Wasin inita i Jesusino odduwera a tolay, nanu'du sino kuludⁿ e nattuttud sinay. Wasin nakkakarampattino adalannera sino agyananna, ²sinulduwannera. Sinapi'na si,

**Ino Nagasatira A Tolay
(Luc. 6:20-23)**

³“Nagasatino tolayira a nangammu si pobiriyera si pannakadama a mangwa sino panggammani Dios nu awana duffunna, se ireno mesapat sino patturayanna.

⁴“Nagasatino tolayira a aggalowino nakanda gafu sino liwa'da, se bambayanira i Dios.

⁵“Nagasatino tolayira a tagatulutuluk sino urayi Dios, se appendeno ammina nekariyi Dios.

ⁿ **5:1** Ino anggamma sapitan sino dami'na Griego, bakkanna tata a ata'nanga kulud, nu ammena lurino kakuluran onnu kamukaggan. Odduweno kulura ara'ni sino bebaya Galilea.

⁶“Nagasatino tolayira a kabbatandangke a mangwa sino panggammani Dios, se duffunannera ta damara a akwan.

⁷“Nagasatino tolayira a naallak si korwana tolay, se allakkannira payi Dios.

⁸“Nagasatino tolayira a pittatandeno nakanda sino panggammani Dios, se iraneno mita sikwana.

⁹“Nagasatino tolayira a mappalawad sino abbafarulunino kasittolerera, se ireno mebilang si abbingi Dios.

¹⁰“Nagasatino tolayira a melopalopet gafu sino pangwanda sino panggammani Dios, se ireno mesapat sino patturayani Dios.

¹¹“Nagasakkayu nu atatallandakayu anna ilopalope'dakayu anna massisiriya a massapit si narakkat mapeafu sikwayu gafu sino nanguruwandaw sikwak. ¹²Nappelalo'naddino aanggangaw, se nedadumeno labuta neyimfuni Dios para sikwayu sey langit. Se ino akwanda sikwayu, kunna kappayino nakwa sino gumalabbunira si'in.”

Ino Mapeafu Sino Asin Annino Sirwat

(Mar. 9:50; Luc. 14:34-35; Mar. 4:21-23; Luc. 8:16-18)

¹³Netuluyi Jesus a nanuldu, e sinapi'na si, “Ikkayuwa mangurug sikwak, meyampariggayu si asin sino tolayira sito lubag. Udde nu dumantakino asin, ammenan dama a pulinino pe'na. Awaninna serbina, e metakkubbelang, e pappipi'nakkanino tolayira.

¹⁴“Meyampariggayu kappay si sirwata mawwaldag sino nakammino tolayira sito lubag. Dandammandonad si nu wara lubbun sino munsu'nga kulud, maitengke. ¹⁵Awangkappay misigi si lampara, kasena abbugan si angngoran, nu ammena lud itappat takesi itan amminino taabbalayireno akwanda. ¹⁶Kunna kappay sikwayu, ammeyu nad ilefangngino angnguruddaw, nu ammekayu lud massirwat sino ammina tolay takesi itandeno nalawara aggangwayu e dayawandana i Dios a Amayu sey langit.”

Ino Mapeafu Sino Lintiyi Moises

¹⁷Wasinoy, sinapikkappayi Jesus si, “Ammeyu nad dandamman si inangngak sitawa mappaiibat sino lintiyi Moises andino neturakkino gumalabbunira, nu ammek lud inang sitaw takesi iyakkuruggu amminino sinapi'da.^o ¹⁸Sapitangku gakkurug sikwayu, makkiyad si ana kepay yo lubag anna langit, awaningke a maawan sino ana sino lintiyi Dios, massiki ino kaabbafawana sapit onnu ino tata a tulnak, kiyad si makwa amminino gakkaddi Dios. ¹⁹Antu gafuna, nu wara ammena mangurug

^o 5:17 Ino tata kappaya anggamma sapitan sino dami'na Griego: ...nu ammek lud inang sitaw takesi ipakaammukino fustuwa angganda a sapitan.

sino massiki kalalampawana lintiyi Dios anna antu kappayino itulduna sino korwanira, mebilang si kaabbafawan sino patturayani Dios. Udde ino mangurug sino lintig e itulduna pay sino korwanira, mebilang si napatig sino patturayani Dios. ²⁰Udde ino sapitangku sikwayu, nu ammena nalawarino annuntuldaw sino lintiyi Dios amma sino Fariseowera andino mammesturuwerana lintig, ammeyu dama a mesapat sino patturayanna.”

Ino Mapeafu Sino Bungut

²¹Netuluyi Jesus a nassapit si, “Diningngaddawino lintiya netuldu sino gagginafutamira si'ina kunna si, ‘Ammeyu nad mamapatay, se nu wara mamapatay, maukum anna makastigu.’” ²²Udde sapitangku sikwayu si massiki ino mabbungut sino bulunna, maukum. Ino kappay tolaya miyatatal sino bulunna a massapit si “Awana serbim,” medarum sino pangafuwanira. E ino kappay tolaya massapit sino bulunna si “Abulka,” meannunga metakkub sino afuy sey infiyernu. ²³Antu gafuna, nu wara iwa'la'nu ki Dios sino Templo, e madandammu si wara pabbungutanino bulunnu sikwam, ²⁴anawannu naddino iwa'la'nu ta umangka abbu mappakoli sikwana, kaseka muliya miwa'lat sino iya'dam ki Dios.

²⁵“Nu wara manggamma midarum sikwam, malangka nadda umang sikwana ta makitatabbagga si nalawad. Se nu ammem akwan inay, idarundaka sino huwes, iyalawa'daka sino pulis, e mabalugga. ²⁶Sapitangku gakkurug sikwam si ammeke makalawan sino abbaluran kiyad si mapagan amminino multam.”

Ino Mapeafu Sino Makibulun

²⁷“Diningngaddokappayino netuldu sikwara si'ina kunna si, ‘Ammekayu nad makibulun.’” ²⁸Udde sapitangku sikwayu si ino lalakiya aggatulang si tata a bafay e imallanna, nakibulunin sino nakamma. ²⁹Antu gafuna, nu ino diwanana matamino paggabwatanino palliwatannu, tuketannu ta itakkummu. Se tawwareno makuranganino baggim si tata a partina amma sino awana kurangnga, e metakkugga sey infiyernu. ³⁰E nu ino kappay diwanana kama'nuweno paggabwatanino palliwatannu, ga'bungannu ta itakkummu. Se tawwareno makuranganino baggim si tata a partina amma sino awana kurangnga, e metakkugga sey infiyernu.”

Ino Mapeafu Sino Mikatway Sino Atawana

(Mat. 19:9; Mar. 10:11-12; Luc. 16:18)

³¹“Aneno netuldu kappay si'ina kunna si, ‘Nu ikatwayino lalakiyeno atawana, wara nad iya'dana si turakka pangitan si nakkatwayira.’” ³²Udde sapitangku sikwayu si ino lalakiya mikatway sino atawana a bakkanna gafu sino akkibulunino bafay, malliwat. Liwa'na se pabbalinneno bafay

si makibulun nu mangatawa kappay. E ino kappay lalakiya mangatawa si bafaya nekatway, makaliwakkappay si makibulun.”

Ino Mapeafu Sino Massapata

(Sant. 5:12)

³³Netuluyi Jesus a nassapit si, “Diningngaddokappayino netuldu sino gagginafutamira si'ina kunna si, ‘Ammeyu nad talekkuranino nekariyu, nu ammeyu lud akwanino nesapatayu ki Afu Dios.’ ³⁴Udde sapitangku sikwayu si ammekayungke nad massapata. Ammeyu nad passapateno langit, se antuweno pattutturani Dios a matturay. ³⁵Ammeyu naggappay passapateno lubag, se antuweno pitappatanna sino takkina, onnu sey Jerusalem, se antuweno lubbunino madandayawa Ari. ³⁶Massiki ino uluyu, ammeyu nad passapata, se ammeyu dama a mapafuraw onnu mapangisitino massiki tata a abuk. ³⁷Unoyнено sapitandopelang si ‘On’ onnu ‘Awan’ nu gakkuruwino ikarim, a ammeyu dagganan si sapata. Se massiki sanna a idaggayu, maggabwat ki Satanas.”

Ino Mapeafu Sino Mabbalat

(Luc. 6:29-30)

³⁸“Diningngaddokappayino netuldu sikwara si'ina kunna si, ‘Nu wara tolaya manaral sino mateno bulunna, madaral kappenaddino matana, e ino tolaya manammu sino ngipanneno bulunna, matammu kappenaddino ngipanna.’ ³⁹Udde sapitangku sikwayu si ammeyu nad mabbalat sino tolaya mangwa si narakkat sikwayu, nu ammekayu lud mangwa si kunnayaw. Nu wara manipang sino diwanana paringilnu, purayannu ta sipangnganna kappayino tafik. ⁴⁰Nu wara kappay midarum sikwam e pammultandaka si barawasi, nalawad nu iya'dangkappayino tafalnu. ⁴¹E nu wara mipatut sikwama mattu sino iggamma si takilometro, massiki nu attunnu si adwa a kilometro. ⁴²Nu wara marang sikwam, a'dannu, e nu wara kappay takkawanda sikwam, ipatakkom.”

Ino Aggangam Si Kakkalinga

(Luc. 6:27-28, 32-35)

⁴³“Diningngaddawino netuldu sikwara si'ina kunna si, ‘Anggammandonaddino bafulundawira, e kababannaddawino kakkalingayuwera.’ ⁴⁴Udde sapitangku sikwayu si anggammandonaddino kakkalingayuwera anna ikararandonaddino milopalopetira sikwayu ⁴⁵takesi maita si gakkuruwa abbindakayuwi Dios a Amayu sey langit. Se i Dios, pawwaldanneno sinag sino ammina tolay, massiki narakkat onnu nalawad. E purananna kappay sino lubangngeno naggaddangnga tolay anna sino lubangngeno bakkanna naggaddang. ⁴⁶Nu ino pelang manggam sikwayuweno anggammandaw, wara kad labu'daw ki Dios?

Massiki ino naingapira a gumattuki si buwit, damara a mangwa si kunnenoy. ⁴⁷E nu ino pelang bafulundawireno pannakammandaw, sanna kaddino kedumandaw sino korwanira? Se massiki ino ammera nangammu ki Dios, akwanda kappay. ⁴⁸Kunnantu, maawag si awaningke nad pakkuranganino kinalawaddaw a kakunna i Dios a Amayu sey langita awaningke pakkuranganna.”

Ino Annuffun Sino Mekakallakkira

6 ¹Netuluyi Jesus a nanuldu, e sinapi'na si, “Itandaw ta nu mangwakayu si nalawad, ammeyu ipaita si korwana tolay ta dayawandakayu. Se nu kunnenoyino akwandaw, awanna a labut si appandaw sino Amayu sey langit.

²“Antu gafuna, nu manga'dakayu si duffun sino mekakallakkira, ammeyu nad ipaita anna padidingngag sino odduwera a tolay a kunneno akwanino massasannakammira sino paddayawanda anna sino dalan takesi medayawira. Sapitangku gakkurug sikwayu, inapparanino labu'da. ³Antuweno nu wara iya'dayuwa duffun sino mekakallakkira, ammeyu nad ipakaammu massiki sino kadikkattana bulundaw ⁴takesi awana makaammu. E ino Amayuwa mita sino akwandawa amme maammuwanna korwan, antuneno mallabut sikwayu.”

Ino Mapeafu Sino Kararag

(Luc. 11:2-4)

⁵Sinapikkappayi Jesus si, “Nu makkararaggayu, ammeyu nad tuntulannino aggangweno massasannakammira, se angganda a matta'dagga makkararag sino paddayawanda anna sino paddarambalanna dalan takesi itanireno tolayira. Sapitangku gakkurug sikwayu, inapparanino labu'da. ⁶Udde nu makkararagga, sumallungka si kwartuwa ikka pelang e iyaku'nu, kaseka makkararag ki Dios a Amama ammena maita. E ino Amama mita sino akwannuwa amme maammuwanna korwan, antuneno mallabut sikwam.

⁷“Sino kararaddaw, ammeyu nad musar si odduwa sapit a ammeyu dandammannino anggama sapitan a kunneno aggangweno tolayira a amme nangammu ki Dios. Kunnenayino akwanda se aridda si madingngaggino kararadda gafu sino kasoddangnga. ⁸Ammeyu tuntulannino akkararadda, se ino Amayu sey langit, ammunanino awandaw liyeyuwa arangngan. ⁹Kunna nad yawino akkararaddaw.

‘Amamiya ana sey langit, madayonaddino ngannu.

¹⁰Gumamwangngaddino patturayannu takesi maangweno panggammannu sito lubag a kunna pay sey langit. ¹¹Iya'dam sikwamiyeno makkana awammi sitawa aw. ¹²Pakomannuweno liwa'mi se pakomammi kappayino nakaliwatira sikwami.

¹³Duffunandakami ta ammekami matutunggungan e meli'wakami si narakkat.^p

¹⁴“Pakomandonaddino malliwatira sikwayu, se nu pakomandawira, pakomandakayu kappayino Amayu sey langit. ¹⁵Udde nu ammeyuwera pakoman, amme kappay pakomanino Amayu sey langitino liwa'daw.”

Ino Mapeafu Sino Mallantanga Mangngan

¹⁶Wasinoy, netuluyi Jesus a nassapit si, “Nu mallantangkayuwa mangngan, ammeyu nad ipaita si malowino nakandaw a kunneno aggangweno massasannakammira. Se angganda a maammuwanino tolayira si mallantangira a mangngan, antuweno ammera lawarannino baggira. Sapitangku gakkurug sikwayu, inapparanino labu'da. ¹⁷Antuweno nu mallantangkayuwa mangngan, mimutungkayu nad anna mallagguggayu ¹⁸takesi awana mangammu si mallantangkayuwa mangngan, nu bakkampelangi Dios a Amayuwa ammena maita. Se itanneno akwandawa amme maammuwana korwan, e antuneno mallabut sikwayu.”

Ino Mapeafu Sino Kinaba'nang Sey Langit

(Luc. 12:33-34)

¹⁹“Ammekayu mampat si kinaba'nang sito lubag, se ino kukwayu sitaw, naladda a darallanna anay anna lati,^q e aneno tolayira a sumallunga mattakaw. ²⁰Antu nad ampattandawino kinaba'nandaw sey langit, se awaningke a anay anna latiya manaral, e awangkappaya makatallunga mattakaw. ²¹Se ino kakuruwana, ino agyananino kinaba'nandaw, antu kappayino agyananino nakandaw.”

Ino Mapeafu Sino Gumansirwa'na Baggi

(Luc. 11:34-36)

²²“Ino mata, antuweno gumansirwa'na baggi. Antu gafuna, nu nalawarino annggitama mittata ki Dios, mabbaggawino nakammu. ²³Udde nu narakkattino annggitam, lammuk kepayino nakammu. Nu sapitannu si nabaggawino nakammu gampade lammuk kena, gakkuruwingke a lammuk kepay.”

Ino Aggimuti Dios Sino Manalakkira Sikwana

(Luc. 16:13; 12:22-31)

²⁴“Ammena dama nu adweno amungngeno tata a aripan, se anggammaneno tata e ka'ganneno tata. Ipatingnga kappayino tata

P 6:13 Ino tata kappaya anggamma sapitan sino dami'na Griego: ...meli'wakami sino Diabolo. **q 6:19** Sino dami'na Griego, odduwa keusaranino sapi'na lati. Ino anggamma sapitan, massiki sanna a mangngan onnu manaral a kunnangke lati, akad, ballaingan, anna bu'buk.

e balawanneno tata. Antu gafuna, nu pirakino aggadandammandaw, ammeyu dama a mangwa sino panggammani Dios.

²⁵ “Antuwenayino gafuna a sapitangku sikwayu, ammekayu nad maddararan mappeafu sino akkanan, inuman, anna barawasiya maawaddaw sitawa biyag. Ammena kad napatiyino biyag anna baggiyu amma sino akkanan anna barawasi? Gafu se i Diosino nanga'da sino biyag anna baggiyu, antu kappayino manga'da sino maawaddaw.

²⁶ Dandammandonaddino mammanukira. Ammera mabbini, ammera ke maggani, awangkappay alanda a pimfunan sino akkananda, udde ammera mabisinan, se iya'deno Amayu sey langitino akkananda. Ammekayu kad napatig amma sino mammanukira? ²⁷ Ino tata kappay, massiki nu makadaradarangkayu, ammeyu dama a pasoddannino biyaddaw si massiki taorappelang.

²⁸ “Mayan maddararangkayu kappay mappeafu sino pabbarawasiyu? Itandawino addokallino sabungira sino danak. Ammera mattarabafu anna massinnun, ²⁹ udde sapitangku sikwayu, massiki i Ari Solomon a naba'nangngingke, awana barawasina a mekunna sino kinalawarirenaya sabung. ³⁰ Nu kunnenayino kinalawara iya'da i Dios sino kaddattira sino danaka mabiyayira pelang si tata si aw e masikkulanira si kadarama'na, ammena kaggappay manga'da sino barawasiya awandaw? Mayan kurang kepayino annala'daw sikwana? ³¹ Antu gafuna, ammekayu nad maddararana massapit si, ‘Sintomatino pappammi sino akkanammi anna inumammi andino pabbarawasimi?’ ³² Se antuweno kabbatannino tolayira a amme nangammu ki Dios. Udde sikwayu, ammuweno Amayu sey langit si awandawira ammin inay. ³³ Antu gafuna, pittatandonaddino nakandawa maddandam sino patturayani Dios andino annuntuldaw sino naggaddangnga pakwana sikwayu, e iya'danana ammin inaya awandaw. ³⁴ Kunnantu, ammeyu nad paddararananino makwa nu daramat. Se ino makwa nu daramat, kaseyuna dandamman sinoy. Se fustuwennino dyata lawumandaw kadda aw, e ammeyu nad dadagaganan.”

Ino Angngukum Sino Bafuluntamira

(*Luc. 6:37-38, 41-42*)

7 ¹ Netuluyi Jesus a nanulduwa nassapit si, “Ammeyu nad ukumannino bafulundawira takesi ammerakayu pay ukumanni Dios a makastigu. ² Se ino angngukundaw sino bafulundawira, kunna kappeneno angngukumi Dios sikwayu. Nu awana alla'daw sikwara, ammerakayu pay allakkanni Dios. ³ Kunnangke aggitannuweno bibissangnga ana sino mateno bulunnu, a ammem magi'nenno dokalla ana sino matam. ⁴ Ansannu massapit sino bulunnu si ariyannuweno ana sino matana a ammem maiteno ana sitan matam? ⁵ Ikka a massasannakam, ariyannubbuweno ana sino matam takesi nalawarino angngitam, kasem dama a ariyanino ana sino mateno bulunnu.”

⁶Netuluyi Jesus a nassapit si, “Ammeyu ipatuta manuldu sino tolayira a mangayoyung sino nadosana sapiti Dios se ammera anggama dinggaggan. Meyampariyira si atu onnu bafuy, se massiki nu nangingeno iya'dam sino nabunguta atu, katandaka kepay, e massiki nu perlasino itakkummu sino bafuy, pappipi'nakkanna pelang.”

Ino Mapeafu Sino Aggarantam Ki Dios

(Luc. 11:9-13)

⁷Sinapikkappayi Jesus si, “Kanayungkayu nadda marang ki Dios, e iya'dana sikwayuweno arangngandaw. Ituluydokappaya mintufuk sikwana sino awandaw, e sumpalandaw. Itulutuydokappaya mattottok, e mabukkatanino sawang ta makatallungkayu. ⁸Se massiki inyeno marang ki Dios, maa'dan. Massiki inyeno mintufuk, makasumpal, e massiki inyeno mattottok, mabukkatanino sawang para sikwana. ⁹Dandammandaw, ikkayuwa mapparanak, nu tinapayino arangngannino abbindaw, a'dandokad si batu? ¹⁰Onnu nu bilisino arangnganna, a'dandokad si ulag? ¹¹Ikkayuwa narakkatta tolay, ammuyuwu manga'da si nalawad sino abbindaw. Mannanotinna ki Dios a Amayu sey langit, nalawanneno iya'dana sikwara a marang sikwana.

¹²“Kunnantu, akwandonad sino kasittoleyuweno anggandawa akwanda sikwayu, se antuweno anggama sapitannino ammina lintiyi Moises andino tulduweno gumalabbunira.”

Ino Bibissangnga Lamwangan

(Luc. 13:24-25)

¹³“Sumallungkayu nad sino bibissangnga lamwangan, se nalaweno lamwangan annino dalana umang sey infiyernu, e odduweno sumallung anna mallakad sinay. ¹⁴Udde bibissangngino lamwangan anna madyatino dalana umang sino biyaya mannayun, e bisangngira ke a makasumpal.”

Ino Kayu Andino Bungana

(Luc. 6:43-44)

¹⁵“Palanandawino massisiriya a gumalabbuna gumamwang sikwayu, se nannakammimo kaitanda a kunnangke karnero, udde ino gakkuruwa aggangwara, manarallira a kunnangke sumarona atu. ¹⁶Ino pimunuwandaw sikwara, ino aggangwara, a kakunnenno kayu, ino bungareno kaimunuwanda. Se ino uway, ammena mammunga si ubas, e ino anifung, ammena mammunga si igos. ¹⁷Ino nalawara kayu, nalawabbayino bungana, udde ino narakkatta kayu, narakkakappepayino bungana. ¹⁸Se ammena dama a mammungeno nalawara kayu si narakkat, e ammena kappay dama a mammungeno narakkatta kayu si nalawad. ¹⁹Ammina kayuwa narakkattino bungara,

meyamfungallira a magabba takesi metunguwera. ²⁰Kunnantu, damayuwa maimunuwanino massisiriya a gumalabbun gafu sino aggangwara.”

Ino Ammera Mesapat Sino Patturayani Dios

(*Luc. 13:24-27*)

²¹“Ino mesapatirana sino patturayani Dios, bakkanna amminira a mingngan sikwak si Afura, nu bakkampelangino mangwera sino panggammani Ama sey langit. ²²Nanu mada'nganeno awa pangukumani Dios sino tolayira, odduneno massapit sikwak si, ‘Afu, Afu, isapa'dakami nad sino patturayannu se nanuldukami sino mappeafu sikwam, anna inusarmi kappayino ngannuwa nappaanaw si narakkatta espiritu anda sino nangwammi si odduwa kakka'baw.’ ²³Udde ino itabbagguna sikwara, ‘Ammetakayu inammu. Manokayu sitaw, ikkayuwa nangwa si narakkat.’ ”

Ino Adwera A Namata'dag Si Balay

(*Luc. 6:47-49*)

²⁴“Amminira a tolaya maningngag anna mangurug sinaya sinapikku, meyampariyira si nalainga tolaya namata'dag si balay sino utunna batu. ²⁵Wasinoy, nattalannab, naddokallino wawwang, e natuyaggappayino bayabbag, udde ammena naanseno balay, se nafundasiyon si batu. ²⁶Udde ino tolaya naningngag sinaya sinapikku e ammena kuruwan, meyamparig si pangababulana tolaya namata'dag si balay sino karatan. ²⁷Wasin nuran, naddokallino wawwang anna natuyaggino bayabbag, naletwarino balay e nadaral.”

²⁸Wasin nasinduwi Jesus a sinapit ammin inay sino tolayira a nakkakarampat, nakka'bawira sino annulduna, ²⁹se ino nepanulduna, maitengke si wara turena, a bakkanna kakunnenno annulduweno mammeturuwerana lintig.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Tolaya Nakkutal

(*Mar. 1:40-45; Luc. 5:12-16*)

8 ¹Wasin maddawuti Jesus sino kulud, odduweno tolaya dinandan sikwana. ²Agyanino lalakiya nakkutalla inara'ni sikwana. Namalitud sino a'langnga a nakiggimallak sikwana si, “Afu, nu anggammu, damaraka pabbattunoyan.”

³Inappangani Jesusino nakkutal, kasena sinapit si, “On, anggangku si mabbattunoykan. Maariyen yan kutalnu.” E kaka'meng kelanga naariyeno kutalna. ⁴E sinapikkappayi Jesus si, “Ammem sapitan yaw si massiki sanna a tolay, nu ammem lud umang mappaita sino padi ta itanna nu naariyennino kutalnu. Kasem iya'da sikwaneno netuni

Moises si'ina mewa'lat ki Dios takesi wara pangammuwanino tolayira si gakkuruwa nabbattunoykan.”

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Aripannino Kapitan

(Luc. 7:1-10)

⁵Wasin ginamwangi Jesus sey Capernaum, agyanino kapitanna sindaluwa taga-Roma a inang nanambal sikwana. Nakiggimallak sikwana a nassapit si, ⁶“Afu, aneno aripangku sey balaya nabayinna matakit. Ammena makaanikkad e madyataningke.”

⁷“Umangnetam mantu ta pabbattunoyangku,” kunni Jesus.

⁸Udde sinapitino kapitan si, “Massiki ammekan umang, Afu, se ammena meannunga sumallungka sino balek. Sapitannumpelang si mabbattunoyin, e ammu si mabbattunoyinnino aripangku. ⁹Se massiki ikkanak, aneno mangituray sikwak, e ana payino sindalukira a iturayangku. Nu sapitangku sino tata si ‘Umangka,’ umang, e nu sapitangku kappay sino tata si ‘Gumamwangka sitaw,’ gumamwang, e nu sapitangku kappay sino aripangku si ‘Akwannu yaw,’ akwanna.”

¹⁰Nakka'bawi Jesus sino naningngagganna sinay, e sinapi'na sino tolayira a dinandan sikwana si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, awana dinambalkuwa tolay sikwayuwa gakagaka i Israel a kunnenoyino kinatuyangngeno angngurungnga. ¹¹Dandammandaw yaw, odduneno bakkannira a Judyu a mesapat sino patturayani Dios a maggabwat si palulubbun, e makia'langirana a mangngan sikwara Abraham, Isaac, anni Jacob. ¹²Udde ino Judyuwera a mesapa'nad sino patturayani Dios, metakkufirana sino kalam mukana aroyu sikwana, e mattatarangitirana anna mangngarangaritamirana.”

¹³Wasinoy, sinapiti Jesus sino kapitan si, “Umanokan, se ino kinurungnguwa makwa, nakwen.” Nabbattunoyinnino aripanneno kapitan sinoyingke a orat.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Odduwera A Tolay

(Mar. 1:29-34; Luc. 4:38-41)

¹⁴Wasin tata si aw, inangngi Jesus sino balera Pedro, e initaneno katuwangani Pedro a bafaya aggaidda se mababannag.

¹⁵Inappanganneno kamattino bafay, e kaka'meng kelanga naariyeno babannangnga. Ginabwat e pinakkanna i Jesus.

¹⁶Wasin maggafiyan, neyanda ki Jesusino odduwera a naassaddan. E nepaanoneno narakkattira a espiritu sino sapi'na pelang, e nepabbattunoyneno amminira a matakit. ¹⁷Nakwenay takesi meyakkuruwino nepasapiti Dios ki Isaias a gumalabbunna a kunna si, “Antuwengkepayino nari sino dya'nenno baggitam annino takittam.”^r

^r 8:17 Isaias 53:4

Ino Kadyatanino Mebulunira Ki Jesus

(Luc. 9:57-62)

¹⁸Wasin tata si fuwab, inita i Jesusino odduwera a tolaya inaribumbung sikwana, e sinapi'na sino adalannera si, “Maddammangetam.” ¹⁹Udde inara'niyeno tata a mesturuna lintig e sinapi'na si, “Afu mesturu, mebulunak sikwam massiki sintawino umangngannu.”

²⁰Sinombati Jesus a nassapit si, “Massiki ino amutitira, aneno agwefa pabbalayanda, andino mammanukira, aneno umu'dera, udde ikkanaka Abbingnga Tolay, awana fustu si pagyanangku.”

²¹Agyangkappayino adalanna a nassapit si, “Afu, mebulunak sikwam, udde mattarongka, ta umangku abbu itanammi amak.”

²²“Mebulungkan sikwak,” kunni Jesus. “Purayannuweno natay ta itanammino bulunna a kunnangke natayira kappay se ammera mangurug sikwak.”

Ino Nappasiyanakkani Jesus Sino Kalipappag Andino Palung

(Mar. 4:35-41; Luc. 8:22-25)

²³Wasinoy, natakayi Jesus andino adalannera si abang e ginikkatira. ²⁴Nada'nganira si kalipappag sino tangngana bebay, e lumannannaddino abanda gafu sino palunga medaladaluyak sikwara. Udde i Jesus, aggakaturug. ²⁵Inanda inafat, e sinapi'da si, “Afu, isala'dakami, se malimattetamun!”

²⁶Wasinoy, “Mayan mattalokayu? Mayan kurang kepayino annala'daw sikwak?” kunna. Ginabwat e nepassiyana'ngeno kalipappag andino palung, e nassiyankiran.

²⁷Nakka'bawirangke ammin, e sinapi'da si, “Sanneno katolena yaw? Massiki ino kalipappag andino palung, kuruwandeno sapitanna.”

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Adwera A Lallakiya Naunaggan

(Mar. 5:1-20; Luc. 8:26-39)

²⁸Wasin naddammanda Jesus, gina'dangira sino sakopanna Gadarenowera. Agyanino adwera a lallakiya naunaggan si narakkatta espirituwa naggabwat sino attanammana nanambal sikwana. Kattalatalawira se nappelalotino tansi'da, antuweno awaninna makaturira mallakad sinay. ²⁹Pa'lata initara i Jesus, nakkulawuwera a nassapit si, “Ikka a Abbingi Dios, sanneno gakkannu sikwami? Inangka sitawa mappaidam sikwami massiki ammena kepay nada'ngeno fustuwa kaukumammi?”

³⁰Ammena kura aroyu sino agyananda, agyanino odduwera a bafuya maddukuruk. ³¹Antuweno nappekakallakkino narakkattira a espiritu ki Jesus a nassapit si, “Nu paanawandakami sitawira a tolai, purayandakamiya munag sinayira a bafuy.”

³²“Kadde, umangkayu,” kunni Jesus. Kunnantu, inanawandeno lallakiyera e inangngira inunag sino bafuyira. Kaka'meng kelanga naddadaraddaggino bafuyira a naddawut, nangawwatira sino dabba'ngeno bebay, nadara'nira, e nalimattira ammin.

³³Ino mindaggira sino bafuy, nabfafukalira a inang sino kaara'niyana lubbun, e nepadamadda sino tolayira ammin inaya nakwa, pati ino nakwa sino lallakiyera a naunaggan sino narakkattira a espiritu. ³⁴Antu gafuna, ino amminira a tolay sinaya lubbun, inangngira ki Jesus ta tatabbanda. Wasin initara i Jesus, nakiggimallakkira sikwana ta anawanneno lubbunda.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Tolaya Paralitiku

(Mar. 2:1-12; Luc. 5:17-26)

9 ¹Wasinoy, nattakera Jesus sino abang e naddammangira sino lubbunna. ²Waso kunnenoy, agyanino niyangngira sikwana si tolaya paralitikuwa aggaidda. Inita i Jesusino tala'da sikwana, e sinapi'na sino paralitiku si, “Ikka a kolakku, pattuyagganuveno nakammu, se napakomaninnino liwa'nu.”

³Wasinoy, ino mammesturuwerana lintiya nagyan sinay, kunda sino nakanakanda si, “Iyana tolay, ikunnanano baggina ki Dios.”

⁴Udde ammuwi Jesusino ana sino nakanda, e sinapi'na si, “Mayan narakkattino dandammandaw? ⁵Naladda ma'lura massapit si ‘Napakomanino liwa'nu’ amma sino ‘Gumabwakka ta umanokan.’ ⁶Udde nu kunnenoy, sapitangku mantuweno madyat takesi ipaitak si ikkanakino Abbingnga Tolaya aneno kalintiyanna sito lubagga mamakoma si liwat.” E sinapi'na sino paralitiku si, “Gumabwakka, appannu yan iddam, ta umanokan.” ⁷E ginabwatino tolay, e inanawin. ⁸Nakatalawino tolayira a nita sinay, e dinayora i Dios gafu se neya'dana si tolayino kalintiyana mangwa si kunnenoy.

Ino Nayani Jesus Ki Mateo

(Mar. 2:13-17; Luc. 5:27-32)

⁹Nanawi Jesus sinay, e wasin aggelalakalakad, initaneno gumattuki si buwita mingngan si Mateo a aggatuttud sino ofisinana. “Mebulungka sikwak,” kunni Jesus. Ginabwati Mateo e nebulun sikwana.

¹⁰Wasin aggekakkanda Jesus andino adalannera sey balera Mateo, odduweno ginamwangira a gumattuki si buwit annino korwanira a minalliwata tolay, e nakikkanira.

¹¹Wasin initeno Fariseowereno inangwana, sinapi'da sino adalannera si, “Ansanna lang makikkanino mesturuyu sino gumattukiyera si buwit andino korwanira a minalliwata tolay?”

¹²Udde diningngaggi Jesusino nebebu'da, e sinapi'na a niyamparig si, “Inyeno mawag si doktor, nu bakkampelangino matakit? ¹³Ammek

inang sitawa mayag sino naggaddangngira a tolay, nu ammena lurino malliwatira. Umandonad adalannino fustuwa anggama sapitannino nepeturakki Dios a kunna si, 'Aanggangkuweno aggikalla'daw sino bafulundawira amma sino iwa'la'daw sikwak.'^s

Ino Mapeafu Sino Pallantangana Manggan

(Mar. 2:18-22; Luc. 5:33-39)

¹⁴Wasinoy, inangngino adalanira i Juan a Gumabawtisar ki Jesus, e sinapi'da si, "Ikkami andino Fariseowera, aneno awa mallantangkamiya manggan. Udde ino adalannuwera, ammera akwan. Sanneno gafuna?"

¹⁵Sinabbira i Jesus a niyamparig si, "Nu wara makkasar, kundokad si amme makikkanino bafulunino mangatawa a inayanna? Udde duma'nganeno tiyempowa meanaw sikwareno mangatawa, kaserana mallantanga manggan."

¹⁶Sinapikkappayi Jesus a niyamparig si, "Awana tolaya miyappit si bawu sino gamita sinnun. Se makkassannino bawu e ilabbenneno de'na, e maampapissayino naappitan. ¹⁷Awangkappaya miyekwa si talifawu sino dadana sinan anganga gaddang,^t se battakanna. Mesayukino tayug anna madaral kappayino gaddang. Ino bawuwa tayug, bawu kappenaddino gaddanga keyekwana takesi mabbalanayunira a adwa."

Ino Abbingino Turay Andino Bafaya Nanengged Sino Barawasiyi Jesus

(Mar. 5:21-43; Luc. 8:40-56)

¹⁸Wasin aggesapasapiti Jesus sikwara, ginamwangino tata a turena Judyu. Namalitud sino a'langnga e sinapi'na si, "Papatnenno abbingkuwa bafay, udde umangngu abbu appangan ta mabiyag."

¹⁹Nebuluni Jesus sikwana e dinandangkappayino adalannera.

²⁰Agyanino tata a bafay sinaya aggedada si karadwa si run. Inara'ni sino likuri Jesus, e sinenggenneno barawasina. ²¹Se kunna sino nakamma si, "Massiki nu senggeranku nabbelangino barawasina, mabbattunoyakun."

²²Nabbaliwiti Jesus, initaneno bafay, e sinapi'na sikwana si, "Ikka a abbingku, pattuyagannuweno nakammu. Gafu sino angngurungngu sikwak, nabbattunoykan." E nabbattunoyin gakkurug.

²³Wasin ginamwanda Jesus sino baleneno turay, initaneno mamalyotira andino nakkakarampattira a tolaya makkanawakaw, ²⁴e sinapi'na si, "Umanokayu sitan, se ammena natay yan balatang, naturubbelang." Kinakkatawanino tolayira i Jesus.

²⁵Wasin nepallawannera, sinallung sino agyananino balatang, e iniggammanneno kama'na. E ginabwatin. ²⁶Antu gafuna, naddinnamag inaya inangwa i Jesus sino ammina wewe'nginna lulubun.

^s 9:13 Oseas 6:6 ^t 9:17 Ino piyekwana Judyu si diyuna ubas, gaddangnga galding.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Adwera A Lappat

²⁷Wasin inanawi Jesus sinaya balay, dinandanino adwera a lallakiya lappat, e nekulawura a nassapit si, “Ikka a Gaka i David,” allakkannakami!”
²⁸Wasin sinallungi Jesus sino balay, sinallungira kappay. E nebebu'na sikwara si, “Kuruwandaw si damaka ariyanino lappa'daw?”

“On, Afu,” kunda sikwana.

²⁹Wasinoy, sinukkalli Jesusino matara e sinapi'na si, “Gafu sino angnguruddaw sikwak, makwennino anggandaw.” ³⁰E makaiteran. Sinutunnerangke a nassapit si, “Ammeyu sapasapitan si massiki sanna a tolayino nakwa sikwayu!” ³¹Udde wasin inanawira, neyanannera a sinapasapit inaya inangwa i Jesus si ammina wewe'nginnenaya lubbun.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Lalakiya Ammena Makadamit

³²Wasin umanawiran, agyanino niyamwangira sino agyanani Jesus si lalakiya ammena makadamit se naunaggan si narakkatta espiritu.
³³Nepaanawi Jesusino narakkatta espiritu sikwana, e nakadamitinnino lalaki. Nakka'bawingke ino tolayira e sinapi'da si, “Awangkepaya initamiya kunnenoy sino ammina lulubbun sito Israel.”

³⁴Udde agyanino Fariseowera a nassapit si, “Ino afafuweno narakkattira a espiritu ino nanga'da sikwana sinaya pannakadamana a mappaanaw si narakkatta espiritu.”

Ino Nallakkani Jesus Sino Tolayira

³⁵Nannodoyuwi Jesus sino lulubbuna manuldu sino sinagogarera a mibanyag sino nalawara damag mappeafu sino patturayani Dios. Nappabattunoy kappay sino matakitira, massiki sanneno takit anna dya'nenno baggira. ³⁶Wasin inita i Jesusino odduwera a tolay, inalla'ngera, se kakallakkira anna awana pappaduffunanda a kundangke karnerowa awana mimut sikwara. ³⁷Antuweno sinapi'na sino adalannera si, “Meyamparig si apayino tolayira a mawag si manuldu sikwara. Odduwen naddino magani, udde bisangngira ke ino maggani. ³⁸Arangngandonad ki Dios a makwan apay ta manundun si korwanira a manulduwa meyamparig si maggani.”

Ino Nanundunani Jesus Sino Karadwera A Adalanna

(*Mar. 3:13-19; 6:7-13; Luc. 6:12-16; 9:1-6*)

10 ¹Wasin tata si aw, inayani Jesusino karadwera a adalanna, e nakkakarampattira. Neyadana sikwareno kalintiyana

^u 9:27 Gaka i Davirino titiluneno Kristo a aggataronanda, antu gafuna, ino nepingnganino lappattira ki Jesus si kunnenoy, pipaitanda si kuruwanda si antuweno Kristo onnu Mesias a dinotukani Dios a matturay.

mappaanaw si narakkatta espiritu anna mari si ammina klasena takit anna dya'na baggi. ²Irayawino nganganino karadwera a apostol: ino palungu, i Simon a nginali'na si Pedro, e ana kappayi Andres a kola'nga, da Santiago anni Juan a abbingira i Zebedeo, ³da Felipe anni Bartolome, da Tomas anni Mateo a gumattuki si buwit, i Santiago a abbingi Alfeo anni Tadeo, ⁴i Simon a ngananda si Patriota se ikaloneno lubbunna, anna i Judas Iscariote a antuneno mallaku ki Jesus.

⁵Dinunduni Jesus inayira a karadwa a adalanna, e sinunnera a nassapit si, “Ammekayu umang sino lulubbunino bakkannira a Judyu. Ammekayu kappay umang sino lulubbun sey Samaria, ⁶nu ammekayu lud umang sino bafuluntamira a gagagaka i Israel a kundangke naawana karnero. ⁷Kadda umangngandaw, ibanyaddaw si ara'niiyennino patturayani Dios. ⁸Pabbattunoyandawino matakitira anna pangngangolindawino natayira. Pabbattunoyandokappayino nakkutallira anna paanawandawino narakkattira a espiritu. Awana pinagandaw sinaya pannakadama a neya'dak sikwayu, antuweno ammeyu naggappay ipapageno duffundaw. ⁹Ammekayu miyangkalin si dokalla pirak onnu massiki dipilata. ¹⁰Ammekayu kappay miyangkalin si pasiking, pamataliyandaw si barawasi anna sapatut, anna tokud. Ino duffunandaw, ireno mimut sikwayu, se ino mattarabafu, meannunga maa'dan si ikatolena.

¹¹“Kadda lubbuna umangngandaw, mintufukkayu si tolaya manggamma mappadilot sikwayu, e antu naddino pagyanandaw kiyad si umanokayu sinaya lubbun. ¹²Nu maddilokkayu sino balay, sapitandaw si ‘Bindisiyonandakayu naddi Dios.’ ¹³Nu nalawarino appadilo'da sikwayu, gakkuruwa mabindisiyonanira, udde nu ammera meannunga mabindisiyonan, ammena makwa. ¹⁴Nu gumamwangkayu si tata a lubbun onnu balay, e ammerakayu paddilotan anna ammera kappay anggamma dingngaggannino sapitandaw, tattakandawino lafuk sino takkiyu sino anawandaw sinay ta antuweno pangammuwanda si ireno makammu sino kakastiguwanda. ¹⁵Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nanu mada'ngeno pangukumani Dios si ammina tolay, nadamma'nenno kastiguweno tolayira sinay amma sino kastiguweno taga-Sodomera andino taga-Gomorrera.”

Ino Tiyepona Dyat Sino Maddagguna Aw

(Mar. 13:9-13; Luc. 21:12-17)

¹⁶Netuluyi Jesus a nassapit si, “Dingngaggandaw yaw. Dundunantakayu sino narakkattira a tolay a kundawingke ino karnerowa umang sino agyananino kattalatalawira a sumarona atu. Antu gafuna, palanandonaddino akwanda sikwayu e awangkappenad balawanda sikwayu. ¹⁷Mappalangkayu nad, se do'mandakayu anna idarundakayu, e siwa'wattandakayu sino sinagogarera. ¹⁸Gafu sino angnguruddaw

sikwak, medarungkayu kappay sino gubernadorira anda sino ariyera, e antuneno wayayuwa mipakaammu sino nalawara damag sikwara anda sino iturayandera a bakkanna Judyu. ¹⁹Nu imbistigarandakayu, ammeyu paddararananino isomba'daw annino sapitandaw, se sinoyna a orat, mepakaammu sikwayuweno fustuwa sapitandaw. ²⁰Se bakkanna ikkayuweno paggabwatanna, nu amme lud ipadandammino Espirituwi Dios a Amayu ino sapitandaw.

²¹“Sinoyna a tiyempo, ananeno midarumira si kola'da sino tatturayira ta papatayanda. Kunna kappayino akwanneno mapparanakira sino abbinda. Inona kappay aanakira, kontarandeno mapparana'dera ta ipapaterera. ²²Amminna a tolay, kababannaddakayu gafu sino kesapatandaw sikwak. Udde nu mattalaginaggayuwa mangurug kiyad si mada'ngeno uddina, mesalakkayu. ²³Nu ilopalope'dakayu si tata a lubbun, mabbukalkayuwa umang si korwan. Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nanu muliyaka Abbingnga Tolay, ammeyu kepay binalinino nepangwak sikwayuwa umang manuldu sino ammina lulubbunna Israel.

²⁴“Awana madala napatig amma sino mesturuna. Awangkappaya aripanna naturay amma sino amungnga. ²⁵Kunnantu, maangammaddino madal nu mekunneno lawumanna sino mesturuna, e kunna kappay sino aripan, nu mekunna sino amungnga. Ikkanakino afuyu, e gafu se ilopalope'dakino tolayira a massapit si ikkanaki Beelzebub a afafuna narakkattira a espirtu, kumaralla narakkattingkeneno sapitanda mappeafu sikwayuwa kataabbalayangku.”

Ino Nad Pattalawannino Tolayira

(*Luc. 12:2-7*)

²⁶“Antu gafuna, ammekayu mattalaw si tolay, se ammina neyimad anna ammena naammuwan sito ingkein, mepaita anna maammuwana so maddagguna aw. ²⁷Ino sapitangku sikwayuwa ikkayu pelang, ipakaammuyu nad si ammina tolay. Ino sapitangku sikwayuwa awana korwana makadingngag, ikokwayu nadda sapitan ta dingngaggan ammina tolay. ²⁸Ammekayu nad mattalaw sino tolayira a manggama mamapatay sikwayu, nu ammekayu lud mattalaw ki Dios. Se ino tolayira, damara a mamapatay si baggi, udde ammera dama a papatayannino kararuwa, udde i Dios, damana a mangastigu si baggi anna kararuwa sey infiyernu. ²⁹Udde dandammandonaggappayino aggangwa i Dios a Amayu sino dinattira. Damayu pelanga gatanggannino adwaggiya dinnat si sentabo. Udde awana massiki tata sikwara a matay anna mada'nag nu ammena purayan. ³⁰Mannanotinna sikwayuwa tolay. Se massiki ino abu'daw, ammuneno bilangnga. ³¹Antu gafuna, ammekayu nad mattalaw, se ipatingngeno kadda tata sikwayu amma sino dinnattira.”

Ino Massapit Si Mangurug Andino Miyimad Ki Jesus

(Luc. 12:8-9)

³²“Massiki sanna a tolaya massapit sino a'langino tolayira si mangurug sikwak, antu kappayino ita'daggu sino a'langi Ama sey langit. ³³Udde ino tolaya miyimad si mangurug sikwak sino a'langino tolayira, kunna kappayino sapitangku sino a'langi Ama sey langit.”

Ino Akkakontara A Maggabwat Sino Angngurug Ki Jesus

(Luc. 12:51-53; 14:26-27; 9:24)

³⁴Sinapikkappayi Jesus si, “Ammeyu nad nganan si ino inangnganguku sito lubag ino mappabbat si pakkakontaranino tolayira. Se ino kakuruwana, antuweno dumaggattanneno pattatarukkiyanda anna pakkakarawayanda. ³⁵Gafu se ammera ammina mangurug sikwak, makkakontaraneno matatamera andino masasinera, e massiki ino makkatuwanganira. ³⁶Inona kalingeno tolay, maggabwatira sino kataabbalayannangkepay.

³⁷“Massiki sanna a tolaya dodokkallino agganggamma sino mapparana'ngera amma sino agganggamma sikwak, ammena meannunga mebilang si adalangu. Kunna kappayino tolaya dodokkallino agganggamma sino abbingngera amma sino agganggamma sikwak, ammena kappay meannunga mebilang si adalangu. ³⁸E massiki sanna kappaya tolaya ammena makattamma madyatan anna matay gafu sino angngurungnga sikwak, ammena kappay meannunga mebilang si adalangu.” ³⁹Se ino tolaya mikalow sino biyangnga, matekappena. Udde ino tolaya matay gafu sino angngurungnga sikwak, ananeno biyaya mannayuna iya'da i Dios sikwana.”

Ino Labuta Iya'da I Dios

(Mar. 9:41)

⁴⁰“Massiki sanna a tolaya mangawat sikwayu, ikkanakino inawa'na, e ino mangawat sikwak, inawa'na kappayino nanundun sikwak. ⁴¹Nu wara mappadilot sino manuldu sino sapiti Dios gafu se ibilangnga si pannakabaggiyi Dios, parefuneno appanna a labut sino labuta appannino manuldu. Ino kappay mappadilot sino naggaddangnga tolay gafu se ibilangnga si tolayi Dios, parefuneno appanna a labut sino labuta appannino naggaddangnga tolay. ⁴²E massiki ino mappainum si tatasa a danum sino kaabbafawana adalangu gafu se adalangu, sapitangku si gakkuruwingke a malabutan.”

^v **10:38** Ino sapitanna sino dami'na Griego: ...tolaya ammena mabbuttung sino krusna e mebulun sikwak...

Ino Sinapiti Jesus Sino Dinundunira I Juan
(*Luc. 7:18-23*)

11 ¹Wasin nasinduwi Jesus a nattun sino karadwera a adalanna, inanaw sinay e inang nanuldu anna nangibanyag sino wewe'nginna lulubbun.

²I Juan a Gumabawtisar, aggabaluggepay sinoya tiyempo. Wasin diningngangngeno inangangwa i Kristo, dinundunnenno korwanira a adalanna ³ta umanda bebutan ki Jesus si, “Ikkeno nekariyi Dios a gumamwang onnu wara kepay korwan si taronantam?”

⁴Sinombati Jesus si, “Mulikayu ki Juan ta umandaw sapitan sikwaneno inita anna diningngaddaw, ⁵ino lappat, makaitera, ino pilay, makalakarira, ino nakkutal, nabbattunoyira, ino bangngag, makadingngaggira, ino natay, nangngangoliyera, e ino nalawara damag, mebanyag sino mekakallakkira. ⁶Itulduyu kappay sikwana si nagasatino tolaya awana daladudwana mappeafu sikwak.”

Ino Sinapiti Jesus Mappeafu Ki Juan
(*Luc. 7:24-35*)

⁷Wasin manawinnino adalanira i Juan, agyanino sinapiti Jesus sino tolayira sinay mappeafu ki Juan. Kunna si, “Sin inangngandaw sino agyanani Juan sey kalolowat, sanneno ginakkaddawa inita? Tata kadda tolaya kunnangke sikalla ipapallelenna bayabbag? ⁸Nu bakkan, sanna mantuweno inandaw inita? Tata kadda tolaya nalawaringke ino barawasina? Bakkan, se ino mabbarawasiyera si kunnenay, ino balena ariyeno agyananda. ⁹Sanna mat antuweno gakkuruwa inandaw inita? Tata kadda gumalabbun? On, gakkurug, tata a gumalabbun, udde ino kakuruwana, nangatu amma si gumalabbun. ¹⁰Se i Juanino sapitannino neturakka sapiti Dios a kunna si, ‘Ananeno dundunangukuwa maunta sikwama midadan sino pallakarannu.’”^w ¹¹Netuluyi Jesus a nassapit si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, awana tolaya neyanak sito lubagga nangatu amma ki Juan, udde massiki nu kunnenoy, ino kaabbafawana tolaya mesapat sino patturayani Dios, nangatu amma sikwana. ¹²Mangiyafu sino nanulduwani Juan kiyad sito ingkein, anera a mipatuta mangibanyag mappeafu sino patturayani Dios, e anera kappaya mipatuta mesapat sinaya patturayanna.^x ¹³Se ino neturakkino gumalabbunira andino lintiyi Moises, nelabbunira ammin mappeafu sino patturayani Dios, kase ginamwangi Juan

^w 11:10 Malakias 3:1 ^x 11:12 Aneno adwera kappaya anggama sapitan yaw: 1) ...anera a matuluya makkontara sino patturayani Dios, anna anera kappaya natansita miyallangngad sino mesapatira sinay; 2) ...anera a matalaginara mangibanyag sino patturayani Dios, anna anera kappaya natansita miyallangngad sino mesapatira sinay.

e neyafuwa neyakkuruwino nelabbunda. ¹⁴E nu anggandawa kuruwannino sinapitino tata sikwara, maawatandaw si i Juan, antuwi Elias a nelabbunna a muli.^y ¹⁵Ikkayuwa maningngag, dandammandonaddino diningngaddaw.”

¹⁶Sinapikkappayi Jesus si, “Sannadeno kekunnanino tolayira sito ingkein? Mekunnera si abbinga aggatuttud sino a'langino allakuwana ayanino bulundera a makkarayam. Kunnino bulundera si, ¹⁷‘Massiki sanneno akwammi, ammekayu medagga. Nanontakkami, udde ammekayu nanalip. Nababbinungakami, udde ammekayu nattangit.’ ¹⁸Ireno kekunnandaw, se awaningke a anggandawa dingngaggan. Se i Juan, nallantanga mangngan anna ammena ninum, e sinapi'daw si, ‘Naunaggan si narakkatta espiritu.’ ¹⁹E ikkanaka Abbingnga Tolay, nakikkan anna nakiinumak sikwayu, e sinapi'daw si, ‘Tandaw inaya tolay! Malawot anna minabbobok anna mebumbulun sino gumattukiya si buwit andino korwanira a minalliwat!’ Udde massiki nu kunnenoyino sapitandaw, maita si gakkuruwa naggabwat ki Diosino tuldumi anni Juan gafu sino salinunu'na sino biyayino manguruwira.”

Ino Nibuyani Jesus Sino Ammerera Nabboboli

(Luc. 10:13-15)

²⁰Wasinoy, nebuya i Jesusino tolayira a nagan sino lulubbuna nangwanna si oodduwa kakka'baw, se ammera nabboboli sino liwa'da. ²¹Sinapi'na si, “Kakallakkayuna a taga-Corazin anna taga-Betsaida! Se oodduweno kakka'bawa inangwak sino lubbundaw, udde ammekayu nabboboli sino liwa'daw. Nannud sey Tiro anna sey Sidonino nangwangku sinayira a kakka'baw, nabayiran nadda nabbarawasi si nakarumisanga sinnun anna nabburayit si lallang sino ulura a mangipaita si nabboboliyera. ²²Sapitangku sikwayu si nalamponeno kastiguweno taga-Tirowera andino taga-Sidonira amma sikwayu naso awa pangukumani Dios sino tolayira. ²³Ikkayu kappaya taga-Capernaum, ariddonakuy si meyantokayu kiyad sey langit. Gampade madyadyatangkayuna a kunnangke metakkuggayu sey infiyernu. Se oodduweno kakka'bawa inangwak sino lubbundaw, udde ammekayu nabboboli sino liwa'daw. Nannud sey Sodomeno nangwangku sinayira a kakka'baw, nabbobolieran nad, e agyangkepenaddino lubbunda sito ingkein. ²⁴Sapitangku sikwayu si nalamponeno kastiguweno taga-Sodomera amma sikwayu naso awa pangukumani Dios sino tolayira.”

Ino Pimwanganino Umangngira Ki Jesus

(Luc. 10:21-22)

²⁵Sinoya tiyempo, nakkarari Jesus a nassapit si, “Ama, ikka a Afu sey langit anna sito lubag, mappasalamatak sikwam, se ino kakuruwan

^y 11:14 Malakias 4:5

mappeafu sikwaka ammem nepakaammu sino nalaingira anna diyadalira a tolay, antuweno nepakaammum sino awana adalda. ²⁶Mappasalamatak sikwam, Ama, sinaya nakwa, se antuweno panggammanu.”

²⁷Wasinoy, sinapiti Jesus sino tolayira si, “Ikkanakino nitalakkani Ama si amammin. Awana makaammu sikwak nu bakkanni Ama, e awangkappaya makaammu ki Ama nu bakkannappelanga Abbingnga andino tolayira a pilingkuwa pangpakaammuwan.

²⁸“Ikkayu ammuna naayang anna madyatan, umangkayu sikwak ta pimwanganakayu. ²⁹Tuntulandawino sapitangku anna mappatuldukayu sikwak ta massiyanakkino nakandaw, se nannakammak anna ammek iyantawino baggik. ³⁰Ammekayu madyatana mangwa sino ipaangwak sikwayu se ammetakayu padyatan.”

Ino Mappeafu Sino Awna Aggimwangan

(*Mar. 2:23-28; Luc. 6:1-5*)

12 ¹Wasin tata a Sabadu a aggimwanganino Judyuwera, nallakadda Jesus sino aggumana namulan si trigo. Nabisinanino adalannera, antuweno nangappera sino dawana trigo e binula'da. ²Udde naganino Fariseowera a nangita sino inangwara e sinapi'da ki Jesus si, “Itannuweno akwanino adalannuwera, kontarandeno lintiddama kammarallino maggani sino awna aggimwangan.”

³Sinabbira i Jesus si, “Ammeyu kad binaseno inangwa i Ari David andino bafulunnera sin nabisinanira? ⁴Sinallungi David sino balayi Dios e inappaneno tinapaya newa'lat ki Dios a kunnino lintig si ino pelang padiyeno mangngan sinay. Udde nakkanna kepay anna nangngangkappayino bafulunnera. ⁵Dandammandonaggappayino neturak sino lintiyi Moises a kunna si ino padiyera a mattarabafu sino Templo sino awna aggimwangan, kontarandeno lintig, udde bakkanna liwa'da. ⁶Sapitangku sikwayu si sito ingkein, ana sitawino napatig amma sino Templo. ⁷Aneno nepeturakki Dios a kunna si, ‘Aanggangkuweno aggikalla'daw sino bafulundawira amma sino iwa'la'daw sikwak.’^z Nannud naawatandawino anggamma sapitan inay, ammeyu nad nepaliwatino awana liwa'na. ⁸Se ikkanaka Abbingnga Tolayino ana kalintiyanna a massapit sino damana a maangwa sino awna aggimwangan.”

Ino Lalakiya Pilayino Tata A Kama'na

(*Mar. 3:1-6; Luc. 6:6-11*)

⁹Wasin inanawi Jesus sinay, inang sino tata a sinagoga. ¹⁰Agyan sinayino lalakiya pilayino tata a kama'na. Agyangkappayino tolayira

^z 12:7 Oseas 6:6

a manggam si wara pidarumanda ki Jesus, antuweno nassapitanda si, “Damana kad sino lintiddama mappabattunoy si matakít sino awna aggmwangan?”

¹¹ Sinombati Jesus a nassapít si, “Nu wara sikwayuwa mada'nino karnerona si bitu sino awna aggmwangan, ammena kad umang appan? ¹² Nabalorino tolay amma sino karnero, antu gafuna, damana sino lintiddama manuffun sino bafuluntamira sino awna aggmwangan.” ¹³ E sinapi'na sino lalakiya pilayino kama'na si, “So'yarannu yan kama'nu.” Sino'yanna e nappiyen a kunneno tafika kama'na. ¹⁴ Udde inanawino Fariseowera ta umanda pattatarabban nu ansandeno mamapatay ki Jesus.

I Jesusino Aripanna Piniliyi Dios

¹⁵ Ammuwi Jesusino gakkadda, antuweno inanaw sinay. Odduweno tolayira a dinandan sikwana, e nepabbattunoyнено amminira a matakít. ¹⁶ Udde sinunnera si ammera sapesapitannino mapeafu sikwana. ¹⁷ Inangwanenay takesi meyakkuruwino nepeturakki Dios ki Isaias a kunna si,

¹⁸ “Antuyawino aripanguwa pinilik. Antuweno iiddukanku anna mappaanggam sikwak. Dundunankuweno Espirituk a magyan sikwana takesi ipakaammuneno kinagaddanku sino bakkannira a Judyu si palulubbun. ¹⁹ Ammena makisosombat anna ammena ikokweno dami'na. Ammena kappay ikokweno sapitanna sino padaladalan. ²⁰ Ammena ga'bungannino napattuta sikal anna ammena addappannino gaaaddappa lampara, anggamma sapitan, ammena purayanino tolaya nadismaya onnu talekkuranino tolaya nakafuyino angngurungnga, nu ammena lud duffunan. Akwanna ammin inay kiyad si meyakkuruwino nagaddangnga urek. ²¹ E antuweno innanaman ammina tolay si kesalakanda.”^a

I Jesus Anni Beelzebub

(*Mar. 3:20-30; Luc. 11:14-23*)

²² Wasin namitta, agyanino niyangngira ki Jesus si lalakiya lappat anna ammena makadamit se naunaggan si narakkatta espiritu. Nepaanawi Jesusino narakkatta espiritu, e makaiten anna makadamitinnino lalaki. ²³ Nakka'bawino tolayira, e sinapi'da si, “Antuwen nakuy yawino gaka i Ari David a aggataronantam?”

²⁴ Udde wasin diningngaggino Fariseowera, sinapi'da si, “Bakkangkena! Ino pannakadamana a mappaanaw sino narakkattira a espiritu, awana korwan si nanga'da sikwana nu bakkanni Beelzebub a afafuna narakkattira a espiritu.”

^a 12:21 Isaias 42:1-4

²⁵Udde ammuwi Jesusino ana sino nakanda, antuweno nassapitanna sikwara si, “Nu maggagarunutino tolayira sino tata a lubbun, madaralnenaya lubbun. Kunna kappay sino taabbalayira onnu talubbunira, nu massasarombatira, makkakarawayira.

²⁶Kunna kappay ki Satanas. Nu paanawanneno bafulunnera a narakkatta espiritu, kontaranneno bagginangkepay, e gakkuruwa madarallino patturayanna. ²⁷Kundaw si i Beelzebub ino nanga'da sino pannakadamaka mappaanaw si narakkatta espiritu. Nu gakkuruwinay, ino adalandawira a mappaanokappay si narakkatta espiritu, inya mantuweno naggabwatanino pannakadamara? Ira kappayino mipakurug si nabbakabakkannino sapitandaw. ²⁸Se ino kakuruwanna, ino Espirituwi Diosino nanga'da sino pannakadamaka mappaanaw si narakkatta espiritu, e antuweno pangammuwandaw si anen sikwayuweno patturayani Dios.

²⁹“Awana makatallung sino balayino natuyagga tolay ta takawanneno kukwana nu ammena abbu baluran, kasena dama a ibukalino kukwana. Gakkuruwa natuyaggi Satanas, udde inaffukun, e antuweno damaka paanawannino narakkatta espiritu.

³⁰“Ino ammena mebulun sikwak, ireno kumontara sikwak, e ino ammena manuffuna mampat sino tolayira sikwak, ireno mappakakaraway. ³¹Kunnantu, sapitangku sikwayu si massiki sanna a liwatino tolay anna massiki sanna a sapitanda a narakkat mappeafu si korwan, dama i Dios a pakoman, fera pelang sino massapit si narakkat mappeafu sino Espirituwi Dios. ³²Massiki ino massapit si narakkat mappeafu sikwaka Abbingnga Tolay, dama a mapakoman inay, udde ino massapit si narakkat mappeafu sino Espirituwi Dios, ammena dama a mapakoman inaya liwa'na si makkikiyad.”

Ino Kayu Andino Bungana

(Luc. 6:43-45)

³³Sinapikkappayi Jesus a niyamparig si, “Pakkunnandonaddino angngitayu sino kayu andino bungana. Nu ibilandaw si nalawarino tata a kayu, nalawannaggappayino bungana sino angngitayu. Nu ibilandokappay si narakkattino tata a kayu, narakka'naggappayino bungana sino angngitayu. Se ino bunganeno kaimunuwanino kayu. ³⁴Ikkayuwa massalasangkun, ansanandawino massapit si nalawad a narakkakkayuwa tolay? Se ino sapitanna tolay, maggabwappelang sino nakamma. ³⁵Ino nalawara tolay, nalawarino sapitanna, se nalawallurino ana sino nakamma. Udde ino narakkatta tolay, narakkakkappayino sapitanna, se narakkattino ana sino nakamma. ³⁶Dandammandaw yawa sapitangku sikwayu. Naso awa pangukumani Dios sino tolayira, irangkepeneno manombat sino ammina sinapi'da a awana serbina.

³⁷Se ino sapitannino kadda tata sikwayu, antuneno usaranni Dios a mangukum sikwayu, e iraneno mangipaita si naliwakkayu onnu awan.”

Ino Narangganda Ki Jesus Si Kakka'bawa Senyal
(*Mar. 8:11-12; Luc. 11:29-32*)

³⁸Wasinoy, sinapitino korwanira a mammesturuwerana lintig andino Fariseowera si, “Afu mesturu, mangipaitaka nad si kakka'bawa senyal ta pangammuwammi si naggabwat ki Diosino pannakadamam.”

³⁹Udde nesombati Jesus si, “Narakkattingke ino tolayira sito ingkein se sinalekkurandeno gakkuruwa Dios. Patutandaka mipaita si kakka'bawa senyal, udde awana mepaitak nu bakkampelangino senyal a kunneno nakwa ki Jonas a gumalabbun si'in. ⁴⁰Se i Jonas, nagan sino kuyungngeno dokalla lamis si tallu aw anna tallu gafi, e kunna kappay sikwaka Abbingnga Tolay, magyanak kappay sino tanangku^b si tallu aw anna tallu gafi. ^c ⁴¹Nu mada'nganeno awa pangukumani Dios sino tolayira, paliwatandakayuneno taga-Nineveyira, se nebololireno liwa'da sin diningngaddeno tulduwi Jonas, udde ikkayu, massiki anen sikwayuweno napatig amma ki Jonas, ammekayu kepay mangurug. ⁴²Ino kappay bafaya ari sey Seba si'in, paliwatandakayuna kappay sinaya aw, se naggabwat si aroyuwengke a lubbuna inang naningngag sino kinalainga netulduwi Ari Solomon. Udde ikkayu, massiki anen sikwayuweno napatig amma ki Solomon, ammeyu anggamma dingngaggannino tulduna.”

Ino Puliyanino Narakkatta Espiritu
(*Luc. 11:24-26*)

⁴³Netuluyi Jesus a niyamparig si, “Nu manawino narakkatta espirituwa nunag si tolay, umang mannodoyug sino kalolowata awana danumma a mintufuk si pimwanganna. E nu awana sumpalanna, ⁴⁴kunna sino nakamma si, ‘Muliyak sino balaya naggabwatangku.’ Muli, e mada'nganeno balaya awangkepay nepatali sikwana e nadalusan anna nalawad amma si'in. ⁴⁵E umang mayag si pituwa espirituwa narakkat amma sikwana takesi makiagyanira sikwana. Kakallakkingke inaya tolay amma sino palunguwa katolena. Kunna kappeneno makwa sino narakkattira a tolay sito ingkein.”

^b 12:40 Ino sapitanna sino dami'na Griego: ...magyanak kappay sino dolammeno lubag. Ino tata kappaya anggamma a sapitan, sino agyananino natayira sey Hades. ^c 12:40 Ino naganani Jesus sino tanamma, kappatafulu si annamma orappelang, udde ino gagangena Judyu, massiki parti pelangnga aw onnu gafi, ibilanda si tata si aw. Antu gafuna, nu maawatantamino pibilanganna Judyu si aw, fustu kepayino sapitanna sitaw mapepefu si tallu aw anna tallu gafi.

Ino Ina I Jesus Andino Kakkola'ngera

(Mar. 3:31-35; Luc. 8:19-21)

⁴⁶Wasin aggedamadamikkepayi Jesus sino tolayira, ginamwangino inana andino kakkola'ngera sino balaya agyananna, e sinaronanda sino lawan se angganda a tatabban. ⁴⁷Agyanino nassapit sikwana si, “Anara inam andino kakkola'nguwera sino lawan, e ana kanuweno angganda a sapitan sikwam.”

⁴⁸Sinapiti Jesus si, “On lud, udde ana kappayino korwanira a ibilangku si inak anda kakkolakku.” ⁴⁹E netulda'ngeno adalannera e sinapi'na si, “Ira yanino inak andino kakkolakkuwera, ⁵⁰se ino mangwa sino panggammani Ama sey langit, ireno ibilangku si inak anda kakkolakku.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Inang Nawwarit

(Mar. 4:1-9; Luc. 8:4-8)

13 ¹Sinoya aw, nanawi Jesus sino balay e inang sino dappi'na bebay. ²Gafu se odduweno tolaya inaribumbung sikwana, inang nattuttud si abang sino utunna danum e naganino tolayira sino ga'dang. ³Odduweno netulduna sikwara si amparig. Sinapi'na sikwara si, “Aneno tolaya inang nawwarit si aggik. ⁴Wasin aggewarawarit, naddattuveno korwana aggik sino dammingnga dalan, e ina'namino mammanukira. ⁵Ino korwana newari'na, naddattu sino kabatuwana bisangkeno lubangnga. Gafu se naimpitino lubangnga, nalanira a nattufu. ⁶Udde wasin nasinaniran, nalelayira, se awana naggamutanda. ⁷Ino korwangkappay, naddattu sino kasasitan, e neyindanino asita nattufu e ilintu'danino mula. ⁸Udde ino korwana newari'na, naddattuwersi si nalawara lubag, nattufuwera e nammungeran. Aneno nammunga si tatut, ana kappayino nammunga si annammafulu, e ana kappayino nammunga si tallufulu.” ⁹E inabambutani Jesus a sinapit si, “Ikkayuwa maningngag sitawa ampariggu, dandammandonaddino diningngaddaw.”

Ino Anggamma Sapitannino Amparig Mapeafu Sino Inang Nawwarit

(Mar. 4:10-20; Luc. 8:9-15)

¹⁰Wasinoy, inara'niyeno adalanira i Jesus sikwana, e nebebu'da si, “Mayan passibbelanga ampariyino usarannuwa manuldu sino tolayira?”

¹¹Sinombati Jesus si, “Ipakaammuwi Dios sikwayuweno ammena nepakaammu si'in mapeafu sino patturayanna, udde ammena nepakaammu sino korwanira a tolay. ¹²Se ino tolaya manggamma mangwa sino diningngangnga, madadaggananneno angnawa'na, udde ino tolaya ammena mangwa sino diningngangnga, massiki ino bisangnga ammena, maawanna. ¹³Antu gafuna, ampariyino usarangkuwa manuldu sikwara, se massiki nu aggitanda, ammera maimunuwan, anna massiki

nu dingngagganda, ammera maawatan. ¹⁴Ireno keyakkuruwanino nepeturakki Dios ki Isaias a gumalabbuna kunna si,

‘Massiki nu aggadingngagganda, ammera maawatan. E massiki nu aggitanda, ammera maimunuwan. ¹⁵Se nataggatinnino ulura. Ammutandeno layadda anna makki'dammira. Se nu ammera kunninoy, tantaro nu makaitera, makadingngaggira, anna makaawatira, e muliyera sikwak ta pabbattunoyangukura.’”^d

¹⁶Netuluyi Jesus a nassapit si, “Udde ikkayu, nagasakkayu se makaita anna makadingngaggayu. ¹⁷Gakkurug yo sapitangku sikwayu, odduwenin gumalabbunira anna naggaddangngira a tolaya nanggamma mita sino initayu, udde ammera naita, e angganda kappaya dingngaggannino diningngaddaw, udde ammera nadingngag.

¹⁸“Dingngaggandawino anggama sapitannino amparig mapeafu sino inang nawwarit si aggik. ¹⁹Ino bukalla naddattu sino dalan, antuweno ampariyino tolayira a maningngag sino tuldu mapeafu sino patturayani Dios udde ammera maawatan, kase gumamwangi Ofag e ariyanna sino nakandeno diningngadda. ²⁰Ino naddattu sino kabatuwan, ireno tolaya manggamma mangurug sino diningngadda a tuldu. ²¹Udde ammena sumallung sino nakandeno sapit, antu gafuna, nu wara gumamwang si dya'da onnu nu madyatanira gafu sino angngurudda sinaya sapit, talekkurandeno angngurudda. ²²Ino kappay bukalla naddattu sino kasasitan, ireno tolaya maningngag sino sapiti Dios, udde nakungkulino nakanda gafu sino paddarananda sino maawadda sino biyadda andino buma'nannganda, e antuweno mabung sino sapita diningngadda, e awana ketupakkanna. ²³Ino kappay naddattu sino nalawara lubag, ireno tolaya maningngag sino sapiti Dios e maawatanda, e aneno pattupakkanna sino biyadda. Mekunna sino mula a mammunga si tatut, annammafulu, onnu tallufulu.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Kaddat

²⁴Wasinoy, niyampariggappayi Jesus a nassapit si, “Ino makwa sino patturayani Dios, kunnangke ino makwa sino tolaya nawwarit si nalawara bukal sino umana. ²⁵Wasin tata si gafiya aggakaturuwira, inangngino kalingana a nawwarit si bukalla kaddat sino uma a namulan sino nalawara bukal.”^e ²⁶Dinarokallira kiyad si nammungera, kasena naimunuwan si wara kaddat. ²⁷Inangngino aripannino makwan uma sikwana e sinapi'da si, ‘Afu, ammena kad nalawarino bukalla newari'nu sino umam? Sintawino naggabwatanino kaddat?’

^d 13:15 Isaias 6:9-10 ^e 13:25 Ino klasena kaddatta nemula, kunnangke apayino kaitanna kiyad si mallawanino bungana, kasena maimunuwan si bakkanna apay, nu ammena lud tata klasena kaddatta ammena makkan.

28 “ ‘Aneno kalingaka nangwa sinay,’ sinapitino makwan uma.
 “ ‘Anggamu ta umammiya fi'dutannino kaddat?’ kunda sikwana.
 29 “ ‘Ammeyu, se tafi'du'donalangino apay,’ sinapi'na sikwara.
 30 ‘Purayandaw ta dumarokkallira kiyad sino kaganiyanna. Ituldu'nga
 sino magganiyera ta palungunda a fi'dutannino kaddat e rappattanda ta
 sikkulanda, kasera ganinino apay e umanda iyekwa sino alanku.’ ”

Ino Amparig Mapeafu Sino Bukalla Mustasa
(Mar. 4:30-32; Luc. 13:18-19)

31 Wasinoy, niyampariggappayi Jesus a nassapit si, “Ino patturayani Dios, meyamparig si tata a bukalla mustasa a nemuleno tolay sino umana. 32 Antuweno kabibissangngana bukal sino ammina bukal, udde nu mattufu e dumokallin, antuweno kadodokkallana mula sino gardin a kunnangke kallakayuweno kata'nangnga, e damana mammanuka pumukanino tangatangana.”^f

Ino Amparig Mapeafu Sino Lebadura
(Luc. 13:20-21)

33 Wasinoy, niyampariggappayi Jesus si, “Ino patturayani Dios, meyamparig si lebadura a ilamurino bafay si odduwa arina, e massiki bisangke, palattagganna amminino arina a kelamuranna.”

Ino Nusarani Jesus Si Amparig
(Mar. 4:33-34)

34 Passiya amparyino inusari Jesus sino nanulduwanna sino tolayira. Awana sinapi'na sikwara nu ammena nusar si amparig. 35 Antuweno inangwana sino nanulduwanna sikwara ta meyakkuruwino nepasapiti Dios sino gumalabbunna si'ina kunna si,

“Amparingngeno usarangkuwa manuldu sikwara. Ituldu'nga sikwareno ammena nepakaammu nangiyafu sin naparatuwan yo lubag.”^g

Ino Anggamma Sapitannino Amparig Mapeafu Sino Kaddat

36 Wasinoy, inanawani Jesusino tolayira e sinallung sino balay. Dinandanino adalannera e sinapi'da si, “Ituldum sikwamiyeno anggamma sapitannino amparig mapeafu sino kaddatta nattufu sino uma.”

37 Sinapiti Jesus si, “Ino nawwarit sino nalawara bukal, ikkanaka Abbingnga Tolay, 38 e ino uma, antu yo lubag. Ino nalawara bukal, ireno tolaya mesapat sino patturayani Dios, e ino kaddat, ireno tolayi Ofag. 39 Ino kalingaka nawwarit

^f 13:32 Ino klasena mustasa a nemula sino lubbunna Judyu, dodokkal amma sino memula sitaw. Ino kata'nangnga, inang si appata metro. ^g 13:35 Salmo 78:2

sino bukalla kaddat, antuwi Ofag. Ino pagganiyan, antuweno uddina aw, e ino nagganiyera, ino anghelira. ⁴⁰Ino narrappattanda sino kaddat ta masikkulan, kunna kappeneno makwa sino uddina aw, ⁴¹se ikkanaka Abbingnga Tolay, dundunangkuneno anghelkuwera ta ampattanda anna ariyandeno ammina tolaya mangwa si palliwatanino bafulundera andino mangwera si narakkat. ⁴²Itakkudderana sino afuya ammena maaddap, e mattatarangitirana anna mangngarangaritammirana. ⁴³Udde ino naggaddanggira a tolayi Dios, mangngilikitirana sino patturayanino Amara a kunnangke sinag. Ikkayuwa maningngag sitaw, dandammandonaddino diningngaddaw.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Nekokkofa Kinaba'nang

⁴⁴Netuluyi Jesus a niyamparig si, “Ino patturayani Dios, meyamparig si kinaba'nangnga nekokkob si uma. Sinumpalanino tata a tolay, e maanggamingke. Sinabbunanna kappay, e inangnga nelaku amminino kukwana ta iyatangnga sinaya lubag.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Perlas

⁴⁵Sinapikkappayi Jesus si, “Ino tata kappaya ampariyino patturayani Dios, kakunnaneno gumallakuwa mintufuk si kalalarawana perlas. ⁴⁶Wasin initaneno tata a nabaloringke, inanaw e nelakuna amminino kukwana ta wara iyatangnga sinaya perlas.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Tafukul

⁴⁷⁻⁴⁸Netuluyi Jesus a nassapit si, “Ino patturayani Dios, meyampariggappay si tafukula itakkufino manafukulira sino bebay e makanna amminino naddadaruma a lamis. Wasin napannuwen, nelabbedda sino dappit e nattutturira a mamimpili sino kinannara. Ino nalawara mesira, neyekwara sino aggekwanda, udde ino narakkattira, netakkudda. ⁴⁹Kunna kappeneno makwa sino uddina aw. Gumamwangino anghelira a umang mipassig sino narakkattira a tolay sino naggaddanggira. ⁵⁰Itakkuddaneno narakkattira sino afuya ammena maaddap, e mattatarangitirana anna mangngarangaritammirana. ⁵¹Maawatandaw ammin inay?” kunni Jesus sikwara.

“On,” kunnino adalannera.

⁵²E sinapikkappayi Jesus si, “Nu kunnenoy, maawatandonaggappay si ino mesturuna lintiyi Moises a manguruggappay sino itulduk mapeafu sino patturayani Dios, mekunna si makwan balaya ammuna a usarannino dadan annino bawuwa neyimfunna.”

Ino Ammera Naningngagan Ki Jesus Sey Nazaret

(Mar. 6:1-6; Luc. 4:16-30)

⁵³Wasin nasinduwi Jesus a nituldu sinayira a amparig, inanaw sinaya lubbun, ⁵⁴e nuli sino lubbuna dinokallanna. Inang nanuldu sino

sinagogara, e nakka'bawino naningngaggira sikwana. E sinapi'da si, “Sintawino nangappanna sinaya kinalaingnga annino pannakadamana a mangwa si kakka'baw? ⁵⁵Bakkangkad yanino abbingino kalapanteru? Bakkangkaddi Maria ino inana, e da Santiago, Jose, Simon, anni Judasino kakkola'ngera? ⁵⁶Amme kappekad magyanino kakkola'ngera a bafabbay sitaw? Sintomantuweno nappanna ammin sinaya kinalaingnga anna pannakadamana?” ⁵⁷Antuweno ammera anggamma maningngag sikwana e ammera kuruwan.

Antu gafuna, sinapiti Jesus sikwara si, “Massiki sintawa lubbuna umanganganino gumalabbun, dayawannino tolayira, fera pelang sino kalubbunannera andino kataabbalayannera.” ⁵⁸Gafu se awana angngurudda sikwana, awana oddu si kakka'bawa inangwana sinay.

Ino Natayani Juan A Gumabawtisar

(*Mar. 6:14-29; Luc. 9:7-9*)

14 ¹Sinoya tiyempo, naammuwani Herodes a turay^h sey Galilea ino inangangwa i Jesus, ²e sinapi'na sino kaduffunannera si, “Antuwi Juan a Gumabawtisar a nangngangoli. Antu gafuna, aneno pannakadamana a mangwa si kakka'baw.”

³⁻⁴Antuwenayino sinapiti Herodes gafu sino nakwa si'in. Se nepado'mana i Juan e nepabalunna a nakadenan, gafu sino nallangngani Juan sikwana. Se i Herodes, inatawaneno ipangnga a i Herodias a ataweno kola'nga a i Felipe. E namipidya a sinapiti Juan sikwana si mekontara sino lintig nu atawanteno ataweno kolatta. ⁵Antuweno anggamm i Herodes a papapatayi Juan, udde nattalaw sino tolayira, se ibilanda i Juan a gumalabbun.

⁶Udde wasin nada'ngeno awa neyanakani Herodes, nassaleno balatanga abbingi Herodias sino a'langino ammuna inayanna a makilanggak. Nappelalotino langgaki Herodes sino nassalanna. ⁷Antu gafuna, nassapata a nakkari sino balatang si iya'dana sikwaneno massiki sanna a anggamma.

⁸Wasinoy, sinuntulino balatangingo netunino inana, e sinapi'na ki Herodes si, “Ino anggangku, iya'dam sikwak sito ingkeinino uluwi Juan a Gumabawtisar a neyekwa si duyug.”

⁹Malowino nakammi Ari Herodes sin diningngangngenay, udde gafu se nassapata sino a'langino inayannera, sinapi'na si makweno arangngannino balatang, ¹⁰e nepafutulna i Juan sino abbaluran. ¹¹Neyekwareno uluna si duyug, e neyanda sino balatang, e neya'dana sino inana. ¹²Wasin naammuwanino adalanira i Juanino nakwa sikwana, inanda inappeno baggina e netananda, kasera inang netuldu ki Jesus.

^h 14:1 Iyawa Herodes, Herodes Antipas a abbingi Herodes a ari sin kakalu'biti Jesus. Ino fustuwa tituluna, tetrarko, udde kunnangke gubernadorino saanna.

Ino Namakkanani Jesus Sino Nasuruk Si Limarifuwera A Tolay

(Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17; Jn. 6:1-15)

¹³Wasin naammuwani Jesusino nakwa, nanaw sinay e nattakay si abanga inang sino awana matotolay ta mittata sinay. Udde wasin naammuwanino tolayira sino lulubbuna inanaw, ginikkatira e nallakarira a dinandan sikwana. ¹⁴Wasin gina'dangi Jesus, initaneno odduwa tolay, e inalla'ngera, e nepabbattunoyneno matakitira.

¹⁵Wasin maffuwafin, inangngino adalannera sikwana, e sinapi'da si, “Fuwafin, gampade awana bafalay sitaw. Panawannuweno tolayira ta umangngira maggatang si akkananda sino kaara'nianira a lubbun.”

¹⁶Sinapiti Jesus sikwara si, “Massiki ammeran umanaw. Ikkayunnino mamakkan sikwara.”

¹⁷E sinapi'da sikwana si, “Lima ke a tinapay anna adwaggiya tinapeno ana sitaw.”

¹⁸“Iyandaw taw,” kunni Jesus. ¹⁹Nepattuttunnenno tolayira sino kakaddattan. E inappaneno lima a tinapay andino adwaggiya tinapa, kasena sinangaw sey langita mappasalamat ki Dios. Ginaradwaneno tinapay e neya'dana sino adalannera e neyannera sino tolayira.

²⁰Nangnganira ammin e nabattuwira. Inampattino adalannereno nabuna a tinapaya ginaradwa i Jesus, e napannuweno karadwera a basket. ²¹Ino kaodduweno lallakiyera a nangngan, limarifuwera, fereno bafabbayira andino aanakira.

Ino Nallakarani Jesus Sino Utunna Danum

(Mar. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²²Wasinoy, nepattakayi Jesusino adalannera sino abang ta mauntera nadda maddammang, e nataka mappaikkat sino tolayira. ²³Wasin nepaikka'neran, nittata a nanu'du sino kulud ta makkararag. Wasin lammukin, agyangkepay sinay, ²⁴udde ino abanga nattakayanino adalannera, agyanin sino tangnganeno bebay. Mikiikiyino abang gafu sino palung se dambalandeno bayabbag.

²⁵Wasi marrifarifaddin, dinandananira i Jesus a nallakad sino utunna danum. ²⁶Udde wasin naiteno adalannera a mallakad sino utunna danum, nakatalawira. Nakkulawuwera gafu sino talora, se aridda si banig.

²⁷Udde nalani Jesus a naddamit sikwara e sinapi'na si, “Ammekayu mattalaw! Ikkanak yaw.”

²⁸Wasinoy, sinapiti Pedro si, “Afu, nu gakkuruwa ikka yan, ayandak ta umangngak sitana mallakad sino utunna danum.”

²⁹“Umangka taw,” kunni Jesus.

Naddassi Pedro sino abang e nallakad sino utunna danuma inang ki Jesus. ³⁰Udde wasin initaneno palung gafu sino tuyangngeno bayabbag,

nakatalaw e lumannaddin nad. Nakkulawuwa nassapit si, “Afu, isalakannak!”

³¹Kinangkamani Jesus a ginafutino kamatti Pedro. “Mayan kurang kepayino annala'ngu sikwak? Mayan naddaladudwaka?” kunna sikwana.

³²Wasinoy, natakayira sino abang, e ilammattino bayabag. ³³Dinayawino natakayira sino abangi Jesus, e sinapi'da si, “Gakkuruwa ikkeno Abbingi Dios.”

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Matakitira Sey Genesaret

(Mar. 6:53-56)

³⁴Wasin nakadammangiran, ginamwangira sey Genesaret, ³⁵e naimunuwanino tolayira i Jesus. Nepaayaddeno matakitira sino ammina wewe'nginna lububbun ta iyandera sikwana. ³⁶Nakiggimallakkira si senggeran naddino matakitireno leleneno barawasina. E amminira a nanengged, nabbattunoyira.

Ino Nedumanneno Aggangwana Fariseowera Sino Lintiyi Dios

(Mar. 7:1-13)

15 ¹Wasin tata si aw, agyanino Fariseowera andino mammesturuwerana lintiya naggabwat sey Jerusalem a inang ki Jesus. ²Nabbebutira sikwana si, “Mayan kontaranino adalannuwereno gagangaya inillalupattam sino gagginafutamira? Se mangnganira a ammera tuntulannino fustuwa ammaggu.”

³Sinombati Jesus a nassapit si, “Massiki ikkayu, kontarandawino lintiyi Dios ta tuntulandawino gagangaya aggangwayu. ⁴Se ino lintiyi Dios, kunna si ‘Dayawannura amam anni inam,’ anna ‘Nu wara massapit si narakkat sino amana onnu sino inana, mapapatenad.’ ⁵Udde tangananino itulduyu. Se sapitandaw si nu wara iduffun naddino tolay sino amana onnu inana, massiki nu ammena iya'da. Damana a irason sikwara a massapit si, ‘Ino iduffungku nad sikwayu, nekarikunna iwa'lat ki Dios.’ ⁶E sapitandaw si nu kunnenoyino akwanna, massiki nu ammena iya'da sino mapparana'ngereno iya'dana nad sikwara. Gafu sinaya aggangwayu, pataliyandawino sapiti Dios sino tulduyungkepay. ⁷Ikkayuwa massannakam! Gakkuruwino nepelabbuni Dios ki Isaias mappeafu sikwayuwa kunna si,

⁸‘Iyawira a tolay, bifidda pelangino paddayora sikwak, udde aroyuweno nakanda sikwak. ⁹Awana serbineno paddayawanda sikwak, se ituldureno lintiya inangwana tolay, e sapitanda si antuweno lintiggu.’”ⁱ

Ino Mappadakkut Si Tolay Sino A'langi Dios

(Mar. 7:14-23)

¹⁰Wasinoy, nepara'niyi Jesusino odduwera a tolay e sinapi'na sikwara si, “Dingngaggandaw yaw takesi maawatandaw. ¹¹Bakkannino ipaunangnga tolay sino wangi'nenno mappadakkut sikwana sino a'langi Dios, nu ammena lurino narakkatta sapita maggabwat sino bifingnga.”

ⁱ 15:9 Isaias 29:13

¹²Inara'niyeno adalannera sikwana e sinapi'da si, “Ammengkad inammu si malowino nakammino Fariseowera sino sinapi'nu?”

¹³Sinombati Jesus a niyamparig si, “Ammina mula a amme nemula i Ama a ana sey langit, mafi'dutirana. ¹⁴Ammekayu maburuburung sikwara. Kakunnareno lappatta mifuyut sino kasillappa'da. E nu ifuyutino lappattino kasillappa'na, mada'nira a adwa sino dabbak.”

¹⁵Wasinoy, sinapiti Pedro si, “Ituldum sikwamiyeno anggama sapitannino sinapi'nu mapeafu sino mappadakkut si tolay sino a'langi Dios.”

¹⁶Sinapiti Jesus si, “Massiki ikkayu, ammeyu kepay maawatan? ¹⁷Ammeyu kad ammu si massiki sanna a ipaunangnga tolay sino wangi'na, umang sino kuyungnga, kasena kappay mallawan? ¹⁸Udde ino ipalawanna sino wangi'na, maggabwat sino nakamma, e antuweno mappadakkut sikwana. ¹⁹Se ino nakamma tolayino paggabwatanino ammuna narakkatta dinandamma a metupak si narakkatta aggangwa a kunnayaw: ino mamapatay, ino makibulun, ino makidurug sino bakkanna atawana, ino mattakaw, ino massisiri, annino mamaraparal. ²⁰Irayawino mappadakkut si tolay sino a'langi Dios. Udde ino pangngananna tolaya ammena tuntulannino fustuwa ammaggu, bakkan inayino mappadakkut sikwana.”

Ino Angnguruwino Tata A Bafaya Taga-Canaan

(*Mar. 7:24-30*)

²¹Wasinoy, inanora Jesus sinay, e inangngira sino sakopanna Tiro anna Sidon. ²²Agyanino tata a bafaya bakkanna Judyu a taga-Canaan a nagan sinay. Inara'ni ki Jesus e nakiggimallak sikwana si, “Afuwa gaka i David, allakkannak. Se madyataningke ino balatanga abbingkuwa naunaggan si narakkatta espiritu.”

²³Udde amme sinombatani Jesus. Antu gafuna, inara'niyeno adalannera sikwana e sinapi'da si, “Akwannuweno anggama ta panawannun, ta ammenan dumaladandana mappalingag.”

²⁴Udde sinapiti Jesus si, “Awana korwan si nanundunani Dios sikwak, nu bakkampelang sino gakagakera i Israel a meyamparig si naawana karnero.”

²⁵Udde inang kappayino bafaya namalitud sino a'langnga. “Afu, duffunandak abbu,” kunna.

²⁶E sinabbi Jesus a niyamparig si, “Ammena fustu nu fulattanteno akkananna abbing e iya'data sino atu.”

²⁷“On lud, Afu,” kunnino bafay, “udde massiki ino atuwera, akkanandeno butta a madara'nag sino pangngananino afura.”

²⁸E sinapiti Jesus si, “Natuyag gakkuruwino angngurungngu sikwak. Makweno arangngannu.” E kaka'meng kelanga nabbattunoyino balatanga abbingnga.

Ino Nappabattunoyani Jesus Si Odduwera A Matakit

²⁹Wasinoy, inanawi Jesus e inang sino dappi'na bebaya Galilea. Nanu'du sino kulud e nattuttud sinay. ³⁰Odduweno tolayira a inang sikwana a nibulun sino matakitira. Agyanino pilayira, ino lappattira, ino ammera makalakad, ino ammera makadamit, andino korwanira. Newaggarera sino a'langi Jesus, e nepabbattunoynera ammin. ³¹Gafu sinoy, nakka'bawino tolayira sin initareno ammera makadamita maddamitiran, ino ammera makalakara mallakariran, ino pilayira a nabbattunoyiran, annino lappattira a makaiteran. E dinayora i Dios a Diosino gagakera i Israel.

Ino Namakkanani Jesus Sino Nasuruk Si Appatarifuwa Tolay (Mar. 8:1-10)

³²Wasinoy, inayani Jesusino adalannera e sinapi'na si, “Maallakkanak sitawira a tolay, se ka'lu awina naganira sikwatam, e naambutinnino akkananda. Ammekira anggama panawan nu ammera kepay nangngan, tantaro nu maffunawira sino dalan.”

³³“On lud,” kunnino adalannera sikwana, “udde sintawino pangappantam si akkanan sito kalolowata makabalin sino kunnayawa kaodura?”

³⁴“Pidyeno tinapeyu sitan?” kunni Jesus.

“Pitu ke,” kunda, “e ana kappayino bisangnga tinapa.”

³⁵Wasinoy, nepattutturi Jesusino odduwera a tolay. ³⁶Inappaneno pituwa tinapay annino tinapa, e nappasalamat ki Dios, kasena ginardwa e neya'dana sino adalannera, e neyannera sino tolayira. ³⁷Nangnganira ammin e nabattu-wira. Wasin nasinduwera, inampa'deno nabuna, e pituwa basketino pinannura sino nabuna. ³⁸Ino bilangino nangnganira, appatarifuwera a lallaki, fereno bafabbayira andino anakira.

³⁹Wasinoy, nepaanawi Jesusino tolayira, kasena nattakay si abanga umang sino sakopanna Magadan.

Ino Narangnganino Fariseowera Andino Saduceowera Si Senyal (Mar. 8:11-13; Luc. 12:54-56)

16 ¹Agyanino Fariseowera andino Saduceowera a inang ki Jesus, se angganda a dalodawan. Antu gafuna, inaranda si mipaita si kakka'bawa senyal sey langit ta pangammuwanda si gakkuruwa i Diosino nanundun sikwana. ²Udde sinabbi Jesus si, “Nu sumallappino sinag e malidaga sey langit, sapitandaw si, ‘Awana uran nu daramat.’ ³Si kagigi'ba'na kappay, nu mallibaga sey langit e madduladulam, sapitandaw si, ‘Muran nakuy.’ Damayuwa distun nu muran onnu awan nu itandawino langit, udde ammeyu kena ammuweno

anggamma sapitannino senyala ipaita i Dios sino makwa sito ingkein. ⁴Narakkattingke ino tolayira sito ingkein se sinalekkurandeno gakkuruwa Dios. Patutandaka mipaita si kakka'bawa senyal, udde awana mepaitak nu bakkampelangino senyal a kunneno nakwa ki Jonas si'in." Sinapiti Jesus inay, kasenera inanawan.

**Ino Niyampariyani Jesus Sino Tulduweno Fariseowera Andino
Saduceowera Si Lebadura**
(*Mar. 8:14-21*)

⁵Wasin nakadamanda Jesus sino bebay, dinandammino adalannera si nakalyawanda a nabbalibal si tinapay. ⁶Sinapiti Jesus sikwara si, "Palanandawino lebadureno Fariseowera andino Saduceowera."

⁷Wasin diningngaddeno sinapi'na, nattatarabbanda si, "Ino nassapitanna sinay, se ammetam nabbalibal si tinapay."

⁸Ammuwi Jesusino pattatarabbanda, antuweno kunna sikwara si, "Sandolang paddararananino awana tinapeyu? Kurang keyayino annala'daw sikwak! ⁹Ammeyu keyay maawatanino pannakadamak? Nakalyawandawinnino lima a tinapaya nakabalin sino limarifuwera a tolay? Pidya a basketino pinannuyu sino nabuna? ¹⁰Onnu ino pituwa tinapaya nakabalin sino appatarifuwera a tolay, pidya a basketino pinannuyu sino nabuna? ¹¹Mayan ammeyu keyay maawatan si bakkanna tinapayino sapitangku sikwayu? Ino sinapikku, palanandonaddino lebadureno Fariseowera andino Saduceowera."

¹²Wasinoy, naawatanda si ino sapitanni Jesus si palananda, bakkannino lebadurana tinapay, nu ammena lurino tulduweno Fariseowera andino Saduceowera.

Ino Nassapitani Pedro Sino Katotolayi Jesus
(*Mar. 8:27-30; Luc. 9:18-21*)

¹³Wasin ginamwanda Jesus sino sakopanna Cesarea Filipos, nebebu'na sino adalannera si, "Sanneno sapitannino tolayira mappeafu sikwak?"

¹⁴"Aneno massapitira si ikka i Juan a Gumabawtisar. Kunnino korwanira si ikka i Elias, e kungkappayino korwanira si ikka i Jeremias onnu korwana gumalabbun si'in," kunda sikwana.

¹⁵"Udde ikkayu pay," sinapiti Jesus, "sanneno kundaw mappeafu sikwak?"

¹⁶Sinabbi Pedro si, "Ikkeno Kristo a Abbingino aggabiyaya Dios."

¹⁷Sinapiti Jesus si, "Nagasakka, Simon a abbingi Jonas, se bakkanna tolayino nipakaammu sikwam sinay, nu ammena luri Ama sey langit. ¹⁸Antu gafuna, kunnayawino sapitangku sikwam. Nginalittaka si Pedro, ino anggamma sapitan, batu. Iyawa batuweno pamata'dagangku sino balek a ireno ammina manguruwirana sikwak, e massiki ino

pannakadamana katayan,^j ammenerana maaffut. ¹⁹Iya'da'nga sikwamino kalintiyannu a meyamparig si tulbika^k pabbukkat sino patturayani Dios. Massiki sanneno iyallangngu sito lubag, iyallang kappayi Dios a ana sey langit, e massiki sanneno purayannu sito lubag, purayangkappayi Dios a ana sey langit.”^l

²⁰Wasinoy, sinutuningke i Jesusino adalannera si ammera nad ituldu si massiki sanna a tolay si antuweno Kristo.

Ino Nilabbunani Jesus Sino Katayanna Annino Pangngangoliyanna
(*Mar. 8:31-33; Luc. 9:22*)

²¹Mangiyafu sinoya tiyempo, nepakaammuwi Jesus sino adalannereno makwana sikwana so maddagguna aw. Sinapi'na si, “Maawa umangngak sey Jerusalem e padyatanda'ngeno pangafuwanirana padi, ino mammesturuwerana lintig, andino korwanira a pangafuwan. Papapatera'nga, udde pangngangolinda'nga i Dios sino mekatalluwa aw.”

²²Wasinoy, nebakkangi Pedro e nebuyana a nassapit si, “Ammeka nad massapit si kunnenoy! Amme purayani Dios a makwa sikwam inay.”

²³Nabbaliwiti Jesus e sinapi'na ki Pedro si, “Aroyuwannak, Satanas! Talantanandak, se ino dandammannu, bakkannino panggammani Dios, nu ammena lurino panggammanna tolay.”

Ino Biyayino Mesapat Ki Jesus
(*Mar. 8:34–9:1; Luc. 9:23-27*)

²⁴Wasinoy, sinapiti Jesus sino adalannera si, “Ino manggamma mesapat sikwak, talekkuranna naddino urengkepay. Kunnangke buttunganna naddino krusna, se inona urekino tuntulanna, massiki antuweno ipatena.”^m ²⁵Se ino mikalow sino biyangnga, matekappena. Udde ino matay gafu sino anngurungnga sikwak, ananeno biyaya mannayuna iya'da i Dios sikwana. ²⁶Se sanna kaddino pallawaranneno tolay nu akwana amminino kinaba'ngang sito lubag, e matena e makastigu si makkikiyad? Awan! Se awana kinaba'ngangnga damana a italyat sino biyangnga ki Dios. ²⁷Se ikkanak Abbingnga Tolay, muliya'nga a kebulunanino anghelkuwera a mangipaita sino kedayawani Ama, kasek

^j **16:18** pannakadamana katayan Ino sapitanna sino dami'na Griego, lamwangana sumallungan sey Hades a pagyananino natayira. Ino anggama sapitannino lamwangan, pannakadama. ^k **16:19** Ino anggama sapitannino *tulbik*, kalintian. ^l **16:19** Ino tata kappaya anggama sapitan sino dami'na Griego: ...massiki sanneno iyallangngu sito lubag, neyallangnginni Dios sey langit, e massiki sanneno purayannu sito lubag, nepurayinni Dios sey langit. ^m **16:24** Sinoya tiyempo, nu wara tolaya melansana si krus, mapatuta mabbuttung sino krus kiyad sino pilansanda sikwana. Antu gafuna, ino sapitanni Jesus, nu wara manggamma mesapat sikwana, ibilangnga naddino baggina a natayin takesi ino pelang tuntulanna ino urayi Jesus.

labutanino kadda tolaya meannung sino inangangwana. ²⁸Gakkurug yo sapitangku sikwayu, aneno korwanira sikwayu sitawa ammera matay makkiyad si itandaka Abbingnga Tolaya mangiyafuwa matturay.”

Ino Nangkakwanino Baggiyi Jesus

(*Mar. 9:2-13; Luc. 9:28-36*)

17 ¹Wasin nalla'wutino annamma aw, inayani Jesus da Pedro andino makkolakira a da Santiago anni Juan, e ira pelangino nanu'du sino tata a ata'nanga kulud. ²Wasin agyananda sinay, initareno nangkakwanino baggiyi Jesus. Ino mutungnga, mangngilikilita kunnangke sinag, e ino barawasina, karririyeno furona.

³Wasinoy, nappaddara Moises anni Elias, e makitatabbira ki Jesus. ⁴Naddamippayi Pedro e kunna si, “Afu, nalawad se ayawetam sitaw. Nu anggammu, mangwak si talluwa bawi sitaw ta akwamino tata, akwa i Moisesino tata, anna akwa i Eliasino tata.”

⁵Wasin aggedamadamikkepay, nakulmutanira ammin si karririya dulam. E agyanino damita naggabwat sino dulamma nassapit si, “Antuyawino iiddukangukuwa Abbingku e maanggammakungke gafu sikwana. Dingngaggandonaddino sapitanna.”

⁶Wasin naningngagganino adalanira i Jesus sinaya damit, nassakabbira gafu sino talora. ⁷Inara'niyanira i Jesus e inappangannera, e sinapi'na si, “Gumabwakkayu. Ammekayu mattalaw.” ⁸Wasin sinangawira, awana korwan si initara, nu bakkampelangi Jesus.

⁹Wasin aggedawadawutira sino kulura nagananda, netuni Jesus sikwara si, “Ammeyu itutulduwenaya nepaita sikwayu si massiki sanna a tolai makkiyad si mangngangoliyaka Abbingnga Tolay.”

¹⁰Wasinoy, nebebutino adalannera si, “Mayan sapitan mantuweno mammeturuwerana lintig si muli nad abbuwi Elias a gumalabbun si'in, kasena gumamwangino Kristo a nekariyi Dios?”

¹¹“Gakkuruwa muli abbuwi Elias ta idadanna ammin,” nesombati Jesus sikwara. ¹²“Udde sapitangku sikwayu si ginamwanginni Elias, udde ammera naimunuwan, nu ammena lud ingkelamangino inangwara sikwana. Kunna kappeneno appadya'da sikwaka Abbingnga Tolay.”

¹³Gafu sinaya sinapiti Jesus, naawataninnino adalannera si i Juan a Gumabawtisarino sapitanna.

Ino Nappaanawani Jesus Sino Narakkatta Espirituwa

Nunag Sino Abbing

(*Mar. 9:14-29; Luc. 9:37-43*)

¹⁴Wasin ginamwanganda sino kaodduwanna tolai, agyanino tata a lalaki sikwara a inara'ni ki Jesus e namalitud sino a'langnga. ¹⁵Sinapi'na si, “Afu, allakkannu abbu yo abbingkuwa makkoldat. Nu makkoldat,

madyataningke, se namipidyena naletwad sino afuy anna sino danum.
 16Neyangkun sino adalannuwera udde ammera a mapabattunoy.”

17“*Ikkayuwa tolay sito ingkein, awaningke angnguruddaw anna ammekayu matulduwan!*” kunni Jesus sikwara. “*Naansa matino panguruwandawa nabayakunna nakiigyan sikwayu? Makapidyak kepaya manus sikwayu? Iyandaw sikwakino abbing.*” 18E sinapi'na sino narakkatta espiritu si umanaw, e inanawannenaya abbing, e kaka'meng kelanga nabbattunoy.

19Wasin inowimpelang adalannera, inangngira nabbebut ki Jesus si, “*Mayan ammemi mapaanaw inaya nunag sikwana?*”

20“*Gafu se kurang kepayino annala'daw sikwak,*” netabbi Jesus. “*Gakkurug yo sapitangku sikwayu, massiki nu wara angnguruddaw a mekunna sino kabibissangngana bukalla mustasa, damayuwa sapitan sitawa kulud si 'Malikka,' e gakkuruwa malit. Awaningke a ammena dama sikwayu.* 21*Udde ino kunnenaya narakkatta espiritu, ammena umanaw nu ino mappaanaw sikwana, ammena mallantanga mangngan anna aggekarakararag.*”ⁿ

Ino Nipidwani Jesus A Nilabbun Sino Katayanna Annino

Pangngangoliyanna

(Mar. 9:30-32; Luc. 9:43-45)

22Wasin tata si awa nakkakarampa'da Jesus andino adalannera sey Galilea, sinapiti Jesus sikwara si, “*Ikkanaka Abbingnga Tolay, ara'niyenna meyalawatak sino tolayira* 23*e papatayandak, udde pangngangolinda'nga i Dios sino mekatalluwa aw.*” Wasin diningngaggino adalannerenay, malowingke ino nakanda.

Ino Nappagani Jesus Sino Buwi'na Templo

24Wasin ginamwanda Jesus andino adalannera sey Capernaum, inangngino gumattukiyera si buwi'na Templo ki Pedro e nebebu'da si, “*Pagampayino mesturuyuweno buwi'na Templo?*”

25“*One,*” kunni Pedro.

Wasin sinallungi Pedro sino balaya agyanani Jesus, naunta i Jesus a naddamit e sinapi'na si, “*Simon, sanneno masapi'nu? Inyeno pappapaganino ariyera sito lubag si buwit? Ino abbindangkepay onnu ino korwana tolay?*”

26“*Ino korwana tolay,*” kunni Pedro.

Sinapikkappayi Jesus si, “*Nu kunnenoy, ammena antu maawag si mappageno abbinda.* 27*Udde ammetammad mangwa sino kalowanino*

ⁿ 17:21 Iyawa bersikulu, awan sino kaodduwana manuskritu sino dami'na Griego, udde agyan sino Marcos 9:29.

nakanda sikwatam, antu gafuna, umangka mamanwet sino bebay. Ino palunguwa banwetannu, pagangngangannu, e maitamino dipilata a damata a ipaga a adwa. Appannu ta umangngu iya'da sikwara ta mapaganino buwitta.”

Inyeno Kapatian?

(*Mar. 9:33-37; Luc. 9:46-48*)

18 ¹Sinoya tiyempo, inangngino adalanira i Jesus sikwana e sinapi'da si, “Inya sikwamiyeno kapatian sino patturayani Dios?”
²Antuweno nayi Jesus si abbing e nepata'dangnga sino nara'langanda.
³E sinapi'na si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nu ammeyu angkakwanino nakandaw ta mekunnakayu si abbing, ammeyu dama a mesapat sino patturayani Dios. ⁴Ino kapatian sino patturayani Dios, antuweno mipaabbafaw sino baggina ta mekunna sitawa abbing. ⁵E massiki inyeno mawat si abba'fawa tolay a kakunna yawa abbing gafu sino angngurungnga sikwak, ikkanakino inawa'na.”

Ino Paggafuwanna Palliwatan

(*Mar. 9:42-48; Luc. 17:1-2*)

⁶“Udde ino manutungung ta malliwatino tata a abba'fawa tolaya mangurug sikwaka mekunna si abbing, tawwaren nu meyakad sino bu'loneno dokalla aggilingana batu ta malimat sino bebay amma sino ituluyneno manutungung. ⁷Kakallakkino tolayira sito lubag gafu sino odduwa katutungunganda. Ammena dama a maari inay, udde kakallakkingke ino tolaya manutungung. ⁸Antuweno nu kama'nu onnu ino takkimino paggafuwannino palliwatannu, ga'bungannu ta itakkummu. Se tawwareno naga'bunganino tata a kama'nu onnu takkim e mabiyagga si makkikiyad amma sino sikkakamakka anna sittatakkika a metubba sino afuy sey infiyernu. ⁹E nu ino matangkappayino paggafuwannino palliwatannu, tuketannu ta itakkummu. Se tawwareno tafiyangka si mata e mabiyagga si makkikiyad amma sino nadduwammangino matama metubba sino afuy sey infiyernu.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Naawana Karnero

(*Luc. 15:3-7*)

¹⁰“Itandaw ta ammeyu pappoporayanino massiki tata a abba'fawa tolaya kakunnana yawa abbing. Se gakkurug yo sapitangku sikwayu, ino anghelira a mimut sikwara, kanayunira a uma'lang ki Ama sey langit. ¹¹Se ikkanak Abbingnga Tolay, ino inangngangku sito lubag, takesi isalakkuweno minalliwatira a kunnangke natantangira.”^o

^o 18:11 Iyawa bersikulu, awan sino kaodduwana manuskritu sino dami'na Griego.

¹²“Sanneno masapi'daw? Nu wara tolaya makangkwa si tatuta karnero e naawanino taggi, sanna nakuyino akwanna? Gakkuruwa anawanneno asamafulu si asama maggarab sino kakuluran ta umangnga tufukannino naawana karnero. ¹³Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nu da'nganneno taggiya naawan, dodokkallino aanggamma sikwana amma sino asamafuluwera e asama ammena naawan. ¹⁴Kunna kappay sino Amayu sey langit, ammena anggam si mekatwayino massiki tata sino kaabbafawana tolay sikwana.”

Ino Kolak Si Angnguruwa Nakaliwat

¹⁵“Nu wara kola'ngu si angnguruwa nakaliwat sikwam, umangka a makitatabbag sikwana a ikkayu pelang ta ituldum sikwaneno liwa'na. Nu dingngagganneno sapitannu, nalawad se muliyeno abbafarulundaw. ¹⁶Udde nu ammena aanggamma dingngaggan, mayagga si tata onnu adwa a bulunnu takesi wara adwa onnu talluwa mana'dag sino pattatabbandaw. ¹⁷Nu ammena kepay maningngag, ipakaammum sino bafulunnuwera a mangurug nu makkakarampakkayu ammin. E nu ammena kepay dingngaggannino sapitandaw, ibilandawin si tolaya amme nangammu ki Dios onnu narakkatta kunnangke gumattuki si buwit.

¹⁸“Gakkurug yo sapitangku sikwayu, massiki sanneno iyallandaw sito lubag, iyallang kappayi Dios a ana sey langit, e massiki sanneno purayandaw sito lubag, purayangkappayi Dios a ana sey langit.

¹⁹“Sapitangku kappay sikwayu, nu wara massiki adwa sikwayuwa mittata si nakam sino parangnganda ki Ama sey langit, gakkuruwa akwanneno arangnganda. ²⁰Se massiki nu adwa onnu talluveno makkakarampat gafu sino angngurudda sikwak, agyanak sinaya mebulun sikwara.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Ofisiyala Awana Alla'nga Sino Bulunna

²¹Wasinoy, inangngi Pedro ki Jesus e sinapi'na si, “Afu, mamipidyangukuwa pakomanino bulungkuwa aggeliwaliwat sikwak? Makkiyad si mamippitu?”

²²“Bakkampelanga mamippitu, nu ammena lud mamippitufulu e pitu,”^p kunni Jesus. ²³“Se ino makwa sino patturayani Dios, meyamparig si kunnayaw. Aneno tata a ariya nanandam si mappapaga sino gatutino ofisiyalnera.^q ²⁴Wasin neyafunana mappapaga, neyanda sikwaneno tata ofisiyalna a nakagatut si parifurifuwa pirak.^r ²⁵Ammena makapaga inaya

P 18:22 Ino sapitannino korwanira a manuskritu sino dami'na Griego, mamippitufuluweno pitu. Ino aanggamma sapitan, namipidya a awana kiyanna. **q 18:23** Ino sapitanna sino dami'na Griego, *aripan*, udde ino aanggamma sapitan, ino napatiya ofisiyala makammu si odduwa pirak. **r 18:24** Ino sapitanna sino dami'na Griego, tafulurifuwa talentu. Ino tata a talentu, nabbalor si annammarifuwa dinariyu, ino tata a dinariyu, nabbalor si tandan si tata si aw. Antu gafuna, iyawa gatut, nabbalor si tandan si annamma milyon si aw.

ofisiyal, antuweno sinapitino ari si melakuweno ammina kukwana, anna melaku kappay, pati sino atawana andino abbingnera ta mearipannira ammin takesi mapaganino gatu'na. ²⁶Udde namaliturino ofisiyal sino a'langino ariya nakiggimallakka nassapit si, 'Afu, allakkannak! Anusandak abbu ta pagangkuna ammin.' ²⁷Gafu sino kunnenoy, naallakkino ari, ammenan nepapageno gatu'na, e nepaanonan.

²⁸“Wasin nallawanin inaya ofisiyal, dinambalmeno bulunna a ofisiyala nakagatut sikwana si tatut.^s Pinattalna e sinapi'na sikwana si, 'Pagannuweno gatu'nu!’

²⁹“Namaliturino bulunna e nakiggimallakka nassapit si, 'Allakkannak! Anusandak abbu ta pagangkuna ammin.’ ³⁰Udde ammena inallak e nepabalunna makkiyad si mapaganino gatu'na. ³¹Wasin initeni bulundera a ofisiyalino inangwana, malowino nakanda, e inanda netuldu sino ariyeno nakwa.

³²“Wasin naammuwanino ari, nepaayangngeno ofisiyala nakagatut sikwana e sinapi'na si, 'Narakkattingke ino aggangwam! Ammek nepapageno gatu'nu sin nakiggimallakka sikwak. ³³Inallattaka. Mayan ammem inallakkino bulunnuwa kunna payino inangwak sikwam?’ ³⁴Gafu se nappelalotino bungutino ari, nepabalunna ta madyatan makkiyad si mapaganna ammina gatu'na.”

³⁵Wasinoy, neyabambuti Jesus a nassapit si, “Kunna kappenenayino akwani Ama sey langit sino kadda tata sikwayu, nu ammeyu gakkuruwa pakomanino kasittoleyu.”

Ino Mapeafu Sino Makkatwaya Matawa

(*Mar. 10:1-12*)

19 ¹Wasin nasinduwi Jesus a sinapit ammin inay, nanaw sey Galilea, e inang sino sako'ma Judea sino dammangngeno wawwanga Jordan. ²Odduweno dinandan sikwana e nepabbattunoyne matakitura sinay.

³Agyangkappayino Fariseowera a inang ki Jesus ta kakkapanda a balabaliyan, e nebebu'da si, “Sino lintiddam, damana kadda ikatwayino lalakiyeno atawana, massiki sanneno gafuna?”

⁴Nesombati Jesus si, “Ammeyu kad binaseno neturakka sapiti Dios mapeafu sino namaratuwanna si tolay? Ino neturak, kunna si ino inangweno namaratu sin gafugafuna, nangwa si lalaki anna bafay. ⁵E sinapi'na si, 'Antu gafuna, anawanino lalakiyeno mapparana'ngera takesi makikofung sino atawana, e mabbaliyera si tata.’^t ⁶Antuweno ammerana adwa, nu ammerallud nittata. Kunnantu, amme nad pakkatwayanna tolayino nepamungi Dios.”

^s 18:28 Ino sapitanna sino dami'na Griego, tatuta dinariyu. ^t 19:5 Genesis 2:24

7“Udde mayan kunnino lintiyi Dios si manga'deno lalaki sino atawana si turakka pangitan si nakkatwayira, kasena panawan?” kungkappayino Fariseowera.

8 Sinabbi Jesus si, “Gafu pelang sino kinataggatino uluyu, antuweno nepurayi Moises si ikatweyuweno atawayu, udde sin gafuna, bakkanna kunneno. 9 Antuweno sapitangku sikwayu, ino lalakiya mikatway sino atawana, fera pelang nu millalaki, kasena mangatawa si korwan, makibulun se atawana kepayino palunguwa atawana.”

10 Wasinoy, sinapitino adalanira i Jesus sikwana si, “Nu kunnenaya ammena dama a makkatwayino matawa, tawwarennino ammetam mangatawa.”

11 Sinapikkappayi Jesus si, “Gakkurug inaya sinapi'daw, udde bakkanna ammina tolay e damara a attammanino ammena mangatawa, ino pelang nanga'dani Dios si pannakadamara a miyattam. 12 Naddadarumeno gafuna a amme mangataweno lallakiyera. Ino korwan, neyanakira a kurangino kinalalakira, ino korwan, gafu se nalassitanira, e ino korwanira kappay, ammera mangatawa takesi pittatandeno nakanda sino passerbiyanda ki Dios sino patturayanna. Ino makattamma mangwa si kunneno, akwana nad.”

Ino Namindisiyonani Jesus Sino Anakira

(Mar. 10:13-16; Luc. 18:15-17)

13 Wasin tata si aw, agyanino tolayira a niyang sino ana'dera ki Jesus takesi itappa'nenno kama'na sikwara anna ikararannera. Inallangnganino adalannera, 14 udde sinapiti Jesus si, “Purayandawino anakira ta umangngira sikwak, e ammeyuwera allangngan. Se ino kakunnara, ireno dama a mesapat sino patturayani Dios.” 15 E netappa'nenno kama'na a mamindisiyon sikwara, kasena inanaw.

Ino Ba'nangga Buwanak

(Mar. 10:17-31; Luc. 18:18-30)

16 Wasinoy, agyanino buwanaka inang ki Jesus. “Afu mesturu, sanneno nalawara akwangku takesi maappakino biyaya mannayun?” kunna.

17 Sinapiti Jesus sikwana si, “Mayan bebutannu sikwak nu sanneno nalawad? Se i Dios pelangino nalawad. Nu anggammuwa maa'dan si biyaya mannayun, kuruwannu naddino lintiyi Dios.”

18 “Sannenaya lintig?” kungkappayino buwanak.

“Ammeka mamapatay, ammeke makibulun, ammeke mattakaw, ammeke manistigu si bakkanna gakkurug, 19 dayawannuweno mapparana'nguwera, anna anggammannuweno kasittolema kunna payino agganggamu sino baggim,” kunni Jesus.

20 Sinapikkappayino buwanak si, “Kinuruggu ammin inaya lintig. Sanna kepayino maawa akwangku?”

²¹ Sinapiti Jesus si, “Nu anggammu si awana pakkurangannu, umangngu ilaku amminino kukwam ta iya'dam sino pobiriyereno pallakuwannu, ta ananeno kinaba'nangngu sey langit. Nu inangwamunnenay, kaseka muli sitaw e mebulungka sikwak.” ²² Wasin diningngaggino buwanakino sinapi'na, kaka'ganna a inanaw, gafu se ba'nangngingke.

²³ Wasinoy, sinapiti Jesus sino adalannera si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, madyata mesapatino ba'nangnga tolay sino patturayani Dios. ²⁴ Sapitangku kappay si mas naladdeno attaffutino kamelyu sino abbu'na bilat amma sino kesapatanino ba'nangnga tolay sino patturayani Dios.”

²⁵ Nappelalotino ka'bawino adalannera sin diningngaddenay, e sinapi'da si, “Nu kunnenoy, inya ma'nenno mesalakan?”

²⁶ Sinulangnganira i Jesus, e sinapi'na si, “Ino tolay, awana damana a akwana misalak sino bagginangkepuy. Udde i Dios, damana akwan ammin.”

²⁷ Wasinoy, sinapiti Pedro si, “Ikkami mappaye? Se inanawamminnino amammimmi ta mebulungkami sikwam. Sannaneno labu'mi?”

²⁸ “Gakkurug yo sapitangku sikwayu,” kunni Jesus, “nu mapabawuna yo lubag, maiteno kedayawangkuwa Abbingnga Tolay, se mattuttura'nga sino tronoka matturay. E ikkayuwa adalangu, mattuttuggayuna kappay si karadwa a tronowa makituray sikwak sino tolekira a mekunnera sino gagakakeno karadwa a abbingi Israel. ²⁹ Massiki inya a manganaw sino balena, ino kakkola'ngera, ino mapparana'ngera, ino ana'ngera andino lubangnga gafu sikwak, oodduneno appanna amma sino inanawanna, e maa'dangkappay si biyaya mannayun. ³⁰ Udde odduwenno meyantaw sito ingkeina metabbafana, e odduwera kappaya abba'faw sito ingkein a meyantona.”

Ino Amparig Mappafu Sino Mattarabafuwera Sino Kaubasan

20 ¹ Sinapiti Jesus si, “Ino makwa sino patturayani Dios, meyamparig si kunnayaw. Aneno makwan kaubasana naggi'batta inang nintufuk si tandananna a mattarabafu sino kaubasanna.

² Agyanireno dina'ngana e nakitulag sikwara si paganneno innawanino kadda tata sikwara, kasenera dinunduna mattarabafu.

³ “Wasin alas nuwebe si gigi'bat, nallowangkappayino makwan lubag, e initaneno gitutturanira sino allakuwan. ⁴ Sinapi'na sikwara si, ‘Umangkayu pay mattarabafu sino kaubasangku ta tandanantakayu si fustu.’ ⁵ E inangngira.

“Wasi tangnganaw anna alas tres, kunna kappayino inangweno makwan lubag. ⁶ Wasin maffuwafin, inang kappay sino allakuwan e ana kappayino initana sinaya gitutturanira kappay. Sinapi'na sikwara si, ‘Mayan mappatatokayu pelanga aggatuttud?’

⁷“Awan lura pakitandanammi,’ kunda sikwana.

“E sinapitino makwan lubag si, ‘Umangkayu mantu mattarabafu sino kaubasangku.’

⁸“Wasin massi'lappin, sinapitino makwan lubag sino katala'nga si, ‘Ayannuweno mattarabafuwera ta iya'damino tandanda. Iyafum sino nauddiyera a inang nattarabafu kiyad sino nauntera.’

⁹“Waso kunnenoy, ginamwangino nangiyafuwera a nattarabafu si fuwab, e natandananira si innawan. ¹⁰Antu gafuna, wasin ginamwangino nauntera a nattarabafu, aridda si oodduweno tandanda, gampade nekunna kappekena a innawanino neya'da sikwara. ¹¹Wasin inapparenaya tandanda, narririyera sino makwan lubag e sinapi'da si, ¹²‘Ino nauddiyera, taorappelangino nattarabafuwanda, udde ikkami, nappafufuwaggamiya nattarabafu e nasinasinangkami. Mayan nekunnamino tandammi?’

¹³“Udde sinapitino makwan lubag sino tata sikwara si, ‘Kolak, ammetaka dinarogat, se nattatabbanta si innawanino annandangku sikwam. ¹⁴Appannuweno tandannu e umanokan. Nekunnakino tandanino nauddiyera sino tandandaw se antuweno anggangkuwa akwan. ¹⁵Awangkadda kalintiyangkuwa mangwa sino anggangku sino pirakkungkepay? Onnu umimalka gafu se inallakkuwera?’ ”

¹⁶Wasinoy, neyabambuti Jesus a sinapit si, “Kunnenayino amparingngeno sinapikkuwa ino abbafawira sito ingkein, meyantawirana, e ino meyantawira sito ingkein, metabbaferana.”^u

Ino Meka'luwa Nilabbunani Jesus Sino Katayanna Annino

Pangngangoliyanna

(Mar. 10:32-34; Luc. 18:31-34)

¹⁷Sinoya umangnganda Jesus sey Jerusalem, nebakkangngeno

karadwa a adalanna ta tatabbannera a ira pelang, e sinapi'na si,

¹⁸“Dingngaggandaw. Sitoya, umangngeta sey Jerusalem. Nanu

gumamwangetam sinay, ikkanaka Abbingnga Tolay, meyalawata'nga sino pangafuwanirana padi andino mammesturuwerana lintig.

Sentensiyanda'nga a mapapatay, ¹⁹iyalawa'dak sino bakkannira a Judyu ta pappoporayandak anna siwa'wattandak, kaserak ilansa sino krus. Udde sino mekatalluwa aw, pangngangolinda'nga i Dios.”

Ino Inarangngino Inara Santiago Anni Juan

(Mar. 10:35-45)

²⁰Wasinoy, inang ki Jesusino atawa i Zebedeo andino adwera a abbingnga, e namalitud sino a'langnga a marang.

^u **20:16** Ino tata kappaya anggamma sapitan: ...ino uddiyera sito ingkein, mapalunguwerana, e ino mapalunguwerana sito ingkein, mauddiyerana.

²¹ “Sanneno anggammu?” kunni Jesus.

“Nu mada'ngeno patturayannu, purayannu nad yo adwera a abbingkuwa makituttud sikwam, tata sino padiwanannu, tata sino padawim,” kunna sikwana.

²² Udde sinabbi Jesus si, “Ammeyu ammuweno arangngandaw. Damayu kadda attammanino lawumangkuna a dyat?”

“On, damami,” kunda.

²³ Sinapikkappayi Jesus si, “Gakkuruwa madyatang kayuna a kunna kappayino kadyatangku. Udde ino mattutturira sino padiwanangku anna sino padawik, awana kalintiyangkuwa mamili, se piniliyenni Ameno mattutturira sinay.”

²⁴ Wasin diningngaggino tafuluwera a bulundenay, nabbungutira sino adwera a makkolak. ²⁵ Gafu sino kunnenoy, inamungira ammini Jesus, e sinapi'na si, “Ammuyu si ino matturayira sito lubag, ipatu'deno panggamanda sino iturayanda, e ino kappay pangafuwani, ipaitareno kinaturera. ²⁶ Udde ammena nad kunninoyino akwandaw. Se nu wara sikwayuwa manggamma medayaw, passerbiyanna naddino bafulunnera. ²⁷ E ino manggamma mabbali si kapatian, paaripanna naddino baggina sino bafulunnera. ²⁸ Tuntulanda'ngadda Abbingnga Tolay, se ammek inang sito lubagga mappaserbi, nu ammena lud ta masserbiyak sino tolayira anna takesi iya'dakino biyagguwa panubbut sino kaodduwan.”

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Adwera A Lappat

(*Mar. 10:46-52; Luc. 18:35-43*)

²⁹ Wasin umanawanda Jesus sey Jerico, odduwa tolaya dinandan sikwana. ³⁰ Agyanino adwera a lappatta aggatuttud sino dammingino dalan. Wasin diningngadda si matta'lifi Jesus, nekokwara a nassapit si, “Ikka a gaka i David, allakkandakami!”

³¹ Inallangnganireno odduwa tolay ta suminakkira nad, udde neyangkakokwara lura nassapit si, “Afu, ikka a gaka i David, allakkandakami!”

³² Wasinoy, nitturi Jesus e inayannera e nebebu'na si, “Sanneno anggandawa akwangku sikwayu?”

³³ “Afu, anggammiya makaita,” kunda sikwana.

³⁴ Naallakki Jesus sikwara e sinukkalneno matara. Kaka'meng kelanga makaitera e dinandanira sikwana.

Ino Nanayawanda Ki Jesus Sin Ginamwanganna Sey Jerusalem

(*Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40; Jn. 12:12-19*)

21 ¹ Wasin makkataminda Jesus sey Jerusalem, ara'niyeran sey Betfage sino kulura Olivo. Nepauntaneno adwera a adalanna ² a sinapi'na si, “Umangkayu sino madompaka lubun. Addatandaw sinay,

maitayuneno neyakadda asno annino ubbunna. Uttarandaw ta iyandaw sikwak. ³Nu wara mabbebut sinaya akwandaw, sapitandaw si, ‘Awannino Afutam,’ e purayannana a appandawira.”

⁴Nakwenay takesi meyakkuwino nepasapiti Dios sino gumalabbunna a kunna si,

⁵“Ituldum sino talubbuna Jerusalem, ‘Itandaw, gumamwanginnino Ariyuwa nipaabbafaw sino baggina a mattakay si ubbunna asno.’”^v

⁶Wasinoy, inangngino adwera a adalan e inangwareno netuni Jesus sikwara. ⁷Neyandeno asno annino ubbunna ki Jesus, e neyekwareno tafalda sino darurura, kase nattakayi Jesus. ⁸Ino odduwera a tolay sinay, neyafa'deno tafalda sino dalan. Ino korwanira, nangappera si simi'na kayu e neyafa'da kappay sino dalana mangipaita sino angngiyatalda ki Jesus. ⁹Ino tolayira sino katamanna andino dumandanira sikwana, nekokwara a nassapit si, “Madandayawino gaka i David! Madandayokappenaddino dinunduni Afu Dios si pannakabaggina! Madandayawi Dios sey langit!”

¹⁰Wasin ginamwangi Jesus sey Jerusalem, nakungkul amminino tolayira sinay e sinapi'da si, “Inyada yaw?”

¹¹“Antuwi Jesus a gumalabbunna naggabwat sey Nazaret sino probinsiya a Galilea,” nesombatino tolayira a nebumbulun ki Jesus.

Ino Nappaanawani Jesus Sino Malallakuwera Sino Templo

(Mar. 11:15-19; Luc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹²Wasinoy, sinallungi Jesus sino Templo,^w e nepaanona amminino mallakuwera andino maggatangira sinay. Iletwanneno lamisaanino gumatalyatira si pirak, kunna kappay sino tutturino gumalakuwera si kalapati. ¹³Sinapi'na sikwara si, “Neturak sino sapiti Dios si ‘Ino balek, maingnganan si pakkararan ammina tolay.’ Udde ino inangwayu, nepabbaliyu si paddarogatandaw sino kasittoleyu.”^x

¹⁴Wasinoy, agyanino lappattira andino pilayira a inang ki Jesus sino Templo, e nepabbattunoynera. ¹⁵Udde nabbungutino pangafuwanirana padi andino mammeturuwerana lintig sin naitereno kakka'bawa inangwa i Jesus andino abbingira a mikakkulawuwa massapit si, “Madandayawino gaka i David!”

¹⁶Antuveno sinapi'da sikwana si, “Ma, ammem madingngaggino sapitanda?”

“On, madingngaggu,” kunni Jesus. “Ammeyu kad binaseno neturakka sapiti Dios a kunna si, ‘Sinulduwani Diosino abbingira andino kalu'bitira

^v 21:5 Zacarias 9:9 ^w 21:12 Ino agyanani Jesus, bakkan sino dolamma Templo, nu ammena lud sino lasinna a nagananino tolayira sin naddayawanda ki Dios.

^x 21:13 Isaias 56:7; Jeremias 7:11

a maddayaw si fustu sikwana?’ ” ¹⁷Wasinoy, inanawannera sinaya lubbun, e inang sey Betania ta midda sinay.

Ino Kayuwa Igosawana Bungana
(*Mar. 11:12-14, 20-24*)

¹⁸Wasi kadarama'na a mulira Jesus sino lubbun, nabisinin. ¹⁹Initaneno kayuwa igosawana sino dammingnga dalan e inara'niyanna, udde awana initanana si bungana, ino pelang adonnera. Antuweno nassapitanna sino kayu si, “Ammekanna mammunga.” E kaka'meng kelanga naganguweno kayu.

²⁰Wasin initano adalannerenaya nakwa, nakka'bawira e sinapi'da si, “Mayan naganguwengkelang inaya kayuwa igosawana?”

²¹Sinabbi Jesus si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nu natalanggaddino angnguruddaw ki Dios a ammekayu maddaladudwa, damayuwa akwan inaya inangwakaw sino kayu. Bakkampelang inay, nu ammeyu lud dama a sapitan sito kulud si ‘Meyalikka e meyassagga sino bebay,’ e gakkuruwa makwa. ²²Massiki sanneno arangngandaw ki Dios, appandaw, nu natalanggaddino angnguruddaw sikwana.”

Ino Nabbebutanda Mapeafu Sino Kalintiyani Jesus
(*Mar. 11:27-33; Luc. 20:1-8*)

²³Wasinoy, nuliya Jesus sino Templo. Sin aggetutulduwana, inang sikwaneno pangafuwanirana padi andino korwanira a pangafuwanna Judyu. Nebebu'da si, “Sanneno kalintiyannuwa mangwaw sino inangwamira? Inyeno naggabwatanna yanaw kalintiyannu?”

²⁴Sinabbi Jesus sikwara si, “Anaw payino ibebukku abbu sikwayu. Nu sombatandaw, kaseppay itulduweno naggabwatanino kalintiyangkuwaw mangwaw sito inangwakira. ²⁵Antuyawino ibebukku. Inyeno naggabwatanino kalintiyani Juan a mamawtisar? Ki Dios onnu si tolay?”

Wasinoy, nakkakibikibebutira a nassapit si, “Sanneno isombattam? Nu kuntam si i Diosino naggabwatanino kalintiyanna, tantaro nu sapitanna sikwatam si ‘Nu kunnenoy, mayan ammekayu nangurug sikwana?’

²⁶Udde nu kuntam si tolepelangino naggabwatanna, kattalaloneno akwanino tolayira sikwatam, se kuruwanda ammin si gumalabbuni Juan.” ²⁷Antuweno sinapi'da ki Jesus si, “Ammemi inammu.”

“Nu kunnenoy,” kunni Jesus, “ammeppemantu sapitan sikwayu nu inyeno naggabwatanino kalintiyangkuwaw mangwaw sitawira a akwangku.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Adwera A Abbing

²⁸Wasinoy, netuluyi Jesusino sapitanna sikwara a niyamparig si, “Agyanino tolaya adwereno abbingnga a lallaki. Wasi tata si aw, sinapi'na sino palungu si, ‘Umangka mattarabafu sino kaubasan.’

²⁹“ ‘Ammek,’ kunna, udde naddadandam, e inang kappelang.

³⁰“Wasinoy, inang kappayino amana sino uddiya abbingnga e parefuweno sinapi'na sikwana. ‘On, umangngak,’ kunna, udde ammena karud inang.” ³¹E kunni Jesus si, “Inya sikwara a adweno nangwa sino panggammanino amara?”

“Ino palungu,” kunda.

“Gakkurug yan,” kunni Jesus, “e gakkuruggappayino sapitangku sikwayu si ino minalliwatira a tolaya kakunneno gumattukiyera si buwit andino maayotira a bafabbay, maunterana sikwayuwa mesapat sino patturayani Dios. ³²Se inang sitawi Juan a Gumabawtisar e netulduna sikwayuweno akwandonad takesi maggaddangkayu ki Dios, udde ammeyu kinurug. Udde ino gumattukiyera si buwit andino maayotira a bafabbay, ireno nangurug. E massiki sin initayuweno inangwara, ammekayu kepay nabboboli ta kuruwandopayino tulduna.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Narakkattira A Makikasamak Sino Kaubasan
(*Mar. 12:1-12; Luc. 20:9-19*)

³³Sinapikkappayi Jesus si, “Dingngaggandokappayino tata a amparig. Agyanino tata tolaya nakamulamula si ubas sino lubangnga. Inalasangngeno nammulanna, nangwa si pamappattanna sino bungana, e namata'dag si garita a pagyananino pindagganna. Wasin nabalinin inoy, nepaimu'na sino makikasamakkira, e inang nagan si aroyuwa lubbun.

³⁴“Wasin nada'ngeno abbafuwat si ubas, dinundunino makwan lubaggino aripannera a umang sino makikasamakkira a mappa sino ballena. ³⁵Udde wasin ginamwangira, dino'manino makikasamakkira e siniwasiwa'wattandeno tata, pinapatereno tata, e ilapalappaddeno tata kiyad si natay. ³⁶Wasinoy, nandadundungkappayino makwan lubag si oodduwa aripanna amma sino palunguwera, udde kunna kappayino inangweno makikasamakkira sikwara. ³⁷Ino kauddiyana dinundunna sikwara ino abbingngangkepay, se kunna sino nakamma si ‘Ammuk si iyatalda yaw se abbingku.’

³⁸“Udde wasin initeno makikasamakkireno abbingnga, sinapi'da si, ‘Antuwen yawino millaluput sito lubag. Papatayantam ta akwatamunnino illalupattanna nad.’ ³⁹Dino'manda e nelawanda sino kaubasan, kasera pinapatay.

⁴⁰“Nu kunnenoy,” kunni Jesus, “nu muliyeno makwan lubag, sannadeno akwanna sino makikasamakkira?”

⁴¹“Kattalaloneno ammapatena sikwara a narakkatta tolay, kasena ipabalattino lubangnga si korwana tolaya matalakka manga'da sino ballena nu abbafuwat,” nesomba'da.

⁴²Sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Ammeyu kepekad binasa yawa nepeturakki Dios a kunna si,

‘Ino batuwa inamayino mamata'daggira si balay, antuweno nepabbaliyi Dios si kapatiyana batuwa mappatuyag sino balay. Antuweno inangwa i Dios, e kakka'bawingke sikwatam.’^y

⁴³Antu gafuna, sapitangku sikwayu si bakkanninna ikkayuwa Judyuweno iturayani Dios, nu ammena lurino tolayira a mangwa sino pangammanna. ⁴⁴Ino tolaya mada'nag sitawa batu, makarattu, udde ino tolaya kada'nanino batu, mama'makka mabbali si lafuk.”

⁴⁵Wasin diningngaggino pangafuwanirana padi andino Fariseowera inayira a amparyi Jesus, naammuwanda si ireno sapitanna, ⁴⁶e angganda a do'man. Udde mattalawira sino tolayira, se nebilanda i Jesus si tata a gumalabbun.

Ino Amparig Mapeafu Sino Naayanira A Makikasar
(*Luc. 14:15-24*)

22 ¹Wasinoy, niyampariggappayi Jesus a nassapit si, ²“Ino makwa sino patturayani Dios, meyamparig si kunnayaw. Agyanino tata a ariya naddadana mappakasar sino abbingnga a lalaki. ³Wasin nadadanin ammin, dinundunveno korwana aripanna ta umanda ayanino inayannera a makikasar. Udde ino inayannera, ammera inang. ⁴Antuweno nanundungkappay sino korwana aripanna a umang mayag sikwara ta sapitanda si, ‘Umangnetam makikasar se nadadanin ammin. Napartiyennino nepatafanera a baka e nalutuwen ammin.’ ⁵Udde ino inayannera, ammerera nepilingalinga, nu ammera lud netuluyino akwanda. Ino tata, inang sino umana, ino tata kappay, inang sino allakuwana. ⁶Ino korwanira, dino'mandeno aripannera e pinadyatandera, kaserera pinapatay.

⁷“Nabungubungutino ari e dinundunveno sindalunera a umang mamapatay sino namapatayira sino aripannera anna massikkul sino lubbunda. ⁸E sinapitino ari sino korwanira a aripanna si, ‘Nadadaninnino kasar, udde ino tolayira a inyangku, ammera meannunga umang. ⁹Umangkayu nad sino daladalana kaodduwana tolay e ayandawino ammina itandaw sinay.’ ¹⁰Inangngino aripannera e inayanda amminino naitara a tolay, ino nalawad anna massiki ino narakkattira. E napannuweno pakkasaran sino balena ari.

¹¹“Wasinoy, sinallungino ariya makitatabbag sino makikasarira, e initaneno tata a ammena nabbarawasi si meannung si kasar. ¹²‘Kolak,’ kunna sikwana, ‘mayan inangka sitawa ammeke nabbarawasi si meannung si kasar?’ Udde ammena nakadamit. ¹³Antuweno sinapitino ari sino aripannera si, ‘Balurandawino kama'na anna takkina ta itakkuddaw sino kalamlukan sino lasin ta makatangatangit anna

mangngarangaritamma sinay.’ ” ¹⁴E neyabambuti Jesus a nassapit si, “Odduweno ayanira i Dios, udde bisangke ino pilinna a mesapat sino patturayanna.”

Ino Nebebu'da Mapeafu Sino Pappaganda Si Buwit

(Mar. 12:13-17; Luc. 20:20-26)

¹⁵Wasinoy, inanawino Fariseowera e inanda nattatarabban nu sanneno ibebu'da ki Jesus, tantaro nu mabalabaliyan e massapit si kedarumanna. ¹⁶Dinundundeno adalanderanda andino korwanira a buyuti Herodes a umang ki Jesus. Wasin dina'ngara, sinapi'da si, “Afu, ammumi si gakkurug ammuna sapitannu, e gakkuruggappayino ituldum mapeafu sino panggammani Dios. Ammumi kappay si awana padumannu si tolay, massiki nu wara turera, nu ammena lud nakkakarunneno ituldum sikwara. ¹⁷Kunnantu, sanneno dandammannu mapeafu sitaw? Kontara sino lintiddama Judyu nu pagammiyeno buwit sino Emperador sey Roma?”

¹⁸Udde ammuwi Jesusino narakkatta gakkadda, antuweno sinapi'na sikwara si, “Ikkayuwa massasannakam, mayan kalakannandak? ¹⁹Paitayu mantu sikwakino piraka ipagayu sino buwit.” Wasin nepaitara sikwana, ²⁰nebebu'na sikwara si, “Inyeno makwan letratu anna angan sitaw?”

²¹“Ino Emperador,” kunda sikwana.

“Nu kunnenoy,” kunni Jesus, “ino akweno Emperador, iya'dayu sikwana, e ino akwa i Dios, iya'dayu pay ki Dios.” ²²Sin naningngagganda sinay, nakka'bawira, e inanawanda.

Ino Nebebu'da Mapeafu Sino Nataya Mangngangoli

(Mar. 12:18-27; Luc. 20:27-40)

²³Sinoy kappaya aw, ana kappayino Saduceowera a inang ki Jesus. Ireto tata a buyu'na Judyu a massapit si ammena mangngangoliyeno natayira. ²⁴Sinapi'da sikwana si, “Afu mesturu, sapitannino lintiyi Moises si, ‘Nu matayino lalakiya awana abbingnga, atawan naddino kola'ngeno balu takesi nu wara abbinda, antuneno guman abbingino natay.’ ²⁵Agyanino pituwera a makkakarolaka lallaki sito agyanammi. Nangataweno palungu, udde nataya awana abbingnga. Antuweno inataweno metufarino balu, ²⁶udde natekappaya awana abbinda. Kunna kappayino nakwa sino mekatalluwa kola'da, mampesino korwanira a kakkola'da kiyad sino mekapitu. ²⁷Wasin natayira ammin, natekappayino bafay. ²⁸Kunnantu, naso awa pangngangoliyanino natayira, inyana sikwara a pituweno makwan atawa sinaya bafay? Se inatawara ammin.”

²⁹Sinombati Jesus si, “Natamakayu, se ammeyu ammuweno neturakka sapiti Dios e ammeyu kappay ammuweno pannakadamana. ³⁰Se

nanu mangngangoliyeno natayira, ammeran mangatawa, nu ammera lud mekunna sino anghelira sey langit. ³¹Nu mappeafu kappay sino pangngangoliyanino natayira, kunnangke ammeyu binaseno neturakka sinapiti Dios sikwayuwa kunna si, ³²‘Ikkanakino Diosi Abraham, i Isaac, anni Jacob.’^z Antuweno nassapitanna si massiki natayiran, nabiyayira kepay sikwana. Ino anggama sapitan, mangngangoliyeno natayira, se i Dios, bakkanna Diosino natayira, nu ammena lurino aggabiyayira.” ³³Nakka'bawingke ino tolayira sin diningngaddenaya netulduwi Jesus.

Ino Kapatiyana Tuni Dios
(*Mar. 12:28-34; Luc. 10:25-28*)

³⁴Wasin diningngaggino Fariseowera si sininakkino Saduceowera sino sinapiti Jesus, nakkakarampattira e inangngira ki Jesus. ³⁵Ino tata sikwara a nalainga mesturuna lintig, antuweno nangakkapa namalabali ki Jesus a nabbebut si, ³⁶“Afu mesturu, sanneno kapatiyana tun sino ammina lintiyi Dios?”

³⁷Netabbi Jesus si, “Anggammannu naddi Dios a Afum, e pittatannuweno ammina nakammu, ammina urem, annino ammina kinalaingngu sikwana.”^a ³⁸Antuwenayino kapatiyana tuni Dios. ³⁹Ino mekadwa a kapatian, mekunna sino palungu, a kunna si, ‘Anggammannu naddino kasittolem a kunna payino aggangammu sino baggim.’^b ⁴⁰Iyawira a adwa a tuni Dios, ireno kefungallanino ammina lintiyi Moises andino neturakkino gumalabbunira.”

Ino Nebebu'da Mappeafu Sino Kristo
(*Mar. 12:35-37; Luc. 20:41-44*)

⁴¹Wasin nakkakarampakkepayino Fariseowera, nabbebukappayi Jesus sikwara a nassapit si, ⁴²“Sanneno masapi'daw mappeafu ki Kristo? Inyeno gagginafuna?”

“Gaka i David,” kunda sikwana.

⁴³Nebebukkappayi Jesus si, “Nu kunnenoy, mayan Afu mantuweno nepingngani David sikwana? Se kunnayawino nepesapitino Espirituwi Dios ki David:

⁴⁴‘Sinapiti Afu Dios ki Kristo a Afuk: Mattuttugga sito padiwanangku kiyad si affutangkuweno kalingam.’”^c

⁴⁵Netuluyi Jesus a nassapit si, “Nu ingnganani Daviri Kristo si Afuna a matturay sikwana, ansandolang kun si gaka i David?” ⁴⁶Awaningke sikwara a makasombat, e mangiyafu sinoy, awaninna naturira mabbebut sikwana.

^z 22:32 Exodo 3:6 ^a 22:37 Deuteronomio 6:5 ^b 22:39 Levitico 19:18
^c 22:44 Salmo 110:1

**Ino Sinapiti Jesus Mapeafu Sino Fariseowera Andino
Mammesturuwerana Lintig**

(Mar. 12:38-39; Luc. 11:43, 46; 20:45-46)

23 ¹Wasinoy, sinapiti Jesus sino tolayira andino adalannera si,
²“Ino mammesturuwerana lintig andino Fariseowera, ireno ana kalintiyanna a manuldu sino lintiyi Moises, ³antuveno kuruwandonad ammina ituldura sikwayu. Udde ammeyu nad tuntulannino aggangwara, se ammera akwanino ituldura. ⁴Dadagganandeno lintig e patutandeno tolayira a manuntul, gampade awangkena iduffunda sikwara. Kunnangke pattunda si nadammat, udde ammera manuffuna mattu. ⁵Ammina akwanda, akwanda ta itanino tolayira e iyataldera. Antuveno padokkallandeno piittungan sino korwana neturakka sapiti Dios a ibabbadda sino kirera anna sino gissipatanda, e pata'nganganda kappayino barebayino barawasira. ⁶Nu umangngira makipangngan, pilinda a pakitutturanino pangafuwanira, e pilinda kappaya pattutturanino attutturanna napatiya tolay sino sinagoga. ⁷Angganda a medayawa mapakumusta sino mangita sikwara kadda mallakarira sino palengki, e angganda kappaya maingnganan si mesturu.

⁸“Udde ikkayu, ammeyu purayan si ingnganandakayuveno bafulundawira si mesturu, se makkakarolakkayu ammin e ikkanappelangino mesturuyu. ⁹Ammeyu kappenad ingnganan si amayuveno massiki inya a kakkola'daw sito lubag, se tata ke ino Amayuwa i Dios sey langit. ¹⁰Ammeyu kappay purayannino bafulundawira a mingngan si afu sikwayu, se ikkanappelanga Kristoweno afuyu. ¹¹Ino masserbi sino bafulunnera, antuneno kapatihan sikwayu. ¹²Se ino miyantaw sino baggina, itabbafa i Dios, udde ino mitabbafa sino baggina, iyantonana.”

**Ino Nappaliwatani Jesus Sino Fariseowera Andino
Mammesturuwerana Lintig**

(Mar. 12:40; Luc. 11:39-42, 44, 47-52)

¹³Netuluyi Jesus a nassapit si, “Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Kunnangke iyaku'dawino kayatana sumallungan naddino tolayira sino patturayani Dios. Se ammeyu anggama mesapat sino patturayanna anna ilo'dokappayino tolayira a manggam.

¹⁴“Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Se balabaliyandawino bafaluwera ta appandawino kukwara andino bafalera, e makkarakaggayu si asoddag ta pangalladdaw sino narakkatta aggangwayu. Nadammattingkeneno kastiguyu!^d

^d 23:14 Iyawa bersikulu, awan sino kaodduwana manuskritu sino dami'na Griego.

¹⁵“Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Se maddadamangkayu sino bebaya umang mannodoyug si palulubbun takesi mawiskayu si massiki tata a mabbali si adalandaw. Nu wara awisandaw, tuntulandeno aggangwayu kiyad si marrarakattira amma sikwayu, e kumarallingkeneno kastigura sey infiyernu.

¹⁶“Kakallakkayuna! Kunnangke lappakkayuwa mifuyut si dalan se manuldukayu, massiki awana ammuyu. Se itulduyu si nu wara misapata sino Templo, bakkanna liwa'na nu ammena akwanino nesapatana, udde nu ino bulawan sino Templo weno isapatana, liwa'na nu ammena akwan. ¹⁷Lappakkayu anna ammekayu makadandam! Sanna kaddino mas napatig? Ino bulawan onnu ino Templo a nappabali sino bulawan si nadosan? ¹⁸Itulduyu kappay si nu wara misapata sino assikkulanda sino newa'lat ki Dios, bakkanna liwa'na nu ammena akwanino nesapatana, udde nu ino newa'lat sino assikkulanino isapatana, liwa'na nu ammena akwan. ¹⁹Lappakkayu gakkurug! Sanna kaddino mas napatig? Ino newa'lat onnu ino assikkulana nappabali sino newa'lat si nadosan? ²⁰Ino assikkulanino mas napatig, e ino misapata sino assikkulan, bakkampelang inayino isapatana, nu ammena kappelurino newa'lat sinay. ²¹E ino misapata sino Templo, bakkampelang inayino isapatana, nu ammena kappeluri Dios a makwan balay. ²²Kunna kappayino misapata sino langit, bakkampelang inayino isapatana, nu ammena kappelurino tronowi Dios anna i Dios a aggatuttud sinaya matturay.

²³“Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Se nattalaginaggayuwa manga'da sino pakkatafuluneno mulayu, massiki ino kaddatta meusar si rikadu, udde ammeyu tuntulannino napatiya tunino lintiya massapit si naggaddangngaddino akwandaw sino bafulundaw, naallakkayu nad sikwara, anna matalakkayu. Ira nad yawino tuntulandaw e tuluyandokappayino korwan. ²⁴Gakkuruwa lappakkayuwa mifuyut! Kakunnayu weno tolaya paparanneno ilak sino inumanna, gampade sillunanneno kamelyu si tasillunan. Se maddararangkayu sino bibissangnga liwa'daw, gampade ammeyu dandammannino darokkalla liwa'daw.

²⁵“Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Se uwatandawino lasinneno tasayu andino likunneno duyuddaw ta tuntulandawino lintig, gampade narakkattino iyekwayu sinay se naggabwat sino kinadaroga'daw. ²⁶Lappakkayuwa Fariseo! Palungundonadda dalusanino dolammeno tasa a mibbatta mangwa si kunnenoy e nadalus kappeneno lasinna.

²⁷“Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Kakunnayu weno pantiyona napinturan si nafuraw.

Nalawaringke a itan, udde napannu si tulangnga natay andino korwana kaddadakkut. ²⁸Mekunnakayu sinay se nalawarino aggangwayu sino anngitana tolay, udde ino kakuruwanna, massasannakangkayu anna passiya narakkattino ana sino nakandaw.

²⁹“Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Se mangwakayu si nalawara pantiyonin gumalabbunira a pinapatayino gagginafuyuwera si'in e artiyandokappayino pantiyonin naggaddangngira a tolay. ³⁰E sapitandaw si, ‘Nu nagyangkami nad sin tiyempowenin gagginafumiyera, ammekami nad nesapata namapatay sin gumalabbunira.’ ³¹Gafu se kunnenayino sapitandaw, ipunnuyu si gagagakarakayuweno namapatayira sin gumalabbunira.^e ³²Ara mantu, itupa'dawino neyafuwenin gagginafuyuwera. ³³Kunnangke ulaggayuwa manuntul sino aggangwenin gagginafuyu. Ammeyu mali'wanino kakastiguwandaw sey infiyernu! ³⁴Se manunduna'nga sikwayu si gumalabbunira, mammesturuwera, andino korwanira a nangammu sino sapiti Dios ta tulduwandakayu. Papatayandoneno korwanira anna ilansayuneno korwanira si krus. Siwasiwa'wattandoneno korwanira kappay sino sinagogayuwera, e massiki sintawino pabbukalanda, daladaddaggandawirana ta padyatandawira. ³⁵Gafu sinay, makastigukayuna a kunnangke ikkayuweno mikaru sino namapatayanda sino ammina naggaddangnga tolay sito lubag nangiyafu ki Abel kiyad ki Zacarias a abbingi Barakias a pinapatayin gagginafuyuwera sino nallatanneno Templo annino assikkulan. ³⁶Gakkurug yo sapitangu sikwayu, ikkayuwa tolay sito ingkein, makastigukayuna gafu sino napapatayanda ammin.”

Ino Angngikalowi Jesus Sino Tolayira Sey Jerusalem

(*Luc. 13:34-35*)

³⁷Wasinoy, sinapiti Jesus si, “Ikkayuwa tolay sito Jerusalem a nallapalappag anna namapatay sino gumalabbunira andino korwanira a dinunduni Dios! Namipidyantakayuwa anggama para'nin sikwak ta imutantakayu a kunnangke ino akwanino upa a mangakkab sino piya'ngera, udde ammeyu anggam. ³⁸Antu gafuna, ikkayunnino makammu, se anawandakayuwi Dios. ³⁹Sapitangu sikwayu si ammerakunna maita makkiyad sino awa passapitandona si ‘Madandayawino gumamwanga dinunduni Dios.’”

Ino Nilabbunani Jesus Sino Akkadaralнено Templo

(*Mar. 13:1-2; Luc. 21:5-6*)

24 ¹Wasin umanawi Jesus sino Templo, inara'niyeno adalannera ta ipaitara sikwaneno kinalawanneno Templo andino

^e 23:31 Ino dinandammimo Judyuwera, nakkunnenno abbing annino amana. Antu gafuna, nu gagagakereno gumappapataya tolay, anggama a sapitan si nekunnera sikwara.

bafalay sino lebanna. ²Udde sinapi'na si, “On, itandawira nad. Gakkurug yo sapitangku sikwayu, mada'nganeno awa madarallira ammin. Awaningkena tata si batuwa mabattang sino agyananna, se maduduwirana ammin.”

Ino Tiyempona Dyat So Maddagguna Aw
(*Mar. 13:3-13; Luc. 21:7-19*)

³Wasinoy, inangngira sino kulura Olivo, e nattutturi Jesus. Inara'niyeno adalannera a ira pelang, e sinapi'da si, “Ituldum abbu sikwami nu naanseno kaangwannenaya sinapi'nu, anna sannaneno senyala pilasinammi si ara'niyennino puliyannu annino pakkiyaranna yo lubag?”

⁴Netabbi Jesus si, “Palanandaw ta ammekayu mabalabaliyan. ⁵Se odduweraneno gumamwanga massapit si, ‘Ikkanaki Kristo a dinunduni Dios a matturay,’ e odduneno balabaliyanda. ⁶Dingngaggandokappeneno maggagarubattira sino ara'ni sikwayu annino damag mappeafu sino gubat sey korwana lubbun, udde ammekayu nad mattalaw. Maawag si makwerana yaw, udde bakkangkepayino uddina aw. ⁷Se maggaguba'nenonaddadaruma a lulubbun, mampesino patturayandera. Ananeno nafulota bisin e maluniggappena si palulubbun. ⁸Udde amminira yaw, gafuna pelangino kadyatan a kunnangkeno loneno kuyungnga gapapanak.

⁹“Sinoyna a tiyempo, do'mandakayuna ta padyatandakayu anna papatayandakayu. Ammina tolay, kababannaddakayuna gafu sino kesapatandaw sikwak. ¹⁰E odduneno manalekkud sino angngurudda sikwak, e kababannaddeno bafulundera e idarundera. ¹¹Odduneno gumamwanga massisiriya massapit si gumalabbunira i Dios, e odduneno balabaliyanda. ¹²Gafu se umoodduweno narakkat, bumibissangngino agganggammimo kaodduwan. ¹³Udde ino mattalaginara mangurug kiyad si mada'ngeno uddina, mesalakanna. ¹⁴E ino nalawara damag mappeafu sino patturayani Dios, mebanyangnga si palulubbun sito lubag takesi dingngaggan ammina tolay, kasena mada'ngeno uddina aw.”

Ino Kattalatalawingke A Manandaral
(*Mar. 13:14-23; Luc. 21:20-24*)

¹⁵Netuluyi Jesus a nassapit si, “Meyakkurungngeno nelabbuni Daniel a ananeno ‘kattalatalawingke a manandaral’ a matta'dag sino nadosana agyanan. (Ino mabbasa sitaw, maawatanna naddino anggamma sapitan.) ¹⁶Nu itandonenay, ino magyanira sey Judea, mabbukalira nadda umang sino kakuluran. ¹⁷Inona agyan sino lasinneno balena, ammenan nad sumallunga mappa si iyangkalinna. ¹⁸Kunna kappeneno magyan sino umana, ammenan nad umapita mappa sino barawasina. ¹⁹Sinoyna a tiyempo, kakalla'ngeno mabussitira andino mappasusuwera.

²⁰Ikararaddaw ta ammena nad medemmuweno pabbukalandaw si aggururan onnu si awna aggimwangan. ²¹Se sinoyna a tiyempo, nappelalo'nenno dyat, e awana kakunnana mangiyafu sin naparatuwanna yo lubag kiyad to ingkein, e ammenan mepipidwa si makkikiyad. ²²Nu amme nad dinandammi Dios a arananino awnenaya kadyatan, awan nadda mabuna si tolay sito lubag. Udde gafu sino alla'nga sino piniliner a tolona, aranannana.”

²³Netuluyi Jesus a nassapit si, “Sinoyna a tiyempo, nu wara massapit sikwayu si ‘Itandaw, ayawinnino Kristo’ onnu ‘Anen sinay,’ ammeyu kuruwan. ²⁴Se odduneno massan Kristo andino massasanlabbuna massapit si ireno dinunduni Dios. Mipaiterana si kakka'bawa senyal anna milagro takesi balabaliyanda naddino tolayira, massiki ino tolayira a piniliyi Dios, nu damana. ²⁵Kunnantu, mappalang kayu, se dinadangukuwa sinapitira yaw sikwayu.

²⁶“Antu gafuna, nu wara massapit si ‘Itandaw, agyanino Kristo sino kalolowat,’ ammeyu nad umang itan. Nu sapitanda kappay si ‘Itandaw, ana sitawa ammena mappadda,’ ammeyu kuruwan. ²⁷Se ino puliyangukuwa Abbingnga Tolay, kunnangke ino kilata itan ammina tolay nu mangilat sey langit. ²⁸Gakkuruwingke a makwerenay a kunnangke ino sapitanda si, ‘Massiki sintawino agyananino natay, antuweno pakkakarampattanino mammanukira.’ ”

Ino Puliyanne Abbingnga Tolay

(Mar. 13:24-27; Luc. 21:25-28)

²⁹“Nanu masindu ammin inaya dyat, mallammu'ngeno sinag anna ammenana maddakkag. Madara'nangngeno bitunira, se maguyaddino ammina ana sey langit. ³⁰Ananeno senyal sey langita pilasinan si ara'niyennino puliyangukuwa Abbingnga Tolay, e maloneno nakam ammina tolay sito lubag gafu se ara'niyennino kaukumanda. Itanda'nga a Abbingnga Tolaya maggabwat sey langita mebulun si dulam. Itandana kappayino pannakadamak andino nappelalota kedayawangku. ³¹Ananeno natuyagga dami'na tangguyub, e dundunangkuneno anghelkuwera sino pampangnga yo lubag ta pakkakarampattandeno tolekira a pinilik sino palulubbun sito lubag.”

Ino Maammuan Sino Kayuwa Igos

(Mar. 13:28-31; Luc. 21:29-33)

³²Wasinoy, sinapiti Jesus si, “Dandammandonaddino kayuwa igos ta wara padalandaw. Nu mallalimuddutino tangatangana e mandadaron, ammuy si ara'niyennino dawun. ³³Kunna kappay, nu itandawa makwa ammina sinapikku sikwayu, ammuyun si ara'niyennino puliyangu. ³⁴Gakkurug yo sapitangu sikwayu, ananeno korwanira sikwayuwa

ammera matay liyeya meyakkurug amminino sinapikku. ³⁵Maawanneno langit anyo lubag, udde ammenana maawanino sapikku si makkikiyad, nu ammena lud meyakkurug ammin.”

Awana Makaammu Nu Naanseno Puliyanino Abbingnga Tolay

(Mar. 13:32-37; Luc. 17:26-30, 34-36)

³⁶Sinapikkappayi Jesus si, “Awana makaammu nu sannaneno aw anna oratta keyakkuruwanino sinapikku mappeafu sino puliyangku. Ino anghelira sey langit, ammera ammu, anna massiki ikkanaka Abbingnga Tolay, ammek kappay ammu. Se awana mangammu nu bakkampelangi Dios a Ama. ³⁷Inona akwanino tolayira sino awa puliyangkuwa Abbingnga Tolay, kunnaneno nakwa sino tiyempowi Noe. ³⁸Se sinoya tiyempo liyeya nallinang sito lubag, netulutuluyda a nangngan, napparinum, anna nangatawa kiyad sino awa sinallunda Noe sino dokalla abanga inangwana. ³⁹Ammera inammu si ara'niyenna makwa sikwareno kattalatalaw kiyad si nallinang sito lubag e nalimattira ammin. Kunnana kappayino makwa sino puliyangkuwa Abbingnga Tolay. ⁴⁰Sinoyna a aw, nu warana adwa a lallakiya mattarabafu sino umara, maappaneno tata e mabattangino tata. ⁴¹Nu warana adwa a bafabbaya aggegiligiling, maappaneno tata e mabattangino tata. ⁴²Antu gafuna, kanayungkayu nadda maddadan, se ammeyu ammuweno awa puliyanino Afuyu.

⁴³“Dandammandaw yaw. Nu ammu naddino makwan balayino oratta gumwanganino gumatakaw, ammena nad maturug ta amme makatallungino gumatakaw. ⁴⁴Kunnantu, kanayungkayu nadda maddadan, se ikkanaka Abbingnga Tolay, gumamwanga'nga sino oratta ammeyu innanaman si gumamwanganku.”

Ino Matalak Andino Ammena Matalakka Aripan

(Luc. 12:41-48)

⁴⁵Niyampariyi Jesus a nassapit si, “Ino matalak anna madandamma aripan, antuweno dotukanino amungnga a makammu sino korwana aripanna anna manga'da sino akkananda si kadda aw. ⁴⁶Nagasat inaya aripan nu magamwanganino amungnga a mangwa sino nepakwana. ⁴⁷Gakkurug yo sapitangku sikwayu, gafu se matalak, dotukangkappayino amungnga a makammu sino ammina kukwana. ⁴⁸Udde nu narakka'nad inaya aripan, kunna nakuy sino nakamma si, ‘Mabayaggepayino puliyanino amungku.’ ⁴⁹E padyatanneno bafulunnera a aripan, e makakakkan anna makininumira andino bafulunnera a minabbobok. ⁵⁰E kaka'meng kelanga gumamwangino amungnga sino aw anna oratta amme innanaman inaya aripan. ⁵¹Kastigunnangkena e isapa'na sino korwanira a ammena matalakka metakkub sey infiyernu takesi mattatarangitirana anna mangngarangaritammira.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Tafuluwera A Bafalatang

25 ¹Netuluyi Jesus a nassapit si, “Ino manggammira a mesapat sino patturayani Dios sino puliyangku, meyampariyira si tafuluwa bafalatanga nappa si sittatara a lampara ta umanda dambalannino lalakiya mangatawa.^f ²Ino lima sikwara, pangababulannira, udde ino limera, nadandammira. ³Ino limera a pangababulan, niyangkalinira sino lamparara, udde nakalyawanda a nangappa si reserbara a lana.^g ⁴Udde ino nadandammira, niyangkalinira sino lamparara anna reserbara a lana. ⁵Gafu se ammena nalana ginamwangino lalakiya mangatawa, natatukappira e nakaturuwanira.

⁶“Wasin tangngenna gafi, aneno nikulawuwa nassapit si, ‘Anennino mangatawa! Umandaw dambalan!’ ⁷Ginabwatino tafuluwera a bafalatang e nedadandeno lamparara. ⁸Sinapitino limera a awana reserbara sino bafulundera si, ‘A’dandakami abbu sino lanayu, se gaaaddappinnino lamparami.’ ⁹‘Ammena dama,’ kunnino nadandammira, ‘se ammena makabalinino reserbami sikwatam ammin. Umangkayullang sino allakuwan ta maggatangkayu si akwayu.’

¹⁰“Antuweno inangngira naggatang. Udde wasin inanawiran, ginamwanginnino lalakiya mangatawa. Ino limera a bafalatanga aggaratona naddadan, nebulunira sino lalakiya sinallung sino pakkasaran, e neyakutinnino lamwangan.

¹¹“Ammena mabayag e ginamwangino bafalatangira a inang naggatang, e nekokwara a nassapit si, ‘Afu, Afu! Sumallungkami pay!’ ¹²Udde sinombatino mangatawa si, ‘Ammena dama, se ammetakayu ammu.’”

¹³Wasinoy, neyabambuti Jesus a nassapit si, “Antuweno kanayungkayu nadda maddadan, se ammeyu ammuweno aw anna ora'nenno puliyangku.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Talluwera A Aripanna Naa'dan Si Pirak (*Luc. 19:11-27*)

¹⁴Netuluyi Jesus a nassapit si, “Ino makwana sino patturayani Dios sino puliyangku, meyamparig si kunnayaw. Aneno tata a lalakiya naddadana umang si aroyuwa lubbun. Inayanneno aripannera ta itala'ngeno kinaba'hangnga sikwara. ¹⁵Ina'danneno kadda tata sikwara

^f **25:1** Ino gagangena Judyu nu wara makkasar, inangngino lalaki sino balayino bafay sino palunguwa awneno kasar. Sinoya gafi, nallakarino matawera andino amminira a naayana makikasar a umang sino pabbalayanneno matawera. Ino kappay gagangena Judyu, wara nad lamparaneno kadda tata a mebulun. Ino bafalatangira sito amparig, aggaratonandeno maggabwatira sino balena bafay takesi mebulunira a umang sino balena lalaki.

^g **25:3** Ino inusarino Judyuwera si'in sino lamparara, lana a naggabwat sino napappatta bungana olibo.

sino pira'nga a meannung sino kinalainda. Ino tata, na'danna si limarifu, ino tata, na'danna si adwarifu, e ino tata kappay, na'danna si tarifu, kasena inanaw.

¹⁶“Wasinoy, ino nitalakkanna si limarifu, nalana nenigosiyona, e nagganansiya si limarifu kappay. ¹⁷Kunna kappayino nitalakkanna si adwarifu, adwarifu kappayino ganansiyana. ¹⁸Udde ino nitalakkanna si tarifu, inangnga nekokkob inaya pirakino amungnga.

¹⁹“Wasin nabayin, nuliyennino amunda a nitalak si pirak sikwara, e inayannera ta ammunna nu pidyeno ganansiyara. ²⁰Inang sikwaneno nitalakkanna si limarifu, neya'daneno tafulurifu, e sinapi'na si, ‘Afu, limarifuweno netala'ngu sikwak. Ayokappayino limarifuwa ganansiyak.’ ²¹‘Nalawarino inangwam,’ kunnino amungnga. ‘Nalawad anna matalakka a aripan. Gafu se natalakka sino bissangnga neya'dak sikwam, oodduneno italakku sikwam. E mesapakka kappaya makilanggak sikwak.’

²²“Wasinoy, inampay sikwaneno nitalakkanna si adwarifu, neya'daneno appatarifu, e sinapi'na si, ‘Afu, adwarifuweno netala'ngu sikwak. Ayokappayino adwarifuwa ganansiyak.’ ²³‘Nalawarino inangwam,’ kunnino amungnga. ‘Nalawad anna matalakka a aripan. Gafu se natalakka sino bissangnga neya'dak sikwam, oodduneno italakku sikwam. E mesapakka kappaya makilanggak sikwak.’

²⁴“Wasinoy, inampay sikwaneno nitalakkanna si tarifu, neya'daneno tarifu, e sinapi'na si, ‘Afu, ammu si ammemungke nu wara bissang. Se magganansiyaka sino ammem nallingattan a kunnangke buwatannuweno ammem nemula. ²⁵Antuweno mattalawak sikwam e nekokkogguweno pira'ngu. Ayawin sitaw, iyulikun.’ ²⁶‘Narakkat anna natarukkangke a aripan,’ kunnino amungnga. ‘Nu ammu si kunneno ya magganansiyak sino ammek nallingattan anna buwatankuweno ammek nemula, ²⁷mayan ammem mantu nebangkuweno pirakku takesi wara nad appangku si ganansiya sito nuliyangku?’ ²⁸E sinapitino amungnga sino korwana aripanna si, ‘Appandaw yaw tarifuna ta iya'dayu sino aripanna aneno tafulurifuna. ²⁹Se ino matalakka musar sino kinalaingnga, madadagganan takesi oodduweno ana sikwana, udde ino ammena matalak anna matarut, massiki ino bissangnga ana sikwana, maawanna. ³⁰E inaya aripanna awana serbina, itakkuddaw sino kalamlukan takesi mattangit anna mangngaritamma sinay.’ ”

Ino Kaukuman Ammina Tolay

³¹Netuluyi Jesus a nassapit si, “Nanu muliyaka Abbingnga Tolaya mangipaita sino kedayawangkuwa mebulun sino ammina anghel, mattuttura'nga a matturay anna mangukum. ³²Amminna a tolai sito lubag, makkakarampattirana a uma'lang sikwak, e ipassigguneno naggaddangngira sino korwanira a kunnangke ino akwanino mimut si

animala mipassig sino karnero annino galding. ³³Ino naggaddangngira a tolaya meyamparig si karnero, iyekwakirana sino padiwanangu, e ino meyampariyira si galding, iyekwakirana sino padawik.

³⁴“Ikkanaka ari, sapitangkuna sino tolayira sino padiwanangu si, ‘Ikkayuwa inallakki Ama, umangkayu taw e sumallungkayu ta makiyangkayu sino patturayani Dios a nedadanna para sikwayu nangiyafu sin napatuwanna yo lubag. ³⁵Se nabisinanak e pinakkandak, nauwawak e pinainundak. E massiki ammerak kalubunan, nepadilo'dak. ³⁶Wasin awana barawasik, binarawasiyandak. Wasin natakita, inimu'dak. Wasin nabalurak, binisitarak.’

³⁷“Ino naggaddangngira a tolay, isomba'dana si, ‘Afu, kanseno nangitammi sikwama nabisinan e pinakkammika, onnu nauwoka e pinainummika? ³⁸Kanseno nappadilotammi sikwam onnu namarawasiyami sikwam? ³⁹Kansa kappayino natakitanu e inimu'mika, onnu nabalugga e binisitamika?’

⁴⁰“Ikkanaka ari, sapitangkuna si, ‘Gakkurug yo sapitanku sikwayu, sin nangwandawira sinay sino massiki tata a kaabbafawana kolakku,^h ikkanakino nangwandaw.’

⁴¹“Sapitangkuna kappay sino tolayira sino padawik si, ‘Ikkayuwa meannunga makastigu, umaroyukayu sikwak! Agyangkayuna sino afuya ammena maaddappa nedadan para ki Ofag andino anghelnera. ⁴²Se sin nabisinanak, ammerak pinakkan, e sin nauwawak, ammerak pinainum. ⁴³Sin inangngak sino lubbundaw, ammerak nepadilot, e sin awana barawasik, ammerak binarawasiyan. Sin natakita anna nabalurak, ammerak binisita.’

⁴⁴“Isomba'dana sikwak si, ‘Afu, kanseno nangitammi sikwama nabisin onnu nauwaw, awana pagyanannu onnu awana barawasim, natakita onnu nabalugga, e ammemika dinuffunan?’ ⁴⁵E kungkuna a ari si, ‘Gakkurug yo sapitanku sikwayu, sin ammeyu dinuffunanino tata a kaabbafawana kolakku, ikkanakino ammeyu dinuffunan.’ ”

⁴⁶Wasinoy, inabambutani Jesus a nassapit si, “Iranayawino makastigu si makkikiyad, udde inona naggaddangngira a tolay, maa'danirana si biyaya mannayun.”

Ino Nattatarabbanda A Pamapatayan Ki Jesus

(*Mar. 14:1, 2; Luc. 22:1, 2; Jn. 11:45-53*)

26 ¹Wasin nasinduwi Jesus a nassapit sinay, sinapi'na sino adalannera si, ²“Ammuyu si adwa aw kaseneno fiyestana La'wutan, e ikkanaka Abbingnga Tolay, meyalawata'nga ta melansak sino krus.”

^h 25:40 Nu mappeafu sino kakkolakira i Jesus, itannu kappay sino 12:48-50.

³Sinoya aw, nakkakarampattino pangafuwanirana padi andino korwanira a pangafuwanna Judyu sino balayi Caifasa a afafuna padi ⁴ta pattatarabbanda nu ansandeno mappado'ma ki Jesus a awana makaammu takesi papapatera. ⁵Udde sinapi'da si, "Ammetammad iyindan sino fiyesta, tantaro nu makungkulino tolayira."

Ino Nisibuwano Bafay Si Bambangug Sino Uluwi Jesus

(Mar. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶Wasin agyanda Jesus sey Betania, inangngira sino balera Simon a nakkutal si'in. ⁷Sin aggekakkanira, inara'ni ki Jesusino tata a bafaya niggam si beduruwa naangwa si alabastrowa napannu si nangina a bambangug, e nesibungnga sino uluna.

⁸Wasin initeno adalannera, nabbungutira, e sinapi'da si, "Mayan tatangganna pelangino bambangug? ⁹Nelakuna nad si nangina, ta wara iya'dana sino mekakallakkira."

¹⁰Udde ammuwi Jesusino sapitanda, e sinapi'na si, "Sandolang balawan inaya bafay? Nalawarino inangwana sikwak. ¹¹Se ino mekakallakkira, kanayuna anera sikwayu, udde sikwak, ammek mabaya makiigyan sikwayu. ¹²Nesibungngeno bambangug sikwak takesi idadanneno baggik liyeneno ketanammangku. ¹³Gakkurug yo sapitangku sikwayu, massiki sintawa lubbun sito lubaggino kebanyanneno nalawara damag, masapikkappeneno inangwa yawa bafay ta panandammanino tolayira sikwana."

Ino Nakitulani Judas Sino Pappado'manna Ki Jesus

(Mar. 14:10-11; Luc. 22:3-6)

¹⁴Wasinoy, ino tata sino karadwera a adalani Jesus a i Judas Iscariote, inang sino pangafuwanirana padi, ¹⁵e sinapi'na si, "Pidyeno iya'dayu sikwak nu duffunantakayuwa mano'ma ki Jesus?" E na'danda si tallufuluwa pirak. ⁱ ¹⁶Mangiyafu sinay, neyafunana manandam sino nalawara tiyempowa pappado'manna ki Jesus.

Ino Uddiya Nakipangnganani Jesus Sino Adalannera

(Mar. 14:12-21; Luc. 22:7-14, 21-23; Jn. 13:21-30)

¹⁷Wasin awa pangiyafuwanino fiyestana Tinapaya Awan Lebadurana, inangngino adalanira i Jesus sikwana, e nebebu'da si, "Sintawino anggammuwa pidadanammi sino akkanantam sino fiyestana La'wutan?"

¹⁸Sinapi'na si, "Umangkayu sey Jerusalem sino agyananino tata a lalakiya ammutam, e sapitandaw sikwana si, 'Kunnino Afumi si

ⁱ **26:15** Iyawa tallufuluwa pirak, nabbalor si 120 a dinariyu a antuweno fustuwa paggatang si tata a aripan.

nada'ngennino katayanna, e sitawin baleyuweno pakipangnganammi ammin sino fiyestana La'wutan.' ” ¹⁹Wasinoy, inangweno adalannereno netuni Jesus, e nedadandeno pamuwadda.

²⁰Wasin gafenin, nakia'langi Jesus sino karadwera a adalanna a mangngan. ²¹Wasin aggekakkanira, sinapiti Jesus si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, aneno tata sikwayuwa makipangngan sikwaka mangifuyut sino manggammira a mamapatay sikwak.”

²²Malowingkeno nakanda, e nappatapataliyera a nabbebut sikwana si, “Afu, ikkana'ngalangino sapitannu?”

²³Sinabbi Jesus si, “Ino meyindan sikwaka misosaw si tinapay sito malukung, antuneno mangwa sinay. ²⁴Ikkana Abbingnga Tolay, gakkuruwa mataya'nga takesi meyakuruwino nepeturakki Dios si'in. Udde kakallappeneno mangifuyut sino manggammira a mamapatay sikwak. Unoyna nad nu ammena neyanak!”

²⁵Wasinoy, naddamiti Judas a antuneno mangifuyut sino manggammira a mamapatay ki Jesus. Sinapi'na si, “Afu, ikkana'ngalangino sapitannu?”

“Nu antuweno sapitannu, antu,” netabbi Jesus.

Ino Sinapiti Jesus A Akwanda Nadda Panandam Sikwana

(Mar. 14:22-26; Luc. 22:15-20; 1 Cor. 11:23-25)

²⁶Wasin aggekakkanira kepay, nappa i Jesus si tinapay e nappasalamat ki Dios, kasena ginaradwa e neyannena sino adalannera a nassapit si, “Appandaw yaw ta akkanandaw, se antuyawino baggik.” ²⁷E nangappa kappay si kopa a napannu si diyuna ubas, e nappasalamat ki Dios, kasena neya'da sikwara, e sinapi'na si, “Minungkayu ammin sitaw, ²⁸se antuyawino adaka mamakurug sino bawuwa tulagi Dios. Se mebubuneno adak takesi odduneno tolaya mapakomanino liwa'da. ²⁹Sapitangku sikwayu si ammekunna uminum si diyuna ubas kiyad sino awa makiinumak sikwayu si bawuwa diyuna ubas sino patturayani Ama.”

³⁰Wasinoy, nakkantera si paddayaw ki Dios, e nanawira sinay e inangngira sino kulura Olivo.

Ino Nilabunani Jesus Sino Piimaddani Pedro Sino

Nangammuwanna Sikwana

(Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³¹Wasinoy, sinapiti Jesus sino adalannera si, “Sito kappaya gafi, ikkayu ammin, anawanda'nga e mabbukalkayu gafu sino makwana sikwak, se antuweno anggama sapitannino nepeturakki Dios a kunna si, ‘Papatayangkuneno mimut sino karnerowera, e makkakarawayiran.’”^j

^j 26:31 Zacarias 13:7

³²Udde nu pangngangolinda'nga i Dios, untanantakayuna a umang sey Galilea.”

³³Wasinoy, sinapiti Pedro si, “Massiki nu mabbukal amminino bafulungkuwera gafu sino makwana sikwam, ammetaka anawan.”

³⁴Kunni Jesus sikwana si, “Gakkurug yo sapitangku sikwam, sito gafi, liyeya massirallotino lalung, nami'luwannakunna a neimad.”

³⁵Sinapikkappayi Pedro si, “Massiki nu mataya'nga a melot sikwam, ammetakangkena iyimad.” Kunna kappayino sinapitino ammina bafulunnera a adalan.

Ino Nakkararani Jesus Sey Getsemani

(Mar. 14:32-42; Luc. 22:39-46)

³⁶Wasinoy, inanda Jesus andino adalannera sino kakayuwana mingngan si Getsemani, e sinapi'na sikwara si, “Mattuttuggayu sitaw ta umangngak makkararag seoy.” ³⁷Ino pelang nebulunna, da Pedro andino adwera a abbingi Zebedeo. Mangiyafu sinoy, malowingkeno nakamma e maddararan, ³⁸e sinapi'na sikwara si, “Nappelalotingkeno loneno nakangkuwa kunnangke antuweno ipatek. Agyangkayu sitaw ta makipabbiraggayu sikwak.”

³⁹Wasinoy, nebakkangi Jesus sikwara, kasena nassakabba makkarara massapit si, “Ama, nu damana, ili'warak sitawa dyata ara'niyenna makwa sikwak. Udde bakkan naddino anggangkuweno makwa, nu ammena lurino panggammanu.”

⁴⁰Wasin nuliyi Jesus sino agyananino talluwera a adalanna, dina'nganera a maturug. Antuweno sinapi'na ki Pedro si, “Ma, ammekayu kad makattamma makipabbirag sikwak si taora'lang? ⁴¹Ammekayu maturug, nu ammekayu lud makkararag, takesi ammekayu matutunggungan. Se ammukino nakandaw, anggandawa mangurug, udde nakafuy langino baggiyu.”

⁴²Nebakkang kappayi Jesus a nakkarara nassapit si, “Ama, nu ammek meli'wa sitawa dyata makwana sikwak, iyattangku, takesi makweno panggammanu.”

⁴³Nuli kappay sino agyananino talluwera a adalanna, e dina'nganera kappaya aggakaturug, se matatukappirangke. ⁴⁴Inanawannera kappay, e nepi'luna a nakkararag, e antu kappayino nekararangnga.

⁴⁵Wasinoy, nan-uli sino talluwera, e sinapi'na si, “Aggakaturuggayu kepaya mimwang? Nada'ngennino oratta keyalawatangkuwa Abbingnga Tolay sino minalliwatira a tolai. ⁴⁶Gumabwakkayu, se anennino mappado'ma sikwak. Antam dambalan.”

Ino Nado'mani Jesus

(Mar. 14:43-52; Luc. 22:47-53; Jn. 18:3-11)

⁴⁷Wasin aggedamadamikkepayi Jesus, ginamwangi Judas a tata sino karadwera a adalanna. Odduweno tolai nebulun sikwana a nassisaset

anna nassibafa'gung. Ireño dinundunino pangafuwanirana padi andino korwanira a pangafuwanna Judyu. ⁴⁸Agyanino sinapiti Judas sino bafulunnera ta maimunuwanda i Jesus. Kunna si, "Inona ummangku, antuneno do'mandaw." ⁴⁹Kinangkamani Judas a inara'ni ki Jesus e sinapi'na si, "Afu, ayokami." E inummana.

⁵⁰Sinapiti Jesus si, "Akwannunnino gakkannu."^k

Inara'niyeno tolayira ki Jesus, e dino'manda. ⁵¹Ino tata a buluni Jesus a aggata'dag sinay, sinu'nu'nenno sase'na, e binakangngeno aripannino afafuna padi e nagingaranino layangnga. ⁵²Udde sinapiti Jesus sikwana si, "Iyimfunnu yan sase'na. Se ino mamapataya musar si saset, sase'peneno ipatena. ⁵³Ammengkad ammu si nu marangngak si duffun? Ama, manundun si kawalufulu si adwarifuwa anghela misalak sikwak?^l ⁵⁴Udde nu antuweno akwangku, ansanna meyakkuruwino neturakka sapiti Dios a sapitanna si maawag si makwa yaw?"

⁵⁵Wasinoy, sinapiti Jesus sino tolayira si, "Ma, narakkattaka tolay ta nassisaset anna nassibafa'gungkayuwa umang mano'ma sikwak? Kadda awa aggatutturak sino Templo a manuldu sikwayu. Mayan bakkanna sinayino nano'mandaw sikwak? ⁵⁶Udde nakwa ammin yaw takesi meyakkuruwino nepeturakki Dios sino gumalabbunira." Sin nassapitani Jesus sinay, nabbafukal amminino adalannera e nananawanda.

Ino Nimbistigaranino Turayirana Judyu Ki Jesus

(*Mar. 14:53-65; Luc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24*)

⁵⁷Wasin dino'manda i Jesus, neyanda sino balayi Caifas a afafuna padiya nakkakarampattanino mamnesturuwerana lintig andino korwanira a pangafuwanna Judyu. ⁵⁸Dumadandani Pedro sino gafanda kiyad si ginamwang sino kalawatan inaya balay, e inang nakituttud sino gwardiyera kesi itanneno makwa ki Jesus.

⁵⁹Ino pangafuwanirana padi andino korwanira a nakkakarampat, niintufukira si pamakurudda a pappaliwatanda ki Jesus, massiki nu ammena gakkurug, ta akiranda a pamapatayan sikwana. ⁶⁰Udde awana sinumpalanda, massiki odduweno manistigu si siri mappeafu sikwana. Wasinoy, agyanino adwera a tolaya ⁶¹nassapiti si, "Iyawa tolay, sinapi'na si damana a darallannino Templowi Dios, kasena pata'daggan si tallu aw."

⁶²Wasinoy, natta'daggino afafuna padi, e sinapi'na ki Jesus si, "Ma, awana isomba'nu sino ipaliwa'da sikwam?" ⁶³Udde sininappelangki Jesus.

^k 26:50 Ino tata kappaya anggama sapitan sino dami'na Griego: "Sanneno gakkannuwa inang sitaw?" ^l 26:53 Ino sapitannino dami'na Griego, nasuruk si karadwa a bunggoya anghel. Sin tiyempowi Jesus, ino bilangino sindaluwera sino tata a bunggoy, annammarifu.

Antuweno sinapikkappayino afafuna padi si, “Isapatammad ki Dios a aggabiyag ta ituldum sikwami nu gakkuruwa ikka i Kristo a Abbingnga.”

⁶⁴“On, gakkuruwino sinapi'nu,” kunni Jesus. “Udde ino sapitangku sikwayu, itanda'nga a Abbingnga Tolaya aggatuttud sino padiwanani Dios a mannakadama. Itandak kappena a muliya maggabwat sey langita mebulun si dulam.”

⁶⁵Wasin dingingngangenay, pinissayino afafuna padiyeno barawasinangkepaya mangipaita sino bungu'na, e sinapi'na si, “Ikunnaneno baggina ki Dios! Anna kepayino awantama manistigu? Dingingngaddam amminino narakkatta sinapi'na. ⁶⁶Sanneno ureyuwa makwa sikwana?”

“Nalliwat, e mapapatenad!” kunda. ⁶⁷E ilupaluppendeno mutungnga anna sinatampalanda. Ino korwanira, sinipasipanda ⁶⁸a nassapit si, “Ikka a Kristo, nu gumalabbungka, sapitannu nu inyeno nanipang sikwam.”

Ino Niimaddani Pedro Ki Jesus

(*Mar. 14:66-72; Luc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹Aggatuttuggepayi Pedro sino kalawatan sin inara'niyeno tata a balatanga aripan sikwana, e sinapi'na si, “Massiki ikka, nebumbulangka ki Jesus a taga-Galilea.”

⁷⁰Udde neimanna sino nara'langanda ammin, e sinapi'na si, “Ammek ammu yan sapitannu.”

⁷¹Wasinoy, inangngi Pedro sino pampangnga kalawatana ara'ni sino lamwangan. Udde agyangkappayino balatanga aripana nangita sikwana, e sinapi'na sino tolayira sinay si, “Inaya lalaki, nebumbulun ki Jesus a taga-Nazaret.”

⁷²Udde neimaggappayi Pedro a nassapit si, “Isapatak si ammek inammu inaya tolay.”

⁷³Ammena mabayag e inara'niyeno tolayira sinay e sinapi'da si, “Gakkuruwa tataka sikwara, se melasin sino addami'nu.”

⁷⁴E nesapata i Pedro si, “Massiki matayak nu ammena gakkurug yo sapitangku. Ammek gakkuruwa ammu yana tolay.” Assapi'na lang sinoy, nassirallotinnino lalung. ⁷⁵E dinandammi Pedroweno sinapiti Jesus a “Liyeya massirallotino lalung, nami'luwannakunna neimad.” E nallawani Pedro e nakatangatangit.

Ino Niyalawatanda Ki Jesus Ki Pilato

(*Mar. 15:1; Luc. 23:1-2; Jn. 18:28-32*)

27 ¹Wasin gigi'battin, nammamitingino ammina pangafuwanirana padi andino korwanira a pangafuwanna Judyu, e nattetarabbanda nu ansanneno ammapatera ki Jesus. ²E binaludda, kasera inang neyalawat ki Gubernur Pilato.

Ino Natayani Judas

(In. 1:18-19)

³I Judas a nifuyut sino nano'mera ki Jesus, naammuwana si nasentensiyani Jesus a matay, e nammoboli sino inangwana. Wasinoy, neyulineno tallufuluwa pirak sino pangafuwanirana padi andino korwanira a pangafuwan, ⁴e sinapi'na si, “Nakaliwatak, se nepado'makino tolaya awana liwa'na.”

“Awaninna ammuhi sitan,” kunda sikwana. “Ikka pelangino makammu.” ⁵Netakkufi Judasino tallufuluwa pirak sino lawummeno Templo, kasena inanaw e inang nappattal.

⁶Ina'namino pangafuwanirana padiyeno pirak, e sinapi'da si, “Kontara sino lintiddama meyekwa yawa pirak sino aggiittungantam sito Templo, se pagana biyangnga tata a tolay.” ⁷E nattatarabbanda nu sanneno keusaranneno pirak, e dinandanda si iyatanda sino lubangnga tata a maddweng si banga ta pabbalinda si attanamman sino bakkanna kalubbunanda. ⁸Antu gafuna, maingnganan inaya lubag si Lubangnga Ada kiyad sito ingkein. ⁹Antuweno neyakkuruwanino neturakki Jeremias a gumalabbun si'ina kunna si,

“Inappareno tallufuluwa piraka nattatarabbanino gagagakera i Israel si fustuwa pagana, ¹⁰e neyatanda sino lubangngeno maddweng si banga, a antuweno sinapiti Afu Dios sikwaka makwa.”^m

Ino Nimbistigarani Pilato Ki Jesus

(Mar. 15:2-5; Luc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹Wasinoy, nepaa'landa i Jesus sino gubernador, e inimbistigarino gubernadora nabbebut si, “Ikkeno Arina Judyu?”

“Nu antuweno sapitannu, antu,” kunni Jesus.

¹²Udde wasin nepaliwatino pangafuwanirana padi andino korwanira a pangafuwan, awana nesomba'na. ¹³Antu gafuna, sinapiti Pilato si, “Ammengkad madingngaggino odduwa ipaliwa'da sikwam?” ¹⁴Udde ammayngke sinombati Jesus sino nepaliwa'da, antuweno nakka'bawino gubernador.

Ino Nasentensiyani Jesus A Matay

(Mar. 15:6-15; Luc. 23:13-25; Jn. 18:39-19:16)

¹⁵Ino gagangayino gubernador, kadda fiyestana La'wutan, aneno tata a pallawananna a balud, massiki inyeno anggammino tolayira a aranggan.

¹⁶Sinoya tiyempo, agyanino tata a balura naddinnamag gafu sino kinarakka'nenno inangwana a mingngan si Jesus Barrabas. ¹⁷Antu gafuna,

^m 27:10 Zacarias 11:12-13; Jeremias 32:6-9

wasin nakkakarampattino odduwera a tolay, nebebuti Pilato sikwara si, “Inyeno anggandawa pallawanangku, i Jesus Barrabas onnu i Jesus a maingnganan si Kristo?”¹⁸ Kunnenoyino nebebu'na, se ammuna si neyalawa'da i Jesus sikwana gafu sino apalda.¹⁹ Ino tata kappay, wasin aggatuttuggepayi Pilato sino tutunna ukum, nepetulduweno atawana si, “Ammeka luma'laka mangastigu sitana tolaya awana liwa'na, se kattalatalawino sinenakku sino gafi mappeafu sikwana.”

²⁰ Udde ino pangafuwanirana padi andino korwanira a pangafuwan, sinutunggungandeno tolayira sinay takesi arangnganda ki Pilato a i Barrabasio pallawananna e i Jesusino papapatena.²¹ Antu gafuna, wasin nebebukappayino gubernador nu inya sikwara a adweno angganda a pallawananna, nesomba'da si, “I Barrabas!”

²² “Nu kunnenoy, sanna mantuweno akwangku ki Jesus a mingngan si Kristo?” kunni Pilato.

“Ilansam si krus!” kunda ammin.

²³ “Ma? Sanna ma'lurino liwa'na?” kunni Pilato.

Udde neyangkakulawura si, “Ilansam si krus!”

²⁴ Wasin magi'na i Pilato si awaninna damana akwan se ara'niyenna maguluguluweno tolayira, nappaappa si danum e binagguwanneno kama'na sino nara'langanda, e sinapi'na si, “Antuyawino mangipaita si ammek luma'laka mamapatay sitawa tolay. Ikkayuneno makammu!”

²⁵ E sinombat amminino tolayira si, “Kadde, ikkami andino gagagakamiyereneno makammu sino katayanna!”

²⁶ Wasinoy, nepallawani Pilatowi Barrabas, udde i Jesus, nepasiwa'wa'na, kasena neyalawat sino sindaluwera ta ilansara si krus.

Ino Inangweno Sindaluwera Ki Jesus

(Mar. 15:16-20; Jn. 19:2-3)

²⁷ Wasinoy, netallungino sindaluwera i Jesus sino balayino gubernador, e inaribumbung amminino sindalunera.²⁸ Binoyanganda e binarawasiyanda si ata'nanga barawasiya nalibaga a kunnangke barawasina ari.

²⁹ Binalikokawandeno nasasit, e nesinga'da sikwana a kunnangke koronana. Nepiggandeno diwanana kama'na si sikal a kunnangke senyalneno kinaarina. E namaliturira sino a'langnga a nassandayaw sikwana, e sinapi'da si, “Madayoka nadda Arina Judyu!”³⁰ Ilupaluppanda, kasera inappeno sikalla nepaigganda sikwana ta antuweno nepamompolda sikwana.³¹ Wasin nasinduwera a nappoporay sikwana, inarireno nebarawasira sikwana, e nepatalira kappayino dadana barawasina, kasera neyang sino pilansanda sikwana.

Ino Nilansanda Ki Jesus Sino Krus

(Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Wasin agyanira kepay sino dalan, dinambaldeno tata a lalakiya taga-Cirene a mingngan si Simon, e pinatu'da a nepabuttungino krusi

Jesus. ³³Wasin ginamwangira sey Golgota, ino anggama sapitan, ino agyananino takata'nga ulu, ³⁴painumanda si tayuwa nalamuran si a'duwa mapparaan si malow. Udde wasin sininsimanna, ammena ininum.

³⁵E nelansara sino krus. Wasinoy, nabbabinnunutira a naggaradwa sino barawasina, ³⁶kasera nattuttura mindag sikwana. ³⁷Aneno nepikka'da sino kalekeneno uluna a neturakkanino nepaliwa'da sikwana a kunna si, “Antuyawi Jesus a Arina Judyu.” ³⁸Nelansara kappayino adwera gumattakaw sino krusda, tata sino padiwananna, tata sino padawina.

³⁹Ino natta'lifira, wawwarangngiwangnganda a a'ayoyungana massapit si, ⁴⁰“Matta kunnu si darallannuweno Templo, kasem kappay pata'daggan si tallu aw? Nu kunnenoy, salakannu antu yan baggim! Nu gakkuruwa Abbindaka i Dios, mulluggan sitan krus!”

⁴¹Kunna kappay, ino pangafuwanirana padi, ino mammeturuwerana lintig, andino korwanira a pangafuwan, ina'ayoyunganda kappayi Jesus a nassapit si, ⁴²“Nesala'ngeno korwana tolay, udde ammena makaisalak sino baggingkepuy. Antu ke kanuweno Arina Israel. Nu gakkuruwinay, umullungngad sino krus, e manguruggami sikwana. ⁴³Talakkanna kanuwi Dios e kunna si antuweno Abbingnga. Itantam antu nu anggamm i Dios a misalak sikwana.” ⁴⁴Massiki ino gumattakawira a nelansa si krus sino idangnga, nakiayoyungira kappay sikwana.

Ino Natayani Jesus

(*Mar. 15:33-41; Luc. 23:44-49; Jn. 19:28-30*)

⁴⁵Wasin alas doseyin, nallammuk ammina palulubbun kiyad si tallu orat. ⁴⁶Wasin ara'niyen si alas tres si fuwab, nekokwa i Jesus a naddamit a nassapit si, “Eli, Eli, lama sabaktani?”, ino anggama sapitan, “Diosku, Diosku, mayan inanawandak?”

⁴⁷Wasin diningngaggino korwanira a nagan sinay, sinapi'da si, “Ayanna i Elias.” ⁴⁸Nalayawino tata sikwara a inang nangappa si kunnangke kapat. Nesosona si kilam, kasena pinakaw si biltak ta iyaddangnga ki Jesus ta sussupanna. ⁴⁹Udde kunnino korwanira si, “Ammembu, ta itantam nu gumamwangi Elias a misalak sikwana.”

⁵⁰Wasinoy, nakkulawuwi Jesus e natayin. ⁵¹Neyindana napissayino kortina a nanaldak sino Kadidiosana Kwartuneno Templo, a neyafu sino kalekay kiyad sino difafa. Nalunig e nabbartakino batuwera. ⁵²Nabukkatanino tanammira e nangngangoliyeno odduwera a tolayi Dios a natay si'in, ⁵³e nallawanira sino tananda. Wasin nangngangoliyenni Jesus, inangngira sey Jerusalem a Nadiosana Lubun, e odduweno nangita sikwara.

⁵⁴Wasin nagi'neni kapitanna sindalu andino bafulunera a mindag ki Jesusino alunig, e initara ammina nakwa, nakatalawira, e sinapi'da si, “Gakkurug ikka a Abbingi Dios iyawa tolay.”

⁵⁵Oddu kappayino bafabbaya aggadipat sino makwa. Ireno nebumbuluna nanuffun ki Jesus sin naggabwatanda sey Galilea. ⁵⁶Ino korwan sikwara, i Maria Magdalena, i Maria a inara Santiago anni Jose, annino atawa i Zebedeo.

Ino Nitanammanda Ki Jesus

(*Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56; Jn. 19:38-42*)

⁵⁷Wasin fuwafin, ginamwangino tata a ba' nangnga tolaya taga-Arimatea a mingngan si Jose a tata kappaya nangurug ki Jesus. ⁵⁸Inang ki Pilato a narang sino baggiyi Jesus, e sinapiti Pilato si damana a appan. ⁵⁹Inappa i Jose ino baggina, e bina'battanna si bawuwa nafurawa sinnun. ⁶⁰Neyekwana sino tanamma nad a bawuwa nepangwana a neyabbut si batuwa kunnangke agweb, kasena nangalleling si da'dap a paggaku'na sino tanam, e inanawin. ⁶¹Agyan sinera Maria Magdalena annino kanganna a i Maria a aggatuttura ina'lang sino tanam.

Ino Nindaggira Sino Tanammi Jesus

⁶²Sinoya aw, antuweno paddadanano Judyuwera para sino kadarama'na a awna aggimwangan.ⁿ Sinoya awna aggimwangan, inangngino pangafuwanirana padi andino Fariseowera ki Pilato, ⁶³e sinapi'da sikwana si, "Afu, madandammi si sin aggabiyaggepay inaya massisiriya tolay, sinapi'na si mangngangolina si tallu aw. ⁶⁴Antu gafuna, nalawad nu paindangnguveno tanam kiyad si mekatalluwa aw, tantaro nu umang takawannino adalannereno baggina, kasera sapitan si nangngangoliyen. Nu kunnenoyino akwanda, oodduneno balabaliyanda sinaya sirira amma sino binalabaliyani Jesus sin nassisiriyanna si antuweno Kristo."

⁶⁵"Mangappakayu mantu si sindalu ta paindaddaw si nalawarino tanamma," kunni Pilato. ⁶⁶Antuweno inanawira e inanda minarkanino batuwa sellanneno tanam ta malasinda nu wara mabbukkat. E nibatangira si sindaluwa mindag.

Ino Nangngangoliyani Jesus

(*Mar. 16:1-11; Luc. 24:1-12; Jn. 20:1-18*)

28 ¹Wasin nasinduveno awna aggimwangan e gigi'battinna Linggu, inang initara Maria Magdalena annino kanganna a i Maria sino tanammi Jesus. ²Kaka'meng kelanga nalunig si natuyag, se naddassino tata a angheli Dios a naggabwat sey langit. Kinaroringngeno batuwa nesellad sino tanam, kasena nattutturan. ³Karririyeno mutungnga a kunnangke kilat e nakafurawingke ino barawasina. ⁴Nayya'yakkino mindaggira gafu sino talora, e naletwarira a kundangke natay.

ⁿ **27:62** Ino gagangena Judyu, mangiyafuveno awna aggimwangan nu massi'lappin si awna Biyernes, e masindu nu massi'lappin sino awna Sabadu.

⁵Udde sinapitino anghel sino bafabbayira si, “Ammekayu mattalaw. Ammuk si tufukandawi Jesus a nelansa sino krus. ⁶Udde awanin sitaw, se nangngangoliyen a antuweno sinapi'na sikwayu. Umandaw itanino newagganna, ⁷e kangkamandawa umang ituldu sino adalannera a nangngangoliyen, e untanandakayuwa umang sey Galilea. Itandona sinay. Aggadandammandaw yawa sinapikku sikwayu.”

⁸Antu gafuna, nakkangkamira a inanaw sino tanam. Nakatalawira udde maanggammira kappay, e nalayawira a inang nituldu sino adalannera. ⁹Wasin aggepalapalayawira, kaka'meng kelanga dinambalira i Jesus, e sinapi'na si, “Sintawino angandaw?” Inara'niyera sikwana, namaliturira, e inawakandeno takkina a naddayaw sikwana. ¹⁰“Ammekayu mattalaw,” kunni Jesus sikwara. “Umandaw ituldu sino kakkolakkuwera ta umangngira sey Galilea e maitara'nga sinay.”

Ino Namasussukanda Sino Nindaggira Sino Tanam

¹¹Wasin nakaanawinnino bafabbayira, inang sino lubbuna Jerusalemno korwanira a sindaluwa nindag sino tanammi Jesus, e nepakaammura sino pangafuwanirana padi ammina nakwa. ¹²Antu gafuna, nammamitingino pangafuwanirana padi andino korwanira a pangafuwan, e nattatarabbandeno akwanda nad. E ino inangwara, pinasussukandeno sindaluwera si odduwa pirak, ¹³e sinapi'da sikwara si, “Kunna nad yawino sapitandaw sino tolayira. ‘Sino gafiya aggakaturuggami, ginamwangino adalanira i Jesus e sinakoreno baggina.’” ¹⁴Sinapi'da kappay si, “Ammekayu mattalaw tantaro nu maammuwanino gubernador yaw, se ikkamiyeno makammuwa makitatabbag sikwana ta ammerakayu ansan.”

¹⁵Antuweno inappeno sindaluwereno pirak e inangwareno netuldu sikwara. Antu gafuna, kiyad sito ingkein, antu kepayino sapesapitanino Judyuwera.

Ino Nappaddani Jesus Sino Adalannera

(Mar. 16:14-18; Luc. 24:36-49; Jn. 20:19-23; In. 1:6-8)

¹⁶Wasinoy, inangngino kadwafulu si tata a adalana Jesus sey Galilea, sino kulura netulduwi Jesus si umangnganda. ¹⁷Wasin initara i Jesus sinay, naddayawira sikwana, udde ino korwanira, naddaladudwera. ¹⁸Inara'niyanira i Jesus, e sinapi'na si, “Neya'da sikwakino ammina kalintiyang sey langit anna sito lubag. ¹⁹Antu gafuna, dundunantakayuwa umang sino ammina lulubbun sito lubag ta tulduwandaw ammina tolay ta mabbaliyera si adalangu. Bawtisarandawira a mangipaita si mesapatira ki Ama, sikwaka Abbingnga, annino Espirituna, ²⁰e tulduwandawira a mangurug sino ammina netungku sikwayu. Aggadandammandokappay si kanayunaka mebulun sikwayu kiyad sino uddina aw.”